

Torsdagen den 1 april

Torsdagen den

1 april 1971

Kl. 19.30

---

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Förhandlingarna leddes till en början av fru andre vice talmannen.

§ 1 Det statliga utvecklingsbiståndet (forts.)

Fortsattes överläggningen angående utrikesutskottets betänkande nr 2.

Herr GUSTAFSSON i Byske (c):

Fru talman! "Hyllor från golv till tak, volymer, häften, skrifter, tidningsexemplar, ABC-böcker på Galla tigré, tigrinja, Kunamiska, Amhariska, Katekeser och biblisk historia i olika storlek, läseböcker, små historiska och geografiska läroböcker, grammatikaliska arbeten, ordböcker, sångböcker, andaktsböcker från Kristens resa till Albergs gamla uppbyggelsebok, men framför allt *biblar*. *Biblar* på alla de fem språken, biblar i praktband och i enklare stil, bibeldelar mycket billiga. Slår du upp en bibel finner du på titelbladet angivet att översättningen är verkställd av den eller den missionären med biträde av vissa infödda. Du möter namn som Onesimus, Winkvist, Rodén, Twoldo Medhen, Marcus Germani m. fl. Och bland övriga nu verksamma bidragsgivare till detta unika bibliotek där nästan varje bok är författad på ett språk, som förut ej ägt någon litteratur, finner du även namnen R. Sundström och O. Eriksson, kunnige och förfarne språkmän och stilister.

— —

Det är omöjligt att besöka missionstryckeriet i Asmara utan att känna sig intresserad och imponerad. Det är som en utställning där varje blad talar om övervunna svårigheter, om *hjärnflit* och intelligens hos dem som burit dagens tunga och hetta för att ge dessa underutvecklade folk ett skriftspråk och en god grundläggande religiös och kulturell litteratur. *Det är ett jättearbete.*"

Så långt lyder ett citat utav J. M. Ollén i boken "Svenska missionsbragder", som tillkom på uppdrag av etnografiska museet i Stockholm och Sveriges allmänna exportförening och utfördes under åren 1914—1916.

Varför ett sådant här citat i den svenska u-hjälpsdebatten 1971? Jo, därför att det enligt min mening är väsentligt att komma ihåg att det intresse för u-hjälp som mer och mer vaknat har sin rot i det som missionen i vår värld har gjort under lång tid. Kommunikationen mellan i-länder och u-länder måste bygga på att man *förstår varandra* och *hur* skall man förstå varandra om man inte har kontakt via ett språk? Jag tror att missionens insats har varit något av det *mest väsentliga* i byggandet av det fundament på vilket det svenska u-landsbiståndet i dag ändå ytterst vilar.

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Invid Hötorget i Stockholm, i ett av höghusen, finns Tidningarnas telegrambyrå, som förser tidningar, radio och TV med dagens nyheter från bl. a. u-länderna. Den finns på kulturhistorisk mark. Där låg nämligen till 1953 Betlehemskyrkan, Sveriges första fria kyrkobyggnad för väckelse och mission och mönsterbilden för 1800-talets missionshus. Betlehemskyrkans främste predikant genom tiderna var *Carl Olof Rosenius*. Han var en av förgrundsgestalterna då det gällde att väcka hemmaopinionen för svenska insatser i u-länderna och var bl. a. redaktör för Missionstidningen från 1842. Det är ganska märkligt att denna västerbottning fick spela en så stor roll i detta sammanhang.

Från Betlehemskyrkan spreds hans tidningar ut över landet, och bl. a. Strindbergs mor var en av dessa budbärare. August Strindberg klagade över att hans hem var överfullt med "pietistskrifter".

Under perioden 1856-1860 såldes eller gratisutdelades inte mindre än 1 500 000 böcker och traktater. Under de första 25 åren spreds sammanlagt 12 948 000 större och mindre skrifter. Boktitlar som "Abessiniens historia" och liknande vittnar om att u-landsinformation redan vid denna tid var betydande. Och så kom det också att bli i länder dit missionärerna reste.

SIDA och andra internationella organisationer har, tror jag, något försummat den historiska bakgrunden till dagens stora insatser i utvecklingsländerna. Det här förhållandet har uppmärksamats genom motionen 678. Bättre information om missionens historiska bakgrund kräver enligt motionen "såväl massmedia som forskare och den studerande delen av vår befolkning". Särskilt aktuellt beträffande Etiopien är Eritrea, som är Sveriges äldsta område för u-landsbistånd - genom missionen från 1866. Under de mer än 100 år EFS arbetat i Etiopien, över 90 år i Indien och mer än 30 år i Tanzania har mer än 500 missionärer varit i dess tjänst: präster, lärare, lärarinnor, läkare, sjuksköterskor m. fl. Många har inte varit "periodfjärilar" som stannat en kort tid utan "livstidsmissionärer" med lång tjänstetid. *Att följa deras insatser genom tiderna, det är att följa utvecklingen från ett primitivt samhälle i u-länderna till ett samhälle där man söker skapa drögliga levnadsförhållanden också åt jordens fattigaste befolkning.*

Utrikesutskottet har behandlat den av mig nämnda motionen och menar att allt är välbeställt. Jag har naturligtvis ingen illusion om att få ett bifall till motionen, men jag har med det här inlägget dock velat peka på att *historia och nutid är sammanvävda* och att detta kan ha sin stora betydelse om man vill komma rätt i dagens ambition att klara de stora problemen. *Att se det som en angelägen uppgift att ur missionens rika källmaterial få en grund för handlandet just nu och framöver, det är detta den här motionen har velat peka på.*

Jag vill, fru talman, sluta med att yrka bifall till motionen 678.

Herr tredje vice talmannen VIRGIN (m):

Fru talman! Det svenska utvecklingsbiståndet har stigit snabbt på senare år - det är det många som har påpekat i dag - och det har nog faktiskt också börjat intaga en plats i statsbudgeten som verkligen

betyder någonting för samhällsekonomin, för skattetrycket, för utrymme för den privata konsumtionen och för sociala reformer osv. Man kan nog säga att svensken i gemen först nu på allvar börjar uppfatta u-hjälpen som någonting som verkligen kräver uppoffringar.

Samtidigt har det börjat växa fram – eller, rättare sagt, av socialdemokraterna tvingats fram – ökade motsättningar och spänningar inom vårt svenska samhälle. Man har ganska allmänt en känsla av att allt mindre hänsyn tas till och allt mindre förståelse visas för andra än dem som tillhör just den egna gruppen.

Det är i denna situation svårare än tidigare, men det är också mycket viktigare än tidigare, att kunna bibehålla och förstärka den förankring i allmänna opinionen som u-hjälpen dock har börjat få. Övertygelsen om vår skyldighet att solidariskt medverka i försöken att driva fram utvecklingen hos folk som har kommit efter i välståndsbildningen måste bli ett självklart element i vår tankevärld, så självklart att det inte sviktar ens i situationer eller skeden som upplevs som särskilt besvärliga för oss själva. Detta ställer stora krav på uppfostran och upplysning, men det ställer framför allt krav på själva biståndsverksamhetens uppläggning och handhavande. U-hjälpen måste uppfattas som välplanerad och effektiv. Den måste få oss att känna att våra uppoffringar är värda att göra. Den får inte med rätt eller orätt kunna betraktas som styrd av andra intressen än intresset för bästa utvecklingseffekt. Den får framför allt inte kunna utsättas för misstanken att vara en bricka i ett inrikespolitiskt spel som skall gynna bara en del av svenska folket.

Det är mot den bakgrunden som vi i moderata samlingspartiet har så svårt att förstå motviljan från regeringens sida att låta en parlamentarisk utredning få studera och försöka samsas om riktlinjer och handlingsnormer för den svenska u-hjälpen. Det är också mot den bakgrunden som vi är bekymrade över en del element i årets förslag till biståndsverksamhetens utformning, element som just bär prägeln av att vara tillkomna mera av inrikespolitiska skäl än av önskemål om bästa utbyte av anslagen.

Valet av mottagarländer för bilateral hjälp har hittills grundat sig på hjälpbehov och utvecklingseffekt. Vi kan inte finna att utvecklingshjälp till Cuba passar riktigt in i det schemat. Biståndsverksamhet dit måste både inom och utom Sverige uppfattas mindre som ett försök att hjälpa där hjälpen bäst behövs än som en eftergift åt de grupper som alltid föredrar att stödja kommunistiska diktaturer och som framför allt strävar efter att ge äsnesparkar åt USA. Den föreslagna summan är inte särskilt stor, den gör inte mycket till eller från i ett land som enligt uppgift får bidrag från Sovjet som är flera hundra gånger större. Det svenska bidraget får närmast anses vara symboliskt, och det är väl just också avsikten med det. Men det är i så fall en symbolik som vi i moderata samlingspartiet anser att Sverige borde avstå ifrån.

Humanitär hjälp kan visserligen ges vart som helst, men det är ju inte detta det är fråga om här. För sådan hjälp måste Cuba placeras långt ner på listan.

När det gäller Vietnam däremot är humanitärt stöd så mycket mera motiverat och kan också trots kriget lämnas genom det Internationella röda korset. Riksdagen har upprepade gånger betonat att sådan hjälp

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

skall utgå till både Nordvietnam och Sydvietnam, men regeringen har hittills inte kunnat förmå sig att ge mer än en liten bråkdel till Sydvietnam. Statsverkspropositionen för nästa år föreslår inget bistånd dit. Vi i moderata samlingspartiet opponerar oss mot en sådan ensidighet och yrkar på en jämnare fördelning. Vi vill inte medverka till intrycket att Sverige under humanitetens täckmantel försöker tillgodose politiska syften.

Departementschefen anför i propositionen att möjligheterna till humanitärt bistånd till Sydvietnam begränsas av det rådande stridsläget, och det kan väl vara sant. Men det är å andra sidan just under krig som humanitär hjälp är och alltid har varit mest angelägen. Krigstillstånd har såvitt jag vet aldrig tidigare hindrat oss att hjälpa – när vi har velat.

Moderata samlingspartiet yrkar därför på en fördelning av den humanitära hjälpen till hela Vietnam efter så lika grunder som det kan vara möjligt att uppnå.

Fru talman! Ett annat område där vi också bör iaktta försiktighet av omsorg om respekten inom Sverige och utom Sverige för vårt utvecklingsbistånd är när det gäller stöd till befrielseströrelser.

Sverige har sedan något år tillbaka lämnat mindre bidrag av humanitär art och för utbildning till befrielseströrelser i södra Afrika. Vi har ansett oss kunna göra det med åberopande av de resolutioner i Förenta nationerna som har rekommenderat sådana åtgärder. Om stödet skall utvidgas, och framför allt om det skall ges en annan utformning, blir kravet på noggrannhet och försiktighet i anslagstilldelningen större.

En rekommendation från Förenta nationernas generalförsamling befriar oss inte från skyldighet att följa folkrättens regler och inte heller från kravet på att undvika åtgärder som kan uppfattas som stridande mot den måttfullhet som bör vara vår utrikespolitikens kännetecken.

Kungl. Maj:t föreslår nu att stödet till frihetsrörelserna skall utökas kraftigt och hänvisar därvid till ett utlåtande från utrikesutskottet 1970, som godkändes av fjolårets riksdag. I detta pekar utskottet på möjligheten att inom ramen för det växande utvecklingsbiståndet ägna stor uppmärksamhet åt stöd åt motståndsrörelser. Men utskottet säger också, att det i sammanhanget ansluter sig till de principer för sådant bistånd, som riksdagen antog året innan efter förslag från statsutskottet i dess utlåtande nr 82.

Den viktigaste av dessa principer säger "att en grundläggande förutsättning för svenska statliga insatser i u-länder är att dessa godkännes och välkomnas av mottagarlandets centrala myndigheter. Statliga insatser med syfte att stödja oppositionsrörelser, som vill störta landets regering, skulle komma i konflikt med den förut nämnda folkrättsliga princip, som förbjuder inblandning i ett annat lands inre angelägenheter. Utskottets påpekande om de speciella förutsättningarna för stöd åt vissa befrielseströrelser i Afrika ger inte underlag för generella krav på statliga stödåtgärder till rörelser och organisationer, som betecknas som nationella eller sociala befrielseströrelser."

Det är alltså högst avsevärda begränsningar som riksdagen redan har dragit upp, men det finns också andra skäl till varsamhet.

Det är ett flertal frihetsrörelser som har vuxit fram i södra Afrika

Torsdagen den
1 april 1971*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

under senare år. Det är dock mycket svårt att få korrekta informationer om dem, men att döma av tidningsuppgifter och andra uppgifter från olika håll tycks så mycket vara säkert som att de för det första har ett relativt litet antal medlemmar - det lär sammanlagt röra sig om högst några få tiotusental, vilket blir en mycket låg procent redan av antalet flyktingar. De tycks vidare ha rätt svag kontakt med och inte särskilt stort förtroende hos flyktingarna från de områden som de strävar efter att befria. I de fall där frihetsrörelserna säger sig behärska sådana områden har knappast någon återflyttning dit alls av flyktingar skett. För det andra tycks det rätt ofta råda splittring inom och rivalitet och ideologiska motsättningar mellan de olika rörelserna, någon gång t. o. m. öppen fiendskap. Ledningen tycks ibland vara flytande och ineffektiv. En svensk officiell representant som diskuterade svenskt stöd åt en av befrielseörelserna rapporterar att hans intryck närmast var att rörelsens intresse för svenskt bistånd var påtagligt svagare än vårt svenska intresse att få lämna sådant bistånd. Om denna hans bedömning var riktig, så förefaller det som om det skulle finnas bättre användning för svenska u-hjälpsmedel. För det tredje kan man med skäl sätta frågetecknen för befrielseörelsernas möjligheter att åstadkomma någonting positivt. Deras medlemsantal är ännu efter något decenniums verksamhet bara en bråkdel av de välorganiserade regeringstrupper som de bekämpar, och anslutningen tycks inte heller öka särskilt snabbt. Det finns få bedömare som tror att frihetsrörelsernas insatser kommer att leda någon vart möjligen med undantag för i portugisiska Guinea. Inte ens det fria Afrikas ledare anser att Sydafrika och Rhodesia kommer att kunna befrias genom gerillaoperationer. Däremot är det många som menar att rörelsernas verksamhet orsakar ett ökat förtryck och ett ökat lidande för den färgade befolkningen i respektive länder.

De värdländer som rörelserna opererar ifrån får ibland också svårigheter. Vi läste i tidningarna för ett par dagar sedan om hur Zambia hade fått betydande bekymmer med sin livsmedelsförsörjning på grund av en gränsstängning som hade vidtagits som repressalier för aktioner av Frelimo från Zambias område. Det är väl också sådant som förklarar den negativa attityd som värdländerna ibland visar mot befrielseörelserna. Men inte heller medlemsstaterna i gemen inom den afrikanska enhetsorganisationen OAU tycks ha något riktigt starkt intresse för att ge stöd åt den här verksamheten. Det främsta stödet - inte minst i fråga om vapen - får de från Sovjet och Kina.

Det är därför inte bara folkrättens krav som ålägger oss begränsningar. Det finns också andra skäl att gå försiktigt fram när det gäller stöd till dessa rörelser. Det gäller först och främst, tycker jag, en tvekan som alla måste känna om det över huvud taget går att vinna goda och bestående resultat med våld. Vi svenskar brukar alltid annars uttala vår misstro mot lösningar av politiska problem med våld. Det bör nog också gälla här.

I stället tror jag att trycket från en allt starkare opinion från de förtryckta folkgruppernas sida och från världen i övrigt, kombinerat med konstruktiva förslag i Förenta nationerna till lösningar av de jättelika problem som södra Afrika dock rymmer, skulle vara bättre metoder.

Utbildning och humanitär hjälp åt de stora flyktinggrupperna och

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

humanitärt stöd till den befolkning som befinner sig i av befrielseörelser kontrollerade områden är också åtgärder som leder åt rätt håll. Detta svarar väl mot vår allmänna biståndspolitiska målsättning. I den mån biståndet effektivt och samtidigt på ett kontrollerbart sätt kan förmedlas genom frihetsörelserna bör det kunna tilldelas dessa för sådan förmedling. Huvudsaken är att stödet inte lämnas så att det missbrukas eller så att det med rätt eller orätt kan betraktas som stöd åt gerillaverksamhet och annan otillåten inblandning i andras staters angelägenheter.

Det politiska stöd som bör vara självklart för oss att efter all förmåga ge de förtryckta folken bör först och främst lämnas i och genom Förenade nationerna.

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till de reservationer som bär herr Turessons och mitt namn, och i övrigt yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Fru LEWÉN-ELIASSON (s):

Fru talman! I debatternas långa rad är vi nu mitt i bistandsdebatten. Den har för övrigt alltid varit utförlig, och det är väl bra. All möjlig information är nyttig, och vi får väl hoppas att slutbetyget av denna debatt blir att den har varit upplysande.

Det är stora pengar det här handlar om. Den första halva miljonen till statligt bistånd som anslogs 1950 har nu vuxit till 1 000 miljoner kronor för nästa budgetår. Men det är de fortsatta ökningarna fram till enprocentsmålet och därefter som nu är den avgörande och centrala frågan för oss alla - och den löser vi inte med utredningar. Det handlar om pengar. Det gäller att mobilisera dessa pengar. Låt oss inse det!

Vi har gjort en viss uppdelning mellan socialdemokraterna i utrikesutskottet, och jag skall i fortsättningen hålla mig till några avgränsade områden, men jag måste få kommentera frågan om graden av enighet i utskottet och riksdagen i denna fråga. Naturligtvis är vi eniga i långa stycken, och då står vi främst fast vid de principer som i huvudsak drogs upp i propositionerna 100 år 1962 och 101 år 1968. Men klart är också att vi har olika meningar i väsentliga avseenden, och det återspeglas inte alltid i skillnader mellan majoritetsbetänkande och reservationer, allra minst i år då flera reservationer har kommit att handla om ting, där vi i själva verket är eniga. Exempel på det skall jag be att få anföra snart.

I anslagsfrågan är det endast marginella ändringar som ifrågasättes. Men visst finns det inslag i betänkandet, där meningarna är starkt delade. Det är väl helt enkelt så att våra olika politiska uppfattningar återspeglas också i vår inställning till biståndspolitiken. Och det är riktigt och naturligt, tycker jag. Varför skulle det inte vara så? Låt oss emellertid inte undandra allmänheten den uppgiften! När herr utrikesministern och herr Korpås tidigare i dag tittade i djupet, som man sade, och fann samstämmighet, vill jag tolka det som enighet om vad vi medverkar till att åstadkomma. Men om medlen, vägarna diskuterar vi, och vi har som sagt inte alltid samma uppfattningar.

Vad kan nu sägas vara den viktigaste frågan i samband med våra biståndsansträngningar? Naturligtvis är det viktigt att nå enprocentsmålet, det är viktigt att finna de rätta arbetsmetoderna, det är viktigt att

välja de rätta uppgifterna och de rätta länderna att samarbeta med. Men frågan är om det inte är lika viktigt att förankra intresset och tron på Sveriges roll i världens utvecklingsansträngningar i mycket vidare kretsar än de som nu är tännda för dessa uppgifter. Flera talare har för övrigt redan varit inne på den frågan i dag. Man kan diskutera hur stort intresset är just nu. Jag lämnar det därhän. För mig räcker det att veta att det är alldeles för svagt och att stora grupper står utanför. Jag vill inte nöja mig med förklaringen att det här går bra ändå, att det här är något slags elitfråga. En sådan uppfattning är helt främmande i svensk politik. Saken måste komma att omfattas av allmänheten helt enkelt. Samtidigt vill jag gärna tro att kärnan av verkligt upplysta engagerade växer och att den debatt som dessa för i olika media blir allt bättre och mer initierad och den kritik som de framför på det sättet mera värd.

En annan iakttagelse som man kan göra är att u-landsfrågorna nu ändå börjar komma in i andra sammanhang. Jag tar exemplet från gårdagens EEC-debatt. När vi nått dithän att vi inte har en särskild debatt om frågor som rör de fattiga länderna utan dessa inordnas i sitt naturliga allmänna sammanhang, då har vi kommit mycket långt. Vi har nog för övrigt en bra bit dit.

Men åter till dagens läge och frågan hur vi skall få utvecklingssamarbetet att framstå som en angelägenhet för gemene man, inte bara i den meningen att man skall omfatta denna sak med sina känslor – skuld-känslor – eller inta en tycka-synd-om-attityd, som gör att man ger en större eller mindre skärv för några humanitära insatser i den fattiga världen; såvitt jag förstår gäller det att väcka medvetenhet hos allt fler om att dessa frågor angår oss precis lika väl som de inhemska angelägenheterna och om att de kommer att få allt större inflytande på vår egen framtid. Då blir det viktigt att också avstå från någonting för att vara med och lösa dessa problem. Jag vet att detta är en gigantisk upplysningsuppgift. Jag har ingen lösning som visar hur det skall gå till, men jag vill ta fram detta problem. Jag vill bestämt avvisa det betraktelsesätt som ibland framskymtar, nämligen att intresset på det här området är så svalt, så här kan vi ligga lågt. Det kan vara frestande att resonera så för oss politiker som ständigt möts av nya önskemål och krav som skall tillfredsställas och har en begränsad ram att hålla oss inom. Men vi får inte falla för den frestelsen.

Det har börjat komma fram en del undersökningsresultat om svenska folkets attityder till u-hjälpen. Det mest kända är väl den studie som Stig Lindholm har gjort. Den är intressant i många avseenden. Hans tes är att en positiv inställning som grundas på välgörenhetstänkande är djupt ohållbar. Den kan rent av vara aktivt hämmande. Den hindrar framväxandet av en positiv inställning som grundas på andra värderingar. Han tror mera på att man befäster en positiv inställning om man kan få människorna att inse att u-hjälpsaktiviteterna ligger i deras eget intresse.

En annan tes som framförts av honom är: ju mera kunskaper, ju större medvetenhet om problemen, ju större tilltro till sin egen påverkningsförmåga, desto positivare attityder. Det är för övrigt någonting som vi anser vara riktigt när det gäller andra frågor. Det är ett konstaterande som också inger hopp, men det uppfordrar till insatser för att öka kunskaperna.

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Lindholms undersökningar om attityder och hans slutsatser därav är ganska intressanta. När det gäller människor i olika åldrar har han konstaterat att 15-åringar är mest positiva. Sedan kommer en kraftig minskning i 16–17-årsåldern. Det förklarar han med att ungdomarna då har fått kontakt med någonting annat än skolans värld och tappar en del av intresset. Sedan går den positiva inställningen uppåt igen, och därefter kommer nästa dip i 25–29-årsåldern. Han skyller det på att de unga familjerna då har dålig ekonomi och får denna inställning. Sedan går det uppåt igen och därefter kommer ett kraftigt dip när människorna är 45 till 49 år. Han säger att man då är i besvikelsens ålder, vilket också drabbar inställningen i detta sammanhang. Sedan går det åter uppåt, men efter 60 år dalar det – för gott.

Dessa slutledningar får naturligtvis stå för vad de är, men ett är väl alldeles klart: vår inställning till u-hjälp återspeglar någonting av vår egen livssituation. Därav drar jag den enkla slutsatsen att vår egen trygghets- skapande politik för varje människa här hemma har ett direkt samband med uppbyggandet av opinionerna och attityderna. Jämlikhet här hemma och jämlikhet ute i världen måste gå hand i hand. Har vi den insikten vet vi att detta innebär att vi får avslå någonting av de ekonomiska framsteg som vi förväntar här hemma; utrymmet för vår konsumtion får lov att bli mindre.

Jag vill i detta sammanhang understryka vad som sägs i propositionen och där anges som mycket önskvärt, nämligen att man i opinionsbild- ningen än intensivare skall utnyttja våra folkrörelser – inte minst löntagarorganisationerna – som plattform för information i dessa frågor. Jag anser att det är helt riktigt och att det måste vara avgörande att nå dessa grupper, att få en bred förankring av dessa frågor hos de stora grupperna. Det måste därför vara en angelägen uppgift att ytterligare bygga ut och förfina samarbetet.

Anslagen för denna information har i och för sig ökat kraftigt under senare år, men det är inte det främsta skälet till att majoriteten i utskottet har avstyrkt det höjningsyrkande som föreligger – vilket också återfinns i en reservation. Vi anser helt enkelt att man nu måste göra en ordentlig genomgång och en ordentlig plan för hela denna information mot bakgrund av bl. a. de förhållanden jag här försökt åskådliggöra. En sådan plan kommer att framläggas i höst av SIDA, som har fått detta uppdrag efter en beställning från riksdagen. När den planen föreligger får vi således ta ställning till informationsanslagen.

Frågan om undervisningens internationalisering hör också hemma i detta sammanhang. Även på den punkten finns en reservation, om vilken jag – om jag ville vara elak – skulle säga att den är full av luft. Jag säger det därför att vi i själva verket är helt överens inom utskottet i denna fråga. Vi har också haft en genomgång av hela det området. Vi har undersökt förhållandena inom vårt undervisningsväsende. Vi har funnit att internationaliseringen är genomförd i olika avsnitt och olika stycken i de nyligen antagna läroplanerna. Man håller nu aktivt på att föra ut detta i verkligheten via skolöverstyrelsen, som arbetar med att framställa undervisningsmaterial, utbilda de nya lärarna med hjälp av nya studiepla- ner, fortbilda de gamla lärarna etc. Man har utvecklat ett samarbete med

olika andra organ som finns på detta fält, t. ex. FN-förbundet och SIDA. SIDA har tagit sig an tre olika grupper av ledande pedagoger, fortbildningskonsulenter och metodiklektorer och låtit dem göra utflykter i Afrika för att introducera dem konkret i u-landsverkligheten.

Det pågår också vissa direkta projekt för att komma åt påverkan av eleverna. Det kommer fram nya kurser vid universiteten. TRU-kursen om u-länder, som har gått i radio och TV, är ett annat sådant exempel. Folkbildningsorganisationerna är aktivt verksamma här. Svenska UNESCO-rådet har detta under sin bevakning och arbetar med problemet på olika sätt.

Utskottet finner inte någon anledning att göra den sortens uttalande som återfinns i reservationen. Vi är naturligtvis fullt medvetna om att vi inte har kommit till slutresultatet. Men alla ansvariga eftersträvar målmedvetet internationalisering av undervisningen.

Jag skall sedan övergå till att säga någonting om anslaget som gäller bidrag till enskilda organisationers hjälpverksamhet. Detta anslag har ökat successivt och föreslås även i denna proposition få en rejäl höjning. I utskottsbetänkandet förekommer två reservationer, som båda gäller missionen och övrigt enskilt hjälparbete. Den moderata reservationen önskar att minimiramen i detta avscende skall höjas till 20 miljoner kronor, alltså en fördubbling i förhållande till propositionen, och vill därtill ha ett uttalande om att varje år skall innebära en 25-procentig höjning. Mittenmotionen vill ha reglerna för tillämpningen av dessa bidrag mera generösa, främst genom ett igångsättningsstöd och en utvidgning av länderkretsen. Man har tänkt sig att då något religiöst samfund introducerar ett utvecklingsprojekt, t. ex. en skola eller ett sjukhus, skall staten gå in och de första fem åren ta på sig avsevärda delar av kostnaderna, 100 procent första året, har det sagts, och sedan en avtrappning av statsstödet under de närmaste fyra åren.

För det första vill jag om detta säga att de pengar som står till förfogande för detta ändamål är tillräckliga. De täcker de aktuella ansökningarna. Det har varit en stor utdelning ganska nyligen. Det återstår visserligen åtskilliga projekt som då inte har fått sina beslut, men det beror bara på att ansökningarna skall kompletteras i det ena eller andra avscendet. Men pengar finns till disposition. Dessutom vill jag för det andra säga att de regler som nu gäller är helt riktiga – de innebär att den bidragsökande organisationen förutsättes själv påtagligt bidra till kostnaderna för insatsen. Det måste väl vara att sätta den regeln i fara eller ifrågasätta den, om man verkligen säger att staten skall ta på sig kostnaderna för hela introduktionsperioden.

I övrigt kan man få bidrag till byggnadskostnader, till utrustning samt numera även till driften under en begränsad tid. Man kan t. o. m. få bidrag till projektering av sådana här projekt, till arkitektarvoden och dylikt. Man kan få detta stöd från staten till olika sorters verksamheter. Det gäller inte bara sjukhus, utan det kan gälla även landsbygdsutveckling, livsmedelsförsörjning och familjeplanering. Under senare år har man också fått särskilt bidrag för s. k. volontärverksamhet.

Att utvidga länderkretsen kan låta bestickande. Men det finns faktiskt ett behov av att kunna ha en viss kontakt med dessa projekt som staten

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

ändå sätter in så pass stora belopp i. Det blir ganska besvärande om projektet ligger i andra världsdelar än där t. ex. SIDA har någon verksamhet. Dessutom torde de flesta samfund ha möjlighet att använda pengarna just i de länder som här kan komma i fråga och i stället så att säga ta en större egen kostnad i de andra länderna.

Till detta skulle jag vilja tillägga att i bistandsdebatterna frågan om statens stöd till olika kristna samfund ofta utgör en mycket betydande del av debatten. Och det är bra -- det görs utomordentliga insatser på det sättet. Jag vill inte alls ifrågasätta riktigheten av det, men det kan ändå vara värt att påpeka att också andra frivilliga organisationer arbetar målmedvetet och i växande grad, en del i samarbete med SIDA, andra helt utan stöd.

Till den första kategorin hör t. ex. det kooperativa u-landssamarbetet. Det kan beskrivas till sin omfattning helt enkelt genom att man noterar att kostnaderna för nästa budgetår beräknas till upp emot 5 miljoner kronor och faktiskt är något större än motsvarande kostnader under sex år för projektet när det introducerades i slutet av 1950-talet. Det finns medel hos SIDA för det stöd man avtalat för att täcka viss del av kostnaderna.

Det har gjorts en mycket intressant sammanställning av de svenska icke-statliga organens utvecklingsbistånd under år 1969, och en sådan kommer för övrigt också för 1970. Denna redovisning visar att 145 miljoner kronor på det här sättet överfördes från Sverige till andra länder genom olika organisationers initiativ. I de 145 miljonerna inkluderades 20 miljoner från staten -- de pengarna överfördes genom Svenska röda korset, Rädsla barnen, Lutherhjälpen och Swedish Cooperative Center. Vidare fick Centerns ungdomsförbund ett bidrag på 200 000 kronor till en skola. I övrigt var det i denna grupp framför allt olika kristna samfund som kunde räkna sig till godo ett statligt stöd till sina projekt.

Men dessutom fanns det även en rad organisationer som helt utan svenska statens stöd gjorde betydande insatser. Jag skall ta några exempel -- det är viktigt med hänsyn till den uppmärksamhet man ägnar en viss del av dessa organisationer varje år.

FNL-grupperna samlade ihop 887 700 kronor, som man skickade i väg, Individuell människohjälp 946 399 kronor, SECO 737 500 kronor, LO, Kommunalarbetareförbundet, Byggnadsarbetareförbundet och Stats-tjänarekartellen tillsammans 770 000 kronor, TCO 374 000 kronor. En del politiska partier var också aktiva här; det socialdemokratiska med sina sidoorganisationer svarade för nära 400 000 kronor.

Allt detta säger jag för att sätta in reservationerna i ett vidare sammanhang. Jag har redan tidigare försökt visa att det inte finns någon anledning att bifalla dessa reservationer. Jag ber alltså att få avstyrka dem.

Sedan skulle jag också vilja säga några få ord om familjeplaneringen. Den var uppe till diskussion här före middagsrasten. Vad som återfinns i propositionen om familjeplanering är ett konstaterande av den ökning av insatserna på detta område som skett från de internationella organisationerna. Detta kan alltså möjliggöra en geografisk koncentration av det direkta svenska biståndet, precis som utrikesministern nämnde före middagspausen.

Men vår pionjärsats skall naturligtvis fullföljas. Den vidare utvecklingen får väl hanteras av vederbörande organ efter riksdagen allmänna rekommendationer. Det finns ingen anledning, såvitt jag förstår, att ifrågasätta den saken.

Jag återvänder sedan till frågan om hur vi skall kunna nå en mera allmän och stadig förankring av biståndspolitiken i den allmänna opinionen. Jag vill belysa den frågan ur litet andra aspekter än vad som skett tidigare här. Det är uppenbart att framgång respektive misslyckande i de utvecklingsansträngningar vi direkt medverkar i har ett klart samband med opinionsläget. En viktig förstärkningseffekt ligger sedan i massmedias intresse för det dramatiska. Har man hittat något mindre bra, något som gått snett, då blir det en stor nyhet. Det metodiska arbetet att kämpa ned alla svårigheter man möter och som man understundom lyckas med är inte värt någon uppmärksamhet alls.

Det är ett banalt konstaterande, men det är också en del av verkligheten då vi skall vara opinionsuppbyggande. Vi kan inte garantera framgång. Vi kan göra så mycket som möjligt för att nå en sådan. Vi måste fortsätta att satsa på nya projekt, söka oss fram med nya metoder, experimentera, lära av erfarenheterna, förfina värderingsinstrumenten och samtidigt informera om vad vi gör, vad pengarna går till.

För resten, vad vi gör, var vi gör det, det är inte ovidkommande för opinionsbildningen. Det vet vi, då vi rör oss ute bland folk, på möten, på konferenser och varför inte i mindre sammanhang. Förra året var frågan om länderval en stor diskussionsfråga vid riksdagsbehandlingen. Vi nådde då ett stort mått av enighet. Jag har ingen anledning att inte hälsa det med tillfredsställelse liksom att enigheten också i år är ganska betydande.

Men jag skulle ändå med hänsyn till alla de citat, som t. ex. herr Dahlén gjorde tidigare i dag ur den långa skrivning som fanns redan förra året och som nu utrikesutskottet också lagt upp i år, vilja ta med en väsentlig del, som också herr Dahlén faktiskt står bakom. Citatet härleds från propositionen 1970. Där sägs att "den ledande principen, då tillfälle ges till en utvidgning eller förnyelse av den länderkrets till vilken det direkta biståndet koncentreras, och vid fördelningen av biståndet mellan dessa länder bör vara att främja uppnåendet av det dubbla mål som uppställts för vårt utvecklingssamarbete med u-länderna. Det är därför naturligt att Sverige i första hand söker samarbeta med länder, vilkas regeringar i sin ekonomiska och sociala politik strävar efter att genomföra sådana strukturförändringar som skapar förutsättningar för en utveckling präglad av ekonomisk och social utjämning." Och så fortsätter man: "Vid utbyggandet av vårt direkta bistånd bör vi därför enligt propositionen gradvis åstadkomma en förskjutning, så att nya insatser i första hand kommer i fråga i sådana länder."

Det är alltså ett faktum detta. Det var också riktiga citat som herr Dahlén återgav, och jag vill inte ta bort dem ur protokollet. Men det uttalande jag citerat är också väsentligt. Målsättningen att nå inte bara ekonomisk utveckling avläst i bruttonationalprodukten utan i inkomst-utjämning och social utveckling uppfattas här hemma i breda kretsar som något mycket viktigt. Allt vad vi gör i fråga om planering prövas nu mot den målsättningen. Det är förvisso inte så lätt. Det leder oss till att börja

ställa upp villkor, och många har ju ställt sig tveksamma till att vi gör det. Det är påtryckningar, har man sagt. När vi uppställde villkor i Etiopien för fortsättningen av CADU, passade inte detta.

Men vi möter samma problem överallt. Skall vi genomföra ett mejeriprojekt i Indien, som går ut på att samla upp mjölk bland småbrukare. så är detta bra så till vida att vi stöder småbrukarna – det är en social gärning – men när denna mjölk skall distribueras i den stora staden och den inte når några andra än de förmögna, eftersom det är dessa som köper mjölken i Indien, ja, då är det inte längre en social insats. Det är alltså ett problem. Skall vi utföra en vatten- och avloppsanläggning i Lahore, uppstår frågan vilken del av staden som kommer att få nytta därav, vilka människor nås. När vi försöker säga att det bör vara vanliga fattiga människor som får del av detta blir svaret: Ja, det är bra, men kan vi få IDA-folket att fatta vad vi menar med våra frågor om de sociala konsekvenserna av ett sådant här projekt. få dem att förstå att den här insatsen om möjligt också skall hjälpa slummens folk. Men trots detta får vi gå vidare i vår upplysningsverksamhet om dessa svåra problem både borta och hemma.

Att kunna göra trovärdigt att våra insatser når de fattiga människorna i de länder där vi arbetar och att de syftar till att höja levnadsnivån från botten i samhället. ger oss stöd hos många.

Sådana ansträngningar är inte lätta här hemma, och det är inte enklare i utvecklingsländerna. Växlande möjligheter råder i de länder vi kommit att välja för samarbete.

Cuba har nu kommit att uppfattas som ett land som lägger särskild vikt vid en bred lyftning av hela folket. Man går ut med en utbildning på bred front, man lägger stor vikt vid landsbygdens utveckling, man strävar efter att ge hälso- och sjukvård åt alla, för att ta några exempel. Cuba har samtidigt svåra problem. Ett ensidigt näringsliv, starkt beroende av avnämare till sockerproduktionen, svårigheter att få köpa nödvändiga varor etc. Därtill har man haft en avtappning av utbildade. Man är utsatt för en blockad som avskärmar från ett fritt umgänge med olika länder.

När nu moderata samlingspartiet ställer sig alldeles vid sidan av idén att utveckla ett biståndssamarbete med Cuba, finner jag det mycket svårbegripligt. Det är ju faktiskt i detta fall fråga om att avbryta ett samarbete som har börjat.

Jag skall inte i detalj gå in på de planer som finns, men jag tror de är värda riksdagens stöd. Cuba är ett fattigt land, men det är inte tillräckligt fattigt, enligt moderata samlingspartiet. Det är riktigt att Cuba inte tillhör de fattigaste, men jag tycker inte vi behöver ha dåligt samvete för det. Fattigdomskriteriet som är uppställt skall inte gälla i alla sammanhang. Dessutom gäller det ju för flera av de andra länder vi utvecklar samarbete med.

Jag anser att det är helt fel att avbryta de kontakter som vi här har börjat med ett land. En viktig sak är att vi inte bara själva skall samarbeta med Cuba, utan att vi också har fört in FN-organ som UNESCO och FAO i samarbete med detta isolerade land.

Till sist skulle jag vilja mycket kort säga att det finns ytterligare en reservation om länder, och den handlar om Zambia och Botswana. Den

har flera redan talat mycket varmt för. Det är en reservation som vi socialdemokrater har mycket svårt att förstå då utskottet skrivit utomordentligt positivt för en utveckling av bistånd i dessa länder.

Jag kan väl avslöja att det var först när trycket kom som vi fann en reservation på denna punkt. När man får en reservation trots en positiv skrivning ger det intryck av oenighet som inte finns. Jag vill verkligen understryka att hela utrikesutskottet önskar att planeringen för ett större och mera utvecklat samarbete med Zambia och Botswana skall komma till stånd.

Allra sist vill jag gärna ta fram den beställning som utrikesutskottet nu föreslår riksdagen att göra, att regeringen i en nära framtid i lämpliga former skall delge riksdagen en helhetsbild av den planering som pågår för att med tillämpning av de tidigare fastställda principerna utvidga kretsen av länder som mottar svenskt bistånd. Först på grundval av en sådan redovisning av planeringen kommer riksdagen att kunna ta ställning till konkreta förslag om utvidgning av mottagarkretsen. Jag tror detta blir en utomordentligt viktig sak. Då kan vi komma ifrån den litet slumpartade behandlingen av olika mer eller mindre underbyggda propåer om nya länder att samarbeta med. Vi får i stället i ett sammanhang ta ställning till vad detta kan innebära när man skall tillämpa de av oss tidigare fastställda principerna.

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till utrikesutskottets betänkande på alla punkter och avslag på alla reservationer.

I detta anförande instämde herr Mellqvist (s).

Herr Korpås (c) kort genmäle:

Fru talman! Fru Lewén-Eliasson sade att det snällt sagt var fullt av luft i reservationen 12 beträffande åtgärder för internationalisering av undervisningen.

I utskottsmajoritetens skrivning räknas upp allt som görs för internationalisering av undervisningen. Där står att frågan tagits upp i planeringsrådet för utbildningsfrågor, att statsministern har talat om den vid skolveckan, att det förekommer aktiviteter i skolöverstyrelsen och att frågan har tagits upp av universitetskanslersämbetet, Sveriges Radio, SIDA, Svenska FN-förbundet och Svenska UNESCO-rådet.

Det är överväldigande att det finns intresse från så många håll, men detta visar något av dilemmat. Det görs alltså en massa satsningar här, men vi kan inte avläsa något resultat av allt detta. Det är ju resultatet av satsningarna vi vill ha. Det är stora pengar det gäller här också, och vi måste söka förklaringen till varför satsningen på en internationalisering av undervisningen inte leder till en internationalisering av undervisningens resultat. Det är bredden vi måste få fram, inte mängden material som går ut, utan mängden människor som upplever att de får veta någonting om dessa frågor.

Herr Dahlén (fp) kort genmäle:

Fru talman! Först vill jag säga att jag inte tänker hålla på med att replikera under kvällens lopp. Det är många talare anmälda, och vi har

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

redan använt en hel del tid till detta mycket viktiga ämne. Men fru Lewén-Eliassons anförande var mycket intressant ur två synpunkter, och därför har jag begärt replik.

Jag vill först något kommentera vad hon sade om familjeplaneringen och sammanställa det med vad utrikesministern sade i sin sista replik före pausen. Herr Torsten Nilsson sade, att när han har talat om geografisk begränsning av familjeplaneringen var det endast i jämförelse med det antal länder som vi skulle ha gått in i med sådana projekt om andra organ inte hade gjort det. Det var alltså ingen begränsning i förhållande till nuvarande antal, och det var inte ett stopp för ökning av antalet länder i vilka vi skall bedriva familjeplanering – om jag nu fattade honom rätt. Jag skall verkligen kolla vad som står kvar i protokollet.

Fru Lewén-Eliasson säger att självfallet skall den svenska pionjärinsatsen fullföljas. Det finns ingen anledning ifrågasätta detta. Slutsatsen blir att Sverige inte kan överge ett effektivt arbetande projekt i ett land såvida inte någon annan går in och vi kan tro att det blir lika effektivt.

Fru talman! Jag har begärt ordet inte för att främst polemisera – det är lika bra att jag erkänner det på en gång – mot huvuddelen av fru Lewén-Eliassons anförande. Jag vill i stället instämma i stora delar av den, som jag tyckte, alldeles utmärkta analys av den problematik som vi står inför när det gäller att klargöra för svenska folket vad biståndsfrågorna betyder. Det var en alldeles utmärkt skildring av vårt läge, och där är vi i samma båt, alla vi som arbetar i detta hus för dessa frågor.

Fru Lewén-Eliasson sade t. ex. att om intresset är svalt på en del håll, så är det inget skäl för att inte försöka driva på utvecklingen så att vi får ett större bistånd. Jag ber också att helhjärtat få instämma i detta. Det var mycket bra att jag på detta sätt också fick markera att vi i stora delar verkligen är överens i dessa frågor.

Herr tredje vice talmannen VIRGIN (m) kort genmäle:

Fru talman! Fru Lewén-Eliasson sade sig vara förvånad över att moderata samlingspartiet inte ville ställa sig bakom biståndet till Cuba. Jag håller med om att fattigdomskriteriet inte får vara det enda kriterium som vi har när det gäller att utse bilaterala biståndsmottagare. Vi har en viss rörelsefrihet i det avseendet. Vi är inte nödsakade att bara söka ut de fattigaste länderna, som t. ex. Etiopien, utan vi skall naturligtvis kunna söka oss fram efter andra linjer också. Men fattigdomskriteriet är ändå betydelsefullt – i högsta grad för övrigt – när det gäller utvecklingsbistånd, och Cuba har faktiskt ungefär fyra till sju gånger så stor inkomst per invånare som de länder i övrigt som vi normalt lämnar vårt bistånd till.

Det är alltså ett uppseendeväckande avsteg från vårt normala mönster, och det är så mycket märkligare som de modernare tankegångarna inom FN, som de har tagit sig uttryck i Jacksonrapporten, Pearsonrapporten och Tinbergenrapporten, speciellt har understrukt betydelsen av att man skall lägga huvudvikten av biståndet på de fattigaste, på den grupp länder som är sämst ställda. Man får alltså intrycket att det är andra motiv än biståndsmotiven som är de drivande när det gäller biståndet till Cuba.

Departementschefen anför i statsverkspropositionen att utvecklings-

samarbetet bör baseras på "en grundläggande samstämmighet i fråga om värderingar och målsättning". Det är väl ändå inte detta vi skall ge uttryck för genom samarbete med Cuba.

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Herr WIRMARK (fp) kort genmäle:

Fru talman! Jag tar först upp den reservation som mittenpartierna avgivit och som gäller Zambia och Botswana. Jag är glad över den deklARATION som fru Lewén-Eliasson gjorde här och som starkt markerade majoritetens intresse för dessa länder. När man läser majoritetens skrivning får man ett intryck av att majoriteten egentligen är ganska nöjd med vad som har gjorts, och det var därför reservationen kom. Vi ville gå utöver de planeringsramar som för närvarande existerar för de båda länderna. Om nu fru Lewén-Eliassons inlägg betyder att också majoriteten är beredd att göra det, tar vi det som en framgång.

Den andra punkten jag ville ta upp är informationen. Fru Lewén-Eliasson vill ju som vi andra slå vakt om enskilda organisationer. I så fall tycker jag bara att det är litet ologiskt att försvara den prutning av SIDA:s äskanden som har skett beträffande informationen, eftersom den kommer att drabba bidragen just till enskilda organisationer. Man kommer ju med det anslaget knappt att kunna upprätthålla nuvarande nivå, eftersom kostnadshöjningarna åter upp ökningen.

Långtidsplanen hänvisar fru Lewén-Eliasson också till. Jag finner inte att det är något samband. Det skulle väl snarast vara en fördel för SIDA, om man där fick större erfarenhet och hade mera anslag när man nästa år skall presentera långtidsplanen. Vi har väl ingen anledning att hålla igen på informationskostnaderna nu därför att en långtidsplan skall komma.

Jag kan helt instämma, fru talman, i de ord som SIDA använde i sina petita för att motivera det höjda informationsanslaget, nämligen följande:

"Om andra industriländers biståndsvilja försvagas under trycket av egna problem, kan den svenska opinionens troligen ganska bräckliga grund visa sig ohållbar."

Det är därför vi vill höja anslaget, och jag antar att det var därför som fru Lewén-Eliasson också en gång i tiden stödde det i SIDA:s styrelse. Jag hoppades bara att vi kunde ha fått samma besked här i dag.

Fru LEWÉN-ELIASSON (s) kort genmäle:

Fru talman! Herr Korpås diskuterade ytterligare internationaliseringen av undervisningen. Jag tror inte att vi kommer så mycket längre. Jag har stor respekt för hans ärende att få till stånd en internationalisering av undervisningen. Jag vill bara påstå att utskottet har visat allt vad som är i gång på detta område. Det behövs också framställning av material, men det är givet att det inte hänt något förrän den internationaliserade undervisningen har nått eleverna i deras medvetande och påverkar deras allmänna kunskapsförråd. Men vi får väl ta litet tid på oss. Det viktiga är väl ändå att man gör dessa samlade ansträngningar som jag tidigare försökt beskriva.

Herr Dahléns inlägg har jag egentligen inte någon anledning att kommentera. Han får nu läsa protokollet, både vad utrikesministern och jag sagt om familjeplaneringen, och så avvakta utvecklingen. Jag kan inte

73

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

ge några andra råd på den punkten.

Om de reservationer som herr Wirmark talade för vill jag säga att utrikesutskottet i sitt utlåtande om Zambia och Botswana redovisar fakta om utgångspunkterna för en vidare planering. Jag har sökt visa vad det avses med denna planering.

I fråga om informationsanslaget på 800 000 kronor är det naturligtvis bestickande att säga att jag talar för information men att jag är med om att stryka ned anslaget. Jag anser emellertid att vi inte fått full verkningskraft genom samarbetet med olika organisationer för att få dem som medarbetare i denna viktiga uppgift. Jag gör gärna denna bekännelse. Det är möjligt att om vi sparar dessa 800 000 kronor ett år så kan vi med en bättre ordning göra dessa 800 000 kronor värda mera än om vi försöker portionera ut dem nu med de metoder som vi för närvarande har.

Till sist skulle jag till herr Virgin vilja säga att jag inte tror att vi kan bli eniga om vår uppfattning om Cuba. Det tillhör de frågor om vilka jag sade att vi inte skall låtas att vi är eniga, ty det är vi inte.

Herr Virgin sade i sitt anförande att en del av socialdemokraternas göranden och låtanden var betingade av inrikespolitiska bevekelsegrunder. Jag kan ställa motfrågan: Är inte ställningstagandet till Cuba från moderata samlingspartiets sida också i så fall betingat av inrikespolitiska bevekelsegrunder? Och kan inte, herr Virgin, se någon fördel i att medverka till att bryta isoleringen omkring ett land, det må vara vilket som helst, men i detta fall Cuba?

Herr WIKLUND i Stockholm (fp):

Fru talman! Om u-länderna känner sig besvikna över i-ländernas biståndsinsatser hittills och över att insatsviljan tycks tendera att minska redan i själva upptakten av det andra utvecklingsdecenniet, är det många eller borde det åtminstone vara många inom i-länderna som känner direkt sorg över att vi alltså tycks kunna skynta en sådan tendens. Jag tänker givetvis för vårt eget lands vidkommande på de av en viss, kanske t. o. m. växande opinion understödda antydningarna om att vi nog inte kan hålla ens den 25-procentiga ökningstakten, och detta i ett läge då vi måste väsentligt öka denna takt om vi skall nå enprocentsmålet 1975. Vi tenderar egentligen därmed att något justera en allt viktigare del av vår utrikespolitik, eftersom biståndspolitikerna blivit ett viktigt inslag i utrikespolitiken och för övrigt även i vår säkerhets- och försvarspolitik. Jag tänker på förra årets i och för sig ofullgångna beslut om bistånds- och katastrofutbildning som alternativ till värnpliktsutbildning. Detta beslut fattades med försvarspolitisk motivering. Vi som även i år motionerat om ett verkligt utbyte av värnpliktstjänstgöring mot biståndsarbete i u-länder och blivit nedvoterade även i år förstår att det är tendensen till minskad vilja att bistå u-länderna som tydligen ligger bakom detta förhållande, man må sedan dölja det bakom ett sådant förment motiv som att värnpliktslagen skulle behöva ändras om motionärernas yrkande bifölls. Varför skulle annars en sådan ändring betecknas som så svår?

Fru talman! Den *kvantitativa* sidan av vårt u-landsbistånd inger alltså stor oro. Om inte en väsentligt ökad informationsverksamhet rörande

angelägenheten av i-ländernas praktiska ansvar för u-ländernas utveckling radikalt kan förändra opinionsklimatet till dessa länders förmån, har man anledning att misströsta. Den saken berördes i replikskiftena nyss. Det bör vara fråga om inte bara en "tillräcklig" – den saken är vi väl överens om – utan också en *objektiv* information både om u-länderna som sådana och om de olika biståndsinsatserna.

En svensk missionsledare har nyss berättat för mig att eleverna vid pastorsseminariet i Ngouedi i Kongo-Brazzaville blivit intervjuade i ett reportage av Sveriges Radio och då bl. a. fått frågor om hur missionärerna uppfattades av befolkningen. De hade försökt ge en objektiv beskrivning av folkstämningen, där de refererade både kritiska och fördelaktiga omdömen. Då reportaget sändes var dock enligt min sagesman endast de kritiska omdömena medtagna. Sådana snedvridningar undergräver förtroendet för u-landsarbetet här hemma, det må vara missionens eller av andra bedrivet biståndsarbete som drabbas av reportersaxarnas härjningar i de gjorda bandinspelningarna.

Jag skall nu något beröra u-landsbiståndets *kvalitativa* sida, väsentligen i informativt syfte men också för att fästa regeringens speciella uppmärksamhet på ett par aktuella dokument rörande u-landsbiståndet.

Förra året ägnade vi stor uppmärksamhet åt frågan om ökade ansträngningar för att främja industrins utveckling i u-länderna. I år följs resonemangen upp både i propositionen och i motioner bl. a. från vårt håll. Så t. ex. ämnar SIDA i samverkan med olika myndigheter och organisationer närmare undersöka hur man skall kunna tillgodogöra sig tillgänglig expertis i fråga om industriutveckling i u-länderna. Jag förmodar att det då rör sig om expertis, speciellt inriktad på u-landsförhållanden och u-landsmiljöer i vid mening.

Det konstateras i propositionen att industrialiseringen främst kommit städerna till del genom utländska företag som använt en teknik anpassad i första hand till marknadsförhållandena i de rika länderna. Detta är en viktig orsak till att industrin i u-länderna i så ringa mån bidragit till att lösa dessa länders växande sysselsättningsproblem.

Denna problematik var, fru talman, uppe till omfattande diskussion då Europarådets rådgivande församling i sin januarsession tog upp frågan om anpassning av medlemsstaternas u-landsbistånd till FN:s den 19 november förra året antagna u-landsstrategi för det andra utvecklingsdecenniet. Rådgivande församlingen sammanträdde för övrigt i närvaro av framstående företrädare för sådana DAC-länder utanför Europa som Australien, Canada och Japan, och diskussionen inleddes med ett större anförande av DAC:s ordförande Edwin M. Martin. Den hade också föregåtts av en särskild rundabordskonferens med ett stort antal u-landsexperten från bl. a. FN, ILO, UNESCO, FAO, WHO, OECD, GATT och Världsbanken.

Därtill hade det hållits ett seminarium i Strasbourg för u-landsarbetare, speciellt sådana som gjort erfarenheter såsom frivilligarbetare i u-länderna, och med deltagande även av representanter för ett flertal av dessa länder. Ämnet för detta u-landsseminarium var frågan om hur man skall få till stånd en verklig mobilisering av de mänskliga resurserna för social och ekonomisk utveckling. Sex rapporter var det dokumentariska

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

underlaget för denna Europarådsförsamlingens debatt. Den viktigaste av dessa var givetvis den som byggde på rundabordskonferensens överläggningar.

Både i denna rapport och i rapporten från u-landsseminariet riktas uppmärksamheten på behovet av vad man kanske kan kalla en speciell industrialiseringsmetodik eller -strategi för u-länderna. Egentligen är det inte fråga om något nytt utan om en besinning på och slutsats av vad man ju så väl vet förut: stor brist på kapital och stort överskott av arbetskraft råder i u-länderna. Trots att nationalprodukten även i u-länderna växer ökar arbetslösheten både i städerna och på landsbygden i dessa länder. DAC beräknar att de arbetslösa på grund av stigande nativitet och trots allt sjunkande mortalitet skall öka under 1970-talet med 25 procent i u-länderna. Motsvarande tal för i-länderna uppges till 11 procent.

Man har genom en enkel konsekvensanalys av u-ländernas läge i fråga om tillgång på kapital och arbetskraft börjat att allt bättre inse, att dessa länder i inledningsskedet av sin industrialisering behöver en teknik, som visserligen är modern men dock är av en delvis annan och mera lätthanterlig typ än den som tillämpas i de tekniskt högt utvecklade i-länderna. I den av Europarådsförsamlingen antagna resolutionen nr 478 pekas därför på vad som upptog huvudintresset i en särskild konsultationsgrupp av tekniska experter vid u-landsseminariet i Strasbourg, som jag nämnde om förut, nämligen behovet i u-länderna av tekniskt fullgoda tillverkningsmetoder på en nivå *mellan* dem som användes vid mera personalintensiv respektive högmekaniserad, mera kapitalkrävande produktion. Varken inom jordbruket eller i industrin i många u-länder har man praktiska möjligheter att i varje fall omedelbart använda de tekniskt avancerade produktionsmetoderna.

Med termen "intermediate technology", som man rör sig med i debatten om hithörande ting, avses just dessa enklare produktionsmetoder, som av bl. a. utbildningsskäl och på grund av den stora tillgången på arbetskraft i varje fall i förstadierna till u-ländernas industrialisering passar dessa länder bättre än de starkt kapitalkrävande metoderna. Det är här definitivt inte fråga om en kvalitativt sämre teknik utan om en *annan*, för u-landssituationen bättre anpassad och mera personalintensiv teknik i ett initialskele av u-ländernas industriella utveckling. Denna specialteknik har för övrigt ganska ingående utvecklats även vad det gäller t. ex. bostadsbyggnad och stadsplanering i u-länderna men bör givetvis vetenskapligt bearbetas än ytterligare och framför allt praktiskt prövas.

Europarådsresolutionen har enligt rådsförsamlingens beslut överlämnats till bl. a. FN:s berörda biståndsorgan och till OECD, bl. a. i syfte att rikta uppmärksamheten på konsultationsgruppens förhoppning om att OECD i samverkan med lämpliga FN-organ skall söka grunda ett internationellt informationskontor rörande den här åsyftade, mera u-landsanpassade tekniken. Gruppen, som jag hade förmånen att tillhöra som Europarådets rapportör, betonar vikten av att det informationscentrum man syftar till att bygga upp verkligen blir ett kvalificerat organ och alltså gör mer än att t. ex. ägna sig åt enkel dokumentationsförmedling. Det gäller att få till stånd ett mera aktivt utbyte av frågor och svar

om den teknik det här rör sig om. Det finns på sina håll ute i världen mindre kvalificerade organ för denna "intermediate technology" men inte något högt specialiserat och kvalificerat organ för verkligt aktiv service på internationell nivå rörande denna teknik eller, som den ibland rent av har kallats, filosofi.

För övrigt uppmanar Europarådsresolutionen medlemsländerna att söka anordna ett nät av informationscentraler för allmänt utbyte av olika typer av erfarenhetsmaterial om u-landsbiståndet. FN:s plan på att organisera en egen internationell frivilligkår för u-landsinsatser aktualiserar också vikten av starkt utbyggd information om u-länderna för att öka intresset för dessa länder och allmänt stärka biståndsviljan. Själva förutsättningen för att den kåren skall kunna komma till stånd är att man får till stånd en allmänt breddad kunskap om dessa ting. Det pekas bl. a. också på att informationen kan bli mera konkret om man låter tidigare frivilligarbetare i u-länder ge del av sina erfarenheter, t. ex. i samband med undervisning om dessa länders problem i i-ländernas skolor och universitet, som bör ägna ökad uppmärksamhet åt utbildning av personal för u-landstjänst.

Det bör tilläggas, fru talman, att Europarådets rådgivande församling i rekommendation nr 635 – också antagen vid januarisessionen – direkt rekommenderar Europarådets ministerråd att med sitt politiska stöd överlämna förslaget om grundande av ett internationellt centrum för "intermediate technology" med den uttryckliga förutsättningen att OECD tar upp frågan om dess ansvar för ett sådant organ och om dess stöd i övrigt åt verksamheten i samverkan med de av FN:s organ som kan vara berörda av detta spörsmål.

Frågan är då om den svenska regeringen är beredd att använda sitt inflytande i ministerrådet – t. ex. genom regeringens nyutnämnda Europarådsambassadör – och i OECD för att främja den tidigare nämnda konsultationsgruppens uppslag om ett internationellt informationscentrum av det slag det här gäller. Det skulle ju ligga helt i linje med vårt allmänna intresse att främja u-ländernas industriella utveckling och kanske ge SIDA möjlighet att "tillgodogöra sig tillgänglig expertis i fråga om industriutveckling" som det står i propositionen – i varje fall på litet längre sikt.

För övrigt vill jag instämma i SIDA:s påpekande att "förberedelser i en nära framtid bör inledas för bistandsverksamhetens omfattning och inriktning under åren närmast efter 1974/75, dvs. för tiden efter det är då enprocentsmålet, vilket av statsmakterna angivits såsom ett etappmål, har passerats".

Jag ber, fru talman, att få yrka bifall till samtliga de reservationer som har herr Dahlén såsom första namn. Det jag har sagt anknyter närmast till punkten 4, men även de övriga reservationerna med herr Dahléns namn ber jag alltså att få ansluta mig till.

Herr SVENSSON i Malmö (vpk):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vpk-motionerna nr 674 rörande anslaget till Världsbanken och nr 1186 rörande handelspolitiken gentemot de fattiga länderna.

Detta bifallsyrkande sker inte med avsikten att bara förorda smärre ändringar i biståndsschemat. Det sker utifrån en helt annan syn på den s. k. biståndsfrågan än den officiellt förhärskande.

När andra världskriget var slut drog genom världsoptionen en kraftig våg av intresse för internationella problem. Särskilt inom den yngre generationen tog sig detta uttryck i ett progressivt engagemang i frågan om världsfattigdomen. Men också andra intressen var ute, intressen vilkas strävan var att hänsynslöst utnyttja den radikala ungdomens naiva men oftast ärliga internationalism. En efter en började de unga entusiasterna märka hur de var brickor i ett spel, bedrivet av dem som hade den verkliga makten och som hade sina speciella syften med biståndspolitik.

Gradvis avslöjades inom biståndsverksamhetens olika grenar de mest häpnadsväckande politiska skandaler. Både i utlandet och i Sverige kom det fram pinsamma ting rörande politiker och byråkrater som skapat sig ställning och karriär på ett föregivet engagemang i u-landsfrågan. För den ene efter den andre kröp det fram, att de i årtal suttit i olika internationella organisationer och motarbetat alla genuina och uppriktiga sociala befrielsesträvanden i de fattiga länderna, att de i årtal i sin verksamhet fått pengar och instruktioner från CIA, det amerikanska hemliga underrättelseväsendet. I den privata och offentliga Stockholmsbyråkratins city och även i detta hus har jag sett ansikten vilkas sammanhang med denna världsimperialismens intrigverksamhet är mig alltför välbekanta.

Vid sidan av denna CIA-infiltration i internationella verksamheter olika grenar kördes också en propaganda som avsåg att motverka den politiska insikten och medvetenheten hos gemene man och kanalisera opinionen för de fattiga länderna i former som var ofarliga och harmlösa för världskapitalismen. Det var hela den falska humanism och föregivna fredsvänlighet som argumenterade för ökat bistånd utifrån den utgångspunkten, att den s. k. hjälpen skulle bidra till att dämpa och hindra en social oro i de fattiga länderna, en social oro som skulle bli farlig för världsimperialismens intressen och dess allmänna stabilitet.

Var och en som känner verkligheten förstår hur falsk denna hycklande humanism, denna föregivna freds- och harmonilära är, och vilka maktintressen som döljer sig bakom dess propagandister. Man för t. o. m. fram att biståndspolitikerna skulle vara en del av försvarspolitiken på så sätt att biståndet skulle minska risken för krig och därmed eventuellt medföra besparingar i de nationella rustningsbudgeterna.

Hela utgångspunkten för denna propaganda är inte dikterad av humanism och medmänsklighet. Den är dikterad av en strävan att stärka imperialismen. Ty krig skapas inte av de fattigas fattigdom. Krig kommer på grund av de rikas drift att öka sin rikedom på de fattigas bekostnad. Därför är det falskt att sprida uppfattningen att de fattiga i världen hotar oss andra, när det i verkligheten är den del av världen där vi befinner oss, vars regimer med all makt inte bara hotar utan brutalt underkuvar och slår ner folkens strävanden i andra delar av världen. Propagandan att det är fattigdomen och inte rikedom som skapar krig har ytterst till avsikt att hetsa mot den sociala revolutionen i de fattiga länderna och att skrämja de västerländska nationernas folk, att hindra dem från att

medvetet rikta sin kritik mot de egna regimernas imperialism och krigspolitik. Propagandan att fattigdomen skapar oro och krig är ett led i biståndspolitikens allmänna syfte, som är att skydda imperialismens positioner hemma och ute i världen.

Med agentfonder och försåtlig antisocialistisk propaganda, med hycklad humanism och kallhamrad beräkning har de unga internationalisterna förts in i finanskapitalets planer och missbrukats i dess stora internationella offensiv. Karl Marx hade sagt: Proletärer i alla länder, förena er! Det västerländska kapitalet svarade: Finansiärer i alla länder, förena er! Under den parollen lurar man också den hederliga, folkliga delen av u-landsopinionen att arbeta.

För vad är denna s. k. biståndsverksamhet? Vad är denna Världsbank och denna överföring av svenska lönearbetares pengar till diverse projekt i diverse länder?

Den ingår i ett större sammanhang, en stor internationell plan. Efter andra världskriget och inte minst efter den kinesiska revolutionens seger upplevde det internationella kapitalet trängseln på världsmarknaden starkare än någonsin. Också i politisk bemärkelse var den internationella kapitalismen starkt beträngd. Ur denna situation formulerades imperialismens stora motoffensiv. Man sökte vägar att vidga marknaderna. Man startade en serie politiska och militära aggressioner och kupper. För att underlätta den ekonomiska imperialismens rörelsefrihet föredrog man att driva delar av kapitalexporten via internationella organ. Detta sammanhänge också med att de imperialistiska makterna inte i samma utsträckning som förr kämpar med varandra utan mer söker att i samarbete dela byte och marknader. För att vidga marknaderna och öka utplundringen var det också nödvändigt att satsa på en mängd sådana investeringar som utgjorde förutsättningar för affärsmässig profit, men som i sig själva inte alltid var i kommersiell mening direkt vinstgivande. Kostnaderna för denna typ av projekt är det som nu under namnet internationell biståndsverksamhet skattevägen taxeras ut av de lönarbetarna i industriländerna.

I detta sammanhang är den svenska biståndspolitikerna infogad – underordnad den imperialistiska supermaktens ekonomiska och politiska offensiv. Låt oss se mera konkret hur det går till. En huvudmottagare för svenskt liberalt bistånd har sedan länge varit Etiopien. Det är ett av de få länder där former av livegenskap existerar. Det är ett land vars regim för ett öppet krig mot befrielse rörelsen i Eritrea. Vid sidan av Sydafrika har det den reaktionäraste regimen på den afrikanska kontinenten. Regeringen i Sverige finner det i dag pinsamt att tala om Etiopien, eftersom opinionen reagerar mot att kanalisera pengar dit. Men man föreslår i år fortfarande betydande summor till etiopiska projekt. Och man har tigit i årtal med att Sverige hjälpte etiopiska staten att bygga upp den krigsmakt som i dag sätts in mot Eritrea. Man har också tigit med att svensk polis med sina organisatoriska hjälpinsatser bidrog till att försöken att störta Haile Selassies medeltidsregim inte lyckades.

En annan stor biståndskund är Pakistan, Vi vet alla vad som pågår i Bengalen i dag. Vi vet också att den pakistanska militärdiktaturen vägrar att låta folkmajoriteten i Bengalen använda sitt eget språk, att den

hänsynslöst slår ned all progressiv opposition, att den trampar Bengalens självstyrelseavtal från 1948 under fötterna. Och ändå har strömmen av pengar till detta augiasstall troget flödat, och skall i år fortsätta att flöda. Mot pengarna till Nordvietnam har man samvetsbetänkligheter så länge det är krig, men för Etiopien och Pakistan gäller en annan politisk logik.

Den svenska utvecklingsfonden för Latinamerika, knuten till den regionala banken, har helt utnyttjats för projekt i Brasilien. Detta land har sedan 1964 en av de hårdaste reaktionära militärdiktaturerna i Latinamerika. År 1964 störtades den laglige presidenten Joao Goulart, som de amerikanska kapitalisterna hatade för att han ville minska landets beroende av USA. Då upprättades Latinamerikas kanske hårdaste militärdiktatur vid sidan av Paraguay, då nedtrycktes medborgerliga fri- och rättigheter, då fängslades och mördades parlamentariker, student- och fackföreningsledare. Och ändå stödde Sverige Brasilien, ändå ger man anslag åt Världsbanksgruppen, som efter militärkuppen 1964 flerdubblat penningflödet till Brasilien. Och när det kommer offer för den brasilianska diktaturen hit till Sverige, vägrar invandrarverket att ens gå med på att de är politiska flyktingar. Diktaturens tidningar kan öppet skryta med att brasilianer inte kommer att ges asyl i Sverige. För diktatorn Garrastazu Medici, för storkapitalisten Juracy Magalhaes och hans svenska företagspartners skall det gå att få pengar. Men för Sergio Valeca, den brasilianske studenten vars fall nu i dagarna är aktuellt, för honom skall, om invandrarverket får som det vill, inte finnas någon frihet här. Sådän är den falska internationalismen.

Och denna Världsbank och dess satellitorgan, som man ständigt beviljat pengar till, vad är den, och varför har kommunisterna yrkat avslag? Sedan 1946 har banken haft fem ordförande. Alla fem har kommit från toppskikt inom den amerikanska storfinansen. Den nuvarande, Robert McNamara, är f. d. toptjänsteman i Ford Motor Company och f. d. amerikansk krigsminister och administratör av Vietnamkriget. Detta är ingen slump. Det stämmer både med de ekonomiska utplundringssyftena och med strävan att slå ner frihetsrörelserna. Och vem får pengar från Världsbanksgruppen? De högsta summorna per invånare räknat har i Asien gått till Malaysia, Chiang Kai-sheks Formosa, Sydkorea och Thailand — alla pålitliga fascistregimer, den sistnämnda dessutom krigförande på USA:s sida i Indokina. Till de stora låntagarna hör också det rika Australien och den amerikanska satelliten Filippinerna.

I Mellersta Östern är Israel och Iran de proportionsvis största låntagarna. I Afrika går den näst största posten till Sydafrika. Stora kunder är även Etiopien och Rhodesia. Det är de politiskt mest reaktionära och mot privatkapitalet öppnaste regimerna som gynnas. Regimer som vill begränsa privatkapitalets spelrum, som Algeriet, Cuba, Zambia eller Egypten, blir snävt behandlade. Indonesien fick praktiskt taget inga pengar före 1968. Men sedan general Suharto med stöd av CIA tagit makten och minst 700 000 kommunister mördats har herr McNamara uttalat sig för en stark prioritering av bankens aktivitet på Indonesien.

Denna Världsbank, som nu får pengar av skattebetalarna i Sverige, och dess tvilling, Internationella valutafonden, där Sverige är medlem, ställer

också bestämda krav på dem som skall åtnjuta dess intresse. Man kräver och har krävt att mottagarlandet skall avstå från att kontrollera export, import, valuta och kapitalflöde. Man kräver löne- och prisstopp. Man kräver nedskärningar i de statliga utgifterna. Man har i vissa fall krävt skattelättnader för utländska privatföretag och krävt att mottagarlandet skall sälja exportprodukter till underpris. Till denna institution, som förkroppsligar utsugarintressena i världens alla delar, skall pengar taxeras ut av löntagarna i Sverige.

Vad gör Världsbanken i Grekland? Före överstarnas kupp gjorde den i stort sett ingenting. Men efter 1968 har plötsligt herr McNamara funnit Grekland moget för bankens aktiviteter. Att Sverige skall indirekt understödja dylikt är kanske trots allt inte så märkligt. För samtidigt som socialdemokratiska partiarbetare i ärlig förtrytelse protesterar mot den aktuella grekiska handelskontakten, så vet Exportföreningen att den handlar helt i enlighet med regeringens direktiv. Vad det socialdemokratiska partifolket kanske borde få reda på är den intressanta historien om den grekiske biträdande ministrerns besök i Sverige 1969 – herr Milon som i hemlighet på franskt pass kom hit och deltog i en konferens om europeiskt transportsamarbete. Sådan är nämligen den falska internationalismen.

Lika dubbelbottnad är den svenska politiken gentemot befrielseörelserna i södra Afrika. Man fredar sig med en mycket begränsad och strikt humanitär insats på 10 miljoner. Samtidigt vägrar man i FN:s generalförsamling – det gjorde man den 19 november i fjol – att vara med om att uppmana NATO-länderna att dra tillbaka sitt stöd till Portugals kolonialkrig; resolutionen antogs för övrigt med 99 röster mot 7. Och inte heller desertörerna från den portugisiska armén, av vilka några nu uppehåller sig illegalt här i landet, ger man någon fristad. Bakom denna dubbelbottnade attityd ligger medvetandet om att Portugal är ett objekt för svenska utlandsinvesteringar och att goda förbindelser på handelsområde är till fördel för det svenska kapitalet.

Fru talman! Att allmänt kalla de penningströmmar vi här diskuterar för bistånd är i grunden fel. Jag förnekar inte att det finns enskilda projekt som är till fördel för folket i agrarländerna. Det finns också projekt i den svenska biståndsverksamheten som i ett annat och mer progressivt sammanhang skulle ha varit riktiga ur samma synpunkt. Men generellt sett är det inte ett bistånd åt några andra än de stora multinationella företagen och den lilla klass av satelliter som dessa kan räkna med bland utsugarna i tredje världens länder.

Vad det i verkligheten handlar om är att öka exploateringen av folken i tredje världen. Vad det handlar om är en låneverksamhet som dömer dessa människor till en evig skuldsättning åt industrinationernas kapitalister. Av Mexicos export går över hälften åt till att betala vinster och låneräntor åt utländska kapitalister. I Nigeria går det åt 30 procent, i Colombia 32 procent, i Venezuela 26 procent. Om man varje år ökar utlåningen till de fattiga länderna med 1 000 miljoner dollar och lånen t. ex. löper med 5 procents ränta på tjugo år, tar långgivaren det tjugonde året hem tre gånger så höga inbetalningar som under femte året. Och för att ständigt kunna vidga denna utsugning krävs investeringar i s. k.

infrastruktur. Det är denna typ av investeringar som bl. a. den multilaterala biståndsverksamheten finansierar. De betalas alltså inte av profitörerna utan av de lönearbetande i Sverige och andra industrinationer.

Biståndet är oftast inte ett bistånd till utveckling, utan ett bistånd till utplundring. Den tid börjar närma sig då detta blir alltmer uppenbart för opinionen här i landet. Folk reagerar mot denna form av bistånd. De falska snyftfilosoferna bland biståndspolitikens anhängare kommer säkert att kalla detta reaktionärt. I själva verket börjar folk få upp ögonen för hur just den nuvarande biståndspolitikerna är reaktionens och imperialismens redskap. De verkliga reaktionärerna är de som vill stödja Världsbanksgruppen med pengar och de som motionerar om att vi skall vägra stödja länder som Cuba. De verkliga reaktionärerna är de som skickar tillbaka flyktingar till juntans Grekland samtidigt som de den första maj ordar om den grekiska demokratin.

Det är tid att göra upp med den falska humanismen. Det är tid att avslöja dem som skyler profitsiffrorna med lösryckta blad ur Nya testamentet. Det är tid att avslöja dem som i biståndsdebatten söker skapa ett falskt och ytligt broderskap mellan utsugare och utsugna. Det är tid att gå till angrepp mot Sveriges invävning i världsimperialismens mönster. Den ökade ström av pengar som taxeras ut från de arbetande i Sverige skall inte gå till börsmatadorerna i New York eller Frankfurt, inte till parasiterna i de fattiga ländernas överklass, inte till CIA-agenterna eller mutkolvarna vid kejsarhovet i Addis Abeba. De skall gå till de rörelser och de krafter som vill och kan ta på sig kampen för de utnyttjade folkens och klassernas ekonomiska och politiska befrielse från imperialismen.

Under detta anförande övertog herr förste vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Fru THORSSON (s):

Herr talman! Detta är den första biståndsdebatten i den svenska riksdagen sedan ingången av Förenta nationernas andra utvecklingsårtionde. Eftersom jag under mina år i Förenta nationernas sekretariat var i högsta grad engagerad i arbetet på den internationella strategin för det andra utvecklingsårtiondet, framför allt i fråga om den nya syn på utvecklingsprocessen som på svenska går under namnet "det enhetliga synsättet", är det med stor tillfredsställelse som jag sett förslagen till anslag för svensk biståndsverksamhet för budgetåret 1971/72 framläggas inom ramen för denna strategi, som i korthet benämns DD2-strategin. Detta är ett utslag av en i ökande grad nödvändig samordning av den totala biståndsgivningen till de fattiga länderna – jag vill nästan säga inordning av dess skilda komponenter i en gemensam, internationellt godtagen strategi, med åtföljande planerings- och verkställighetsåtgärder. Argumentationen i de allmänna resonemangen på denna punkt, i propositionen och i utskottsbetänkandet, utgör också en uppföljning av det aktiva bidrag som Sverige som FN-medlemsstat lämnade till förberedelsearbetet på DD2-strategin.

En andra anledning till tillfredsställelse utgör det förhållandet att

förslagen till anslag för biståndsverksamhet under nästa budgetår innebär att riksdagens principbeslut 1968 om uppnående av enprocentsmålet under budgetåret 1974/75 följs upp. Jag fann mig redan i riksdagens allmänpolitiska debatt den 19 januari i år ha anledning att understryka hur betydelsefullt det är att utbyggnaden av denna verksamhet sker så, att vårt land når det av riksdagen uppställda målet vid den av riksdagen beslutade tidpunkten. Vi har genom vårt internationella agerande och framför allt genom vår aktiva medverkan vid tillkomsten och antagandet av DD2-strategin ett politiskt och moraliskt ansvar att följa upp utfästelser som har gjorts för den del av utrikespolitiken som biståndsverksamheten utgör. Det kan måhända bli svårt, men det är en fråga om vårt internationella förtroende.

Vid ingången till andra utvecklingsårtiondet finns det skäl att dra oss till minnes att 1960-talet – det första utvecklingsårtiondet – inte medförde en minskning utan en ökning av klyftorna mellan världens rika och fattiga, inte medförde större rättvisa och jämlikhet i världen utan mindre, inte medförde mer av social utjämning och rättvisare fördelning utan mindre.

Den kända brittiska utvecklingsekonomen Barbara Ward påpekade i en artikelserie för en tid sedan att 1960-talets ekonomiska och sociala utveckling, eller brist på utveckling i u-landsvärlden, ser ut att ha utlöst en serie varandra motverkande krafter, som har skapat en serie onda cirklar och en nedåtgående spiralrörelse. Om den rörelsen inte kan hejdas och småningom förbytas i sin motsats, hotar politiska orosutbrott i ökande antal och omfattning. Ingen vet vart en sådan situation kan leda.

Herr talman! Det är riktigt att u-världen i sin helhet uppnådde en ekonomisk tillväxt av 5 procent av bruttonationalprodukten – det för 1960-talet uppsatta målet – vid årtiondets slut. Men ett stort antal enskilda u-länder nådde icke dit, och tar man hänsyn till den snabba befolkningstillväxten genom att se på bruttonationalprodukten per invånare, stannade åtskilliga u-länder på minus jämfört med vid årtiondets början.

Än allvarligare är att ekonomisk tillväxt i sig – någonting som av många tyvärr fortfarande sätts lika med utveckling – visade sig inte bara ur stånd att åstadkomma en rimligt rättvis fördelning av nationella tillgångar mellan grupper och regioner i det enskilda u-landet, utan att tillväxtprocessen som sådan tvärtom skapade nya eftersatta grupper, en ny fattigdom, ökade orättvisor. Felsatsningen, i form av att västerländskt ekonomiskt tänkande och västerländsk teknik tillämpades på u-ländernas industrialisering och ekonomiska tillväxt, gjorde *mätaren* av tillväxt – nämligen bruttonationalproduktsökningen – till *mål* för tillväxten och visade sig leda till ödesdigra snedvridningar av resursanvändning och resursfördelning. Vid en återblick på 1960-talet kan man som en sammanfattning säga, att målen för utveckling blev fel ställda, en otillräcklig mätare av utveckling förvandlades till mål, och medlen att nå målen blev *fel* valda.

Resursflödet från den rika till den fattiga världen minskade i stället för ökade. Enprocentsmålet var långt ifrån uppnått vid årtiondets slut. En *så* stor del av resursflödet bestod av privata vinstbärande investeringar, att

för en hel utvecklingsregion som Latinamerika slutresultatet totalt sett blev ett utflöde av resurser till den rika världen i stället för tvärtom. Resultatet blev att med jämförelsevis få undantag fick människorna i u-länderna det svårare under 1960-talet i stället för lättare. Jämfört med världens få rika som blev allt rikare blev världens många fattiga allt fattigare.

Det var i detta läge, herr talman, och i förberedelsearbetet för 1970-talet, det andra utvecklingsårtiondet, som en omsvängning i synen på utvecklingsprocessen började komma till stånd. Som den kommer till uttryck i DD2-strategin, har denna omsvängning ännu inte blivit så total som många med mig tror vara nödvändigt. Men en rörelse är på väg, som kanske kan leda in på rätt spår för 1980-talets utvecklingsarbete. 1970-talet kan bli en vändpunkt i fråga om utvecklingsfilosofi och utvecklingspolitik.

I den internationella utvecklingsdebatten har man bl. a. börjat klarlägga bakgrunden till att 1960-talet i så stor utsträckning gick snett. Inte minst finns det en vaknande insikt om hur mycket svårare utvecklingsarbete är än man i den första entusiasmen föreställde sig, inte minst vilka svårbemästrade psykologiska mekanismer, inom u-länderna och mellan u-länder och industriländer, som utvecklingssamarbetet rör vid och påverkar. Bistandsverksamhet är en ännu mycket ung verksamhet, och den drabbas ännu av åtskilliga barnsjukdomar. De måste förstås och accepteras, men de måste också botas, helst förebyggas.

Som en sådan barnsjukdom ser jag den alltför länge dominerande tron bland både västvärldens och u-landsvärldens – vid universitet i väst utbildade – ekonomer, att det skulle vara möjligt att överföra och tillämpa ekonomiska modeller från tekniskt och ekonomiskt högutvecklade industriländer på uppgiften att lyfta traditionella samhällen ur fattigdomen. Ett annat utslag härav är att man inte förrän i de yttersta av dessa dagar har fått klart för sig att sammanhangen i utvecklingsprocessen är så komplicerade, svårbemästrade – och ömtåliga – och att man *vet* så litet om dem att en forskning i u-landsproblematiken – och här menar jag inte den projektinriktade forskning som är eller borde vara ett självfallet led i all projektuppläggning, utan en forskning i utvecklingsprocessen som sådan – är absolut nödvändig.

En ytterligare orsak till att 1960-talets resultat inte blev bättre ser ut att vara att så många u-länder ännu saknar den samhälleliga basorganisation som är nödvändig för ett stabilt uppbyggnadsarbete. I stor utsträckning är detta ett ännu bestående arv från kolonialtiden, vars herrar saknade insikt i och känsla för detta fundamentala behov i sina kolonialområden.

Nu finns det i ett stort antal u-länder inte den nödvändiga apparaten för diagnosställande, utvecklingsplanering, beslutsfattande och verkställande av beslut, i form av acceptabla data som underlag för en tillförlitlig statistik, en effektivt fungerande administration och en samhällsstruktur som gör det möjligt att i praktiken genomföra beslutade utvecklingsinsatser.

Och för det fjärde innebär naturligtvis själva det faktum att en mycket betydande krets av u-länder – ehuru de är politiskt oberoende – är

praktiskt taget lika ekonomiskt och handelspolitiskt beroende av västländerna som under kolonialtiden, ett allvarligt handikapp i deras utvecklingsansträngningar.

Den omsvängning i länkandet som har skett i den internationella debatten kan dateras till 1960-talets sista år – tiden för utvecklingsstrategins födslovändor.

Vad man än må säga om detta dokument som en kompromissprodukt av 127 självständiga FN-medlemsstater kvarstår att det internationella samfundet för första gången i världshistorien har samlat sig kring ett sådant dokument, med ambitiösa mål för 1970-talets utvecklingsinsatser och med riktlinjer för arbetet att nå dessa mål. Värdet i detta ökar ytterligare genom det faktum att strategin är ett politiskt instrument, utarbetat och antaget av representanter för regeringarna i medlemsstaterna, med u-länderna i klar majoritet.

I detta dokument är nu inskrivet den nya syn på utvecklingsprocessen som kallas det integrerade eller enhetliga synsättet. Vårt land har verksamt bidragit till genombrottet för denna åskådning, enligt vilken ett samhälle utgör ett enda socialt system, där en ensidig inriktning av utvecklingsarbetet på en eller ett par sektorer får en skadlig effekt, genom att hindra en harmonisk total samhällsutveckling. I stället måste samlade och väl planerade åtgärder sättas in på alla sektorer, för alla befolkningsgrupper och för alla delar av landet, och på ett sådant sätt att insatserna förutsätter och stöder varandra. Detta verkar, av företagna fältstudier att döma, att vara alldeles särskilt viktigt i de mest underutvecklade och fattiga länderna, där en ensidig satsning på ekonomisk tillväxt visat sig få långvariga sociala och därmed utvecklingsmässiga skadeverkningar.

Det viktiga är naturligtvis den nya tonvikten på fördelningsaspekten, understrykandet av att utvecklingsmålet måste vara att framstegen kommer alla till godo, att uppgiften främst är att bygga ett rättvist och rättfärdigt samhälle. Detta är en återklang av rapporten från det av Förenta nationerna anordnade s. k. Stockholmsmötet i september 1969, då tio utvecklingsekonomer – majoriteten av dem från u-länderna – formulerade sina kriterier på en integrerad och samlad harmonisk utvecklingsprocess i följande punkter:

1. Den gör alla befolkningsgrupper delaktiga av utvecklingsresultaten och integrerar framför allt marginalgrupper och marginalregioner.

2. Den betraktar det som en viktig uppgift att aktivera så vida grupper av befolkningen som möjligt, göra dem politiskt medvetna och säkra deras medverkan i utvecklingsansträngningen.

3. Den syftar till social rättvisa och alltmer minskade klyftor mellan olika befolkningsgrupper.

4. Den ger hög prioritet åt uppgiften att utveckla samhällets mänskliga resurser.

Det bör vara en orsak till särskild tillfredsställelse för Sverige att en av oss framlagd resolution vid FN:s generalförsamling hösten 1970 blev enhälligt antagen, eftersom den resolutionen bl. a. innehåller en uppmaning till medlemsstaterna att man i 1970-talets utvecklingsplanering skall i alla tillämpliga delar inkludera dessa Stockholmsmötets fyra

utvecklingskriterier.

Herr talman! Vi skall naturligtvis inte hysa några illusioner om att detta enhetliga synsätt kommer att snabbt slå igenom i den praktiska utvecklingsplaneringen på det nationella och det internationella planet. Men de som tror på detta sätt, att betrakta utvecklingsproblemen såsom ett mer bärkraftigt underlag för en mer framgångsrik utvecklingsplanering än tidigare, kan ändå registrera vad som har skett som en viss framgång. Den måste nu följas upp.

Herr talman! Jag skulle vilja säga ett par ord, nästan rubrikmässigt eftersom talarlistan fortfarande är lång, om två konkreta utvecklingsproblem, som enligt min uppfattning är typiska utslag av vad jag här har sagt om utvecklingspolitikens principiella innebörd.

Det första hänger samman med vad jag nyss har angivit som ett av huvudmisstagen under 1960-talet, nämligen överförandet av västerländska ekonomiska modeller på u-landsproblematiken, så att man bl. a. praktiskt taget generellt godtagit och välkomnat varje ny teknisk landvinning som sådan och har varit angelägen att tillämpa den i praktiken, utan att söka i förväg grundligt tänka igenom dess eventuella negativa sidoverkningar. Ett exempel – mångomtalat sådant – är den s. k. "gröna revolutionen", det tekniska genombrottet i u-ländernas jordbruk, den som totalt sett har gett världen en respit i strävandena att skapa balans mellan tillgång och efterfrågan på livsmedel. Nu börjar man förstå att dess betydande makroekonomiska vinster måste vägas mot uteblivna ekonomiska förbättringar på mikroplanet, nämligen för dem som bäst behöver dem, småbönder, jordlösa arrendatorer. Den gröna revolutionen har ökat de sociala och ekonomiska klyftorna, den har på sikt skapat risk för ytterligare arbetslöshet på landsbygden och allvarligt försenat nödvändiga jordreformer. "Om den gröna revolutionen inte åtföljs av en revolution grundad på social rättvisa, lär den inte förbli grön", yttrade Indira Gandhi för några månader sedan. Och inom FN och på andra håll är ett arbete nu på gång med att undersöka den gröna revolutionens sociala verkningar och för att därmed medverka till att den gröna revolutionen förblir grön.

Det andra problemet är u-ländernas miljöproblem. Den intensiva debatten i de rika länderna kring dessa överhängande akuta frågor har, tyvärr, ännu inte någon motsvarighet i u-landsvärlden, trots att u-landsvärlden redan har fullt upp av allvarliga både importerade och inhemska miljöproblem. Om inte u-länderna ganska snabbt kommer att beakta dessa miljöproblem som en viktig aspekt av de totala utvecklingsproblemen och tar itu med dem därefter, kan man befara att de kommer att bli u-länderna och oss alla övermäktiga. Miljöproblemen har ju sin orsak i snabb befolkningstillväxt, industrialisering och urbanisering, processer som under de närmaste decennierna kommer att karakterisera den stora u-landsvärlden. FN:s miljövärdskonferens nästa år måste därför ha som en av sina verkligt angelägna uppgifter att söka få u-länderna att identifiera sina miljöproblem, se dem som en betydelsefull aspekt av sin utveckling, alltför kostsam i mänskliga, sociala och ekonomiska värden att längre skjuta åt sidan.

För detta behövs inte minst en på u-världens problem och behov

betydligt mer än nu inriktad vetenskaplig forskning, liksom utarbetandet av en för u-ländernas förhållanden och utvecklingsbehov användbar teknik. Det är en av DD2-strategins svaga punkter, att de rika länderna i höstas inte kunde fås att i det avseendet nu precisera några klara insatsåtaganden. En ökad andel av forsknings- och utvecklingsarbetet i industriländerna måste komma att inriktas på sådana u-landsbehov, och här bör också vårt land känna ett särskilt ansvar. Vid FN:s första översyn av DD2-strategins praktiska tillämpning, som äger rum 1973, kommer det här problemet utan tvekan att återkomma.

Herr talman! Det är ju väl känt att man inom FN-systemet, i detta fall FN:s utvecklingsprogram UNDP, samtidigt med att DD2-strategin utarbetades och antogs också har sett över FN-biståndets struktur och administration i den s. k. Jacksonstudien. Genom beslut på grundval av den studien ställs det enskilda u-landet, dess problem, behov och utvecklingsinriktning i centrum för biståndsplaneringen. Det enskilda u-landet bär naturligtvis självt ansvaret för sin ekonomiska och sociala utveckling och bär ju också självt den största finansiella bördan för detta. UNDP-chefen Paul Hoffman beräknar att 85 procent av de finansiella investeringarna i u-länderna betalas av dem själva. Men för det bistånd som måste till, ofta på strategiskt viktiga samhällsområden, skall det ske en samlad programmering på grundval av landets egna planer och prioriteter. För att en sådan länderprogrammering skall bli effektiv och resultatrik krävs emellertid att den sker på basen av en god utvecklingsplan, så långt möjligt präglad av den integrerade utvecklingens princip. I detta avseende kommer många u-länder att behöva och begära bistånd – många utvecklingsplaner i dag är knappast värda namnet, utan kan snarare kallas önskelistor på projekt ställda till hugade bidragsgivare. Därför blir följden i åtskilliga u-länder ibland onödiga biståndsprojekt, ibland dubbleringar, oftast föga av samordning. Den assistans som u-länderna här behöver och som gäller en av de mest trängande uppgifterna i dag, nämligen i fråga om rådgivning i utvecklingsplanering, programmering och samordning av olika biståndsprojekt inom denna ram, bör vara en internationell uppgift. Förenta nationerna bör vara det naturliga organet att fullgöra den.

På sikt bör man hoppas att FN:s resurser att väl klara denna uppgift av så väsentlig betydelse i utvecklingsarbetet skall bli sådana att också finansierarna av bilaterala biståndsprogram -- 90 procent för närvarande av all officiell biståndsgivning -- kan anse sig kunna acceptera en sådan FN-roll. De bilaterala biståndsinsatserna måste nämligen i ökad omfattning komma att ske inom ramen för en allt fastare sammanhållen internationell utvecklingsstrategi, som så snabbt som möjligt måste byggas ut och kompletteras med varandra inbördes samordnade delstrategier på sådana områden som undervisning, sysselsättning, näringsförhållanden, jordbruksmodernisering osv.

Det är viktigt att framhålla nackdelarna med stora och med varandra icke koordinerade bilaterala biståndsprogram. Enligt min uppfattning inrymmer bilateral biståndsgivning över huvud taget åtskilliga problem och svårigheter som måste ständigt beaktas. Inte minst är dessa av psykologisk art. Förhållandet givare-mottagare är svårt och ömtåligt,

sedan må man tala om partnerskap aldrig så mycket. Och som den norske freds- och konfliktforskaren Galtung framhöll i en artikel för en tid sedan finns det ett paternalistiskt och elitistiskt drag i den bilaterala biståndsgivningens beslutsprocess hur omsorgsfullt man än söker bygga under det slutliga beslutet med förhandlingar på jämställd fot med sin mottagarpartner.

Det multilaterala utvecklingssamarbetet har sannerligen sina svagheter; jag känner dem relativt väl. Men man skall inte inbilla sig att aldrig så effektiva bilaterala biståndsprogram kan vara så mycket bättre än de multilaterala att de kan uppväga fördelarna hos dessa senare, främst det faktum att de multilaterala programmen är internationella, grundade på internationellt fattade beslut och verkställda av internationella tjänstemän, med u-länderna som jämbördiga partners genom hela planerings-, besluts- och verkställighetsprocessen.

Det finns en rad skäl för omfattande bilaterala biståndsprogram, men inte det att sådana i princip är mer effektiva. Några garantier mot misslyckanden och felbedömningar i detta svåra arbete kan aldrig ges; sådana har inträffat och sådana kommer att inträffa, även om självfallet allt måste göras för att förebygga dem.

Just därför att biståndsverksamhet, utvecklingssamarbete, är en ung och svår verksamhet är det desto viktigare att arbetet noggrant följs upp och arbetsresultaten noggrant värderas, bilateralt och multilateralt. I DD2-strategin är en sådan verksamhet förutsedd och just nu under utformning i FN-sekretariatet, och jag hoppas att Sverige skall fullfölja sin aktiva insats i detta avseende i det fortsatta arbetet. Inte minst framstår det som angeläget att understryka vad som sägs i propositionen och utskottsbetänkandet om behovet att stärka FN-sekretariatets resurser inför dess viktiga uppgift i fråga om uppföljningen av DD2-strategin.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis med instämmande åter citera utvecklingsekonomen Barbara Ward, som bland ett antal huvudrikt-punkter för ett bättre och effektivare utvecklingssamarbete under 1970-talet har angett följande:

1. Utveckling måste uppfattas som ett partnerskap mellan rika och fattiga länder och utformas efter gemensamma diskussioner av problem, behov, resurser och biståndsinsatser.
2. Utveckling måste innebära full mobilisering av u-ländernas egna resurser, vilket som förutsättning kräver skattereformer, inhemskt sparande, kooperativa ekonomiska företagsformer, generösa jordreformer och en kraftfull satsning på massundervisning, främst läs- och skrivkun-nighet.
3. Utveckling måste betraktas som en internationell uppgift och förpliktelse, av intresse för och med ansvar för samtliga jordens länder. Detta bör leda till en allt större andel utvecklingssamarbete multilateralt, i första hand genom FN-organen, och ett åtföljande ökat ansvar för FN-apparatens effektivitet bland dess medlemsstater.

Herr talman! Det är skäl att med tillfredsställelse notera att den svenska biståndsverksamheten i större utsträckning än de flesta andra som jag känner till uppfyller dessa i min mening riktiga kriterier. De anslag för budgetåret 1971/72 som riksdagen nu står i begrepp att bevilja

innebär ytterligare steg i rätt riktning och ytterligare bidrag till 1970-talets internationella utvecklingsinsatser, som helt enkelt *måste* bli avsevärt mer effektiva än 1960-talets, om marschen mot alltmer ökad svält och okunnighet, alltmer av våld och förtryck skall kunna hejdas. 1970-talet måste representera en vändpunkt i denna utveckling.

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Herr NILSSON i Agnäs (m):

Herr talman! I nyhetssändningarna häromdagen talade en rapportör från detta hus om "riksdagens anonyma ledamöter", som också ibland tar till orda i debatterna. Det är tråkigt att de anonyma åtminstone ännu måste göra det och förbruka dyrbar tid.

Jag är en av dem som med anledning av utrikesutskottets betänkande nr 2 vill foga några ord till protokollet, men innan jag säger det jag hade tänkt säga vill jag gärna uttrycka min känsla av beklämning inför ett anförande alldeles nyss av herr Svensson i Malmö. Han lyckades i slutet av sitt anförande plocka in ett angrepp mot dem som har lösryckta blad ur Nya testamentet. Han angrep missionens insatser i Etiopien, vilket jag fann mycket obefogat. Jag upplevde hans anförande som mycket dogmatiskt. Det var beklämmande. Man mötte här en troende människa, och det är roligt med troende människor, men hans anklagelser om hyckleri och om falskhet när han talade om parasiter och utsugare var sådana att jag måste fråga: Vad är det för värld vi styr in i, när herr Svensson och hans sympatisörer skall överta makten, när den värld som han angriper skall avlösas av den värld som han förordar?

För övrigt måste jag fråga: Varför tar man upp sådana här saker i ett anförande som hans? Är det inte fel plats, en ensidig belysning, alltså bara från öst, en tro att detta är sanningen? Det är säkert många saker som herr Svensson vill åt som verkligen skall angripas, men det han kallar sanningen är ändå bara förvridna fakta. När han talar om de fattiga länderna och de rika och framställer alla länder i väst som utsugare tycker jag att också han gör sig skyldig till hyckleri. Vad är det för länder som lägger ned mest pengar på rustningar här i världen? Ja, de ligger inte bara i väst.

Som sagt: Jag nästan tappar lusten att arbeta politiskt, om jag måste förutse att det som herr Svensson i Malmö åsyftar och arbetar för skall komma. Jag tror inte att det är en bättre värld.

Jag vill härefter gå till det som utskottet har sagt. Det besvarar på s. 46 i betänkandet vår trepartimotion om angelägenheten av att underlätta studier av det rikhaltiga materialet om u-landsproblemen. Vi har framfört äsikten att SIDA genom stipendier bör främja registreringen av detta material. Utskottet bemöter motionen i stor vänlighet, och jag tolkar dess ord egentligen som bifall i sak.

Utskottet förnekar inte det berättigade i motionens åstundan. Det menar att den eftersökta verksamheten bör finnas och att den finns. Och jag förstår att SIDA genom utskottets skrivning finner det möjligt att främja registrering och katalogisering av material om vårt u-landsarbete. För att intet missförstånd skall föreligga vill jag dock något utveckla motionärernas synpunkt.

Det kan hända att utskottet och vi talar något vid sidan om varandra.

Utskottet pekar fullt riktigt på SIDA:s information om nuet, om det som skett i modern tid och det som inträffar i dag. Förteckningen över nyutkommen u-landslitteratur, SIDA:s u-katalog, länderbeskrivningarna och tidningen Rapport är allt värdefulla saker. Vi är tacksamma för det. SIDA:s bibliotek nämns, och det är säkert av största vikt. Men trots allt detta menar motionärerna att ett – jag stryker under det – ett viktigt område är något försummat.

Nuet redovisas som sagt, och det är för all del intressant, men vår motion påstår att svenskt u-landsarbete är i smältdegeln och att en kris tycks finnas. Den stora allmänheten följer inte med och känner ingen entusiasm. Vi tror att det kan hjälpas upp genom att perspektiven drages bakåt i tiden. Ty man kan se tillbaka på ett progressivt sätt. Förstå mig rätt: det är av vikt att bakgrunden till och uppkomsten av dagens verksamhet belyses. Begynnelsen, den första utformningen och de första resultaten skulle kunna ge helhet åt bilden av det arbete vi bedriver i dag, öka entusiasmen och främja och berika debatten.

Det är så litet som är känt om detta bland det stora flertalet människor. Det finns mängder av material, men var finns det? Hur får man tillgång till det, och vad skall man tro på? Därom står det föga i det rikhaltiga informationsmaterial som SIDA har. Vi tror att SIDA nu kan ta fram allt det behövlige materialet. Missionsarkiven är rika. Fosterlandsstiftelsen t. ex., det första sällskap som arbetade med egna missionärer i u-land, har arkiv, och även på andra håll ligger nyttigt material. I stort sett är den nu existerande arkivförteckningen i Sverige svåröverskådlig. I Dagens Nyheter den 23 januari i år skriver en forskare: "Den samlade informationen i ett stort arkiv kan liknas vid ett kortregister som varken är uppställt i någon alfabetisk eller kronologisk ordning." Då är det inte lätt att arbeta. Hur skall riksdagsmännen hitta det de behöver för att orientera sig? Hur skall politiker, forskare och blivande experter finna det de söker för sin kunskap och sina studier? Det är härom vår motion rör sig. Den som skall ta ställning till ansvaret för hjälpverksamhet till miljardbelopp och som vill att de svenska stödjarnas intresse och hjärta skall helt vara med kräver lättare tillgång till källorna, vill veta inte bara om dagens gärning utan även om bakgrunden och anledningen till den entusiasm som en gång fanns.

Herr talman! Låt mig peka helt kort på hur det började. Opinionen för bistånd åt utvecklingsländerna väcktes i vårt land för länge sedan, tidigare än någon tror. Vi vet faktiskt datum: den 27 februari 1835, då Kungl. Maj:t gav några personer tillstånd att insamla medel och utge skrifter samt "lämna understöd åt sådana missionsstiftelser i andra länder, som synes behöva eller förtjäna bidrag". Det sålunda stiftade Svenska missionssällskapet, i vilket bl. a. justitiestatsministern Rosenblad och biskoparna Wallin och af Wingård verkade och som bakom sig hade metodistpastorn George Scott vilken som icke varande svensk ej kunde framträda och uttala sig offentligt, just här hade bildats på trettondagen det året, men behövde Konungens tillstånd för sin verksamhet, och Konungen gav det tillståndet.

Detta sällskap har varit pionjären. Missionen har alltså fått Kungl. Maj:ts officiella erkännande redan vid starten. Det finns alltså papper på

att Kungl. Maj:t stödde u-landsarbetets begynnelse.

Utvecklingen skedde den gången oerhört snabbt i jämförelse med allt det som gick trögt då för tiden. Man kan peka på den tidens nyhetsbyråer, missionstidningarnas redaktioner, t. ex. Missionstidningen här i Sverige som redan 1834 skrev så mycket och citerade en mängd utländska tidningar som lästes och översattes i den svenska tidningen. Man hade mycket att berätta. Vi kan knappast tro att det är sant att de nio största missionssällskapen i England och Skottland redan 1846 hade 1453 missionärer och 767 stationer i arbete. Redan 1845 fanns missionärer på Ceylon där ju Sverige numera arbetar. De svenska bidragen gick även till missionsinstitutet i Basel som är mycket betydelsefullt i detta sammanhang. Det gick också pengar till Martyrkyrkan på Madagaskar.

Frågan är om inte den del av svenska folket som i dag känner till u-hjälpen och är intresserad för den är procentuellt lägre än den var då, och då måste vi hitta utvägar.

Den forskning som SIDA stöder sker till stor del på doktorsnivå, och det är i och för sig inte något fel, men det krävs också forskning på ett plan som kan ge en breddning av informationen, en popularisering, och vi tror att förslaget i vår motion skulle åstadkomma en väsentlig förbättring av den nödvändiga insikten i dessa frågor.

Jag vill påpeka att några tidningar just i dag framhållit att det vore lättare att få opinionens stöd för u-hjälpen om man kunde lämna tydligare besked om det som hänt tidigare. Jag anser också att det är mycket betydelsefullt med saklig upplysning, inte minst efter ett program "Vit mission i Kongo" som sändes i repris torsdagen den 25 mars. Där framfördes anklagelser mot missionen, vilka delvis måste botten i okunnighet och dessutom har ökat förvirringen och misstron. Jag kan bara påpeka att programmet recenserades i Expressen den 26 mars under rubriken "Ompröva missionen". Skadeglädjen lyste fram. Jag anser att detta program faktiskt skadat väsentliga ting även om det hade många positiva inslag.

Jag kan peka på några artiklar som skrivits i tidningarna med anledning av detta program. Redan programmets titel "Vit mission i Kongo" har, skriver en tidning, något av giftpil från ett djungelbakhåll över sig. Tidningen tillägger: "Annars var det så gott som programmet igenom en ringlande kedja av negativismer, upprepade från det kritiserade programmet 1970."

En missionär som varit många år i Afrika skriver i en artikel med anledning av detta program: "Vi har själva varit ute på missionsfältet i Afrika i 37 år -- mycket av tiden i Kongos vildmarker. Var det en kultur att bevara, då det där t. ex. var brukligt att döda alla tvillingar som föddes? Kan den missionär som sökt bekämpa en sådan sedvänja anklagas?"

Man talar i programmet om missionärernas negativa sidor och berättar ingenting positivt, men här talar dock en kännare om hur missionärer kom till stammar som levde i analfabetism, lärde dem att läsa och gav dem något att läsa osv. Vet ni hur många afrikanska språk som hade skriftspråk före missionärernas ankomst? En kulturs största rikedom är

väl ändå språket. Kongo hade inga skrivna stamspråk då de första missionärerna kom. Det är ett gigantiskt arbete att t. ex. översätta bibeln till dessa språk. Det har missionärerna gjort. Detta stod i tidningen Dagen den 31 mars.

Under rubriken "Språkkunskaper" påpekar tidningen: "Ofta är det missionärer som skapat en stams skriftspråk genom att teckna upp det talade språket. De har på så sätt utfört en ovärderlig kulturinsats. Det är också genom att på detta sätt närma sig folk som de fått insikter i kulturmiljön och kunnat förstå folkets sätt att tänka och handla.

Ofta talas det annars slarvigt om hur missionärerna brutit ner den gamla kulturen."

Ja, det har också skett i vårt land, att den gamla kulturen ersatts med något annat, påpekar tidningen och fortsätter: "Missionärernas skolor och andra kulturinsatser har säkerligen bidragit till att göra förändringarna mindre smärtsamma." Det är vad som också sker därute.

Man anklagar oss också i dag för att vi har etnografiska samlingar i Sverige, och man vill att vi skall skicka tillbaka dem. Det kan ligga något i det med tanke på hur dåligt utrustat Etnografiska museet är i fråga om praktiska lokaler. Tack vare att missionärer och forskningsresande på 1700- och 1800-talen förde hem etnografica från fjärran länder blev det emellertid bevarat; i annat fall hade det inte funnits kvar i dag. Nu kan det eventuellt delvis skickas tillbaka när de nya, moderna staterna där ute uppför byggnader som passar och i vilka föremålen kan konserveras. Jag tror det är fel att angripa missionen för att de föremål som finns på Etnografiska museet har förts hem till Sverige.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservationen 8 beträffande frågan om minimiram för det statliga stödet till missionen och övrigt enskilt hjälparbete. Fru Lewén-Eliasson sade att pengar finns till hands. Det är ju bra, men jag är inte helt säker på att hon tolkar situationen riktigt. Missionen har faktiskt inte alla gånger de medel den behöver. Det arbete som utförs av missionen är oerhört omfattande. Den internationella missionssjukvården är betydande i en rad av världens fattigaste länder, även jämfört med dessa länders statliga sjukvård. Jag skall ta några exempel.

Missionssjukvården i Indien uppgår till 18 procent av den totala sjukvården, i Tanzania till 43 procent, i Taiwan (förr Formosa) till 20 procent och i Indonesien till 12 procent. På en konferens i Jönköping för något mer än ett år sedan talade man om hotet mot denna verksamhet genom bristen på medel – man måste faktiskt tänka sig att skriva ned antalet sjukhus, och det förelåg svårigheter även beträffande skolorna. Det vore beklagligt. Missionens och övrigt enskilt humanitärt hjälparbete har med knappa resurser nått utomordentliga resultat i u-länderna, men medelsbristen är kännbar.

Genom det goda samarbetet med folken i berörda u-länder blir också den verksamhet som stöds av missionen av stor omfattning. Utöver cirka 10 000 inhemska lärare, läkare och annan sjukvårdspersonal har svensk mission cirka 1 400 från hemlandet arbetande i u-länderna. SIDA har 454 personer arbetande i u-länderna. Enligt statistiken driver eller stöder missionen 2 100 bottensskolor med 230 000 elever, 390 mellansskolor

med 68 000 elever och 46 realskolor och läroverk med 22 000 elever. Man har över 2 400 elever i sjukvårds- och hantverksskolor. Man har 73 sjukhus och sjukstugor med 130 000 inlaggande patienter under året och man har också 200 polikliniker med över 1,3 miljoner patienter per år. Man har radioverksamhet osv.

Vi tycker att SIDA:s biståndsregler skulle kunna vidgas. Vad beträffar t. ex. anslag till byggnader och inventarier bör lägre krav än nu ställas på organisationernas egna bidrag. Även bestämmelserna för startbidrag bör uppmjukas. Jag kan som jämförelse med de 20 miljoner kronor som moderaterna i sin partimotion hemställer om, vilket krav följs upp i reservationen, nämna att Västtyskland för ett par år sedan gav 90 miljoner kronor till missionen och Nederländerna gav 38 miljoner kronor.

Jag skall för tidens skull inte säga mer. Bara några slutord:

Har Kungl. Maj:t en annan uppfattning om missionen nu än 1835? Då var Kungl. Maj:t ytterst välvillig mot missionen, godkände alla stadgar för det första missionssällskapet och gav därmed u-landsarbetet en god start. Vi skall prisa Kungl. Maj:t för det. Förhoppningsvis hyser Kungl. Maj:t samma välvilja och har samma positiva inställning till missionen i dag. Jag hoppas att missionen skall få erfara det i allt vidare utsträckning.

I detta anförande instämde herrar Petersson i Gäddvik (m), Johansson i Skärstad (c) och Börjesson i Falköping (c).

Herr SVENSSON i Malmö (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Ett par passusar i herr Nilssons i Agnäs anförande är ganska förbluffande. Här diskuterar vi alltså en anslagsfråga där hundratal miljoner kronor skall rulla, och han säger öppet att det knappast hör till saken – här är inte rätt forum att diskutera åt vilket håll och till vilket ändamål de skall rulla. Nu är det väl inte så att han i själ och hjärta anser detta; han vill väl helt enkelt inte höra talas om de obehagliga fakta som vidlåder speciellt Världsbankens utlåning – den Världsbank som Sverige stöder.

Herr Nilsson i Agnäs må säga vad han vill! Han kan gå till Världsbankens årsrapporter, han kan gå till dess egen statistik, han kan gå till de dokument som har med Världsbankens konstitution och organisation att göra. Han skall finna att det trots allt är förre krigsministern McNamara som är ordförande. Han skall finna att alla Världsbankens ordförande har varit amerikanska storkapitalister. Han skall finna att de huvudsakliga låntagarna är länder av typen Grekland, Brasilien, Indonesien, Thailand, Sydafrika. Han skall finna att det faktiskt finns belägg för att man beviljade det stora lånet till Sydafrika härom året. Han kan gå till invandrarverkets handlingar och se att det finns belägg för vad jag nämnde om den brasilianske flyktingen som inte kommer att beviljas politisk asyl.

Han kan också få klart belagt för sig att Världsbanken, som Sverige alltså stöder, ställer sådana villkor för mottagarna som innebär att de måste acceptera en mycket utpräglad storföretagsvänlig och kapitalistisk ordning, som begränsar deras nationella självständighet och rörelsefrihet. Han vet att Sverige stöder allt detta, och han kommer att rösta för det.

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Jag tror att hans ovilja att höra dessa faktiska omständigheter relateras har den mycket enkla bakgrunden att han inte vill höra om den verklighet som han tänker rösta för, utan han vill kunna sova lugnt i natt i tron på att missionen och storkapitalismen skall lösa de fattiga ländernas problem.

Herr NILSSON i Agnäs (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag tog upp herr Svenssons i Malmö anförande under erkännande av att han kanske rörde vid förhållanden som borde kritiserats, men när han här i ett i förväg skrivet anförande – där t. o. m. "fru talman" tydligen stod i manuskriptet – rabblade upp en mängd saker gjorde det på mig ett beklämmande intryck. Ingen kan ju direkt granska det han sade. Vissa uppgifter var kanske riktiga, men han hopade dem i sådan mängd.

Han talade också om dokument som jag kunde läsa. Ja, dem kan jag läsa, men han hade tolkat dem på ett sätt och jag och andra skulle tolka dem på ett annat sätt, åtminstone i vissa delar.

Om herr Jörn Svensson vill skapa tilltro för kommunismen eller för sitt sätt att se på världen – han kanske kallar det marxismen – måste han framföra sina tankar på ett annat sätt. Jag måste som åhörare här i bänken – liksom vilken annan åhörare som helst -- reagera. Man går väl inte fram på det där sättet, om man vill vinna förtroende! Det ger mig ett skrämmande intryck av att den värld vi är på väg in i – eftersom förmodligen herr Jörn Svenssons sympatisörer blir allt fler – är en värld där förtrycket kommer från ett annat håll än det herr Svensson nu pekar på, men det kommer i alla fall.

Herr Svensson nämnde Etiopien. Jag inbillar mig att jag också känner Etiopien en smula, eftersom jag har rest där. Jag känner till CADU-projektet, jag känner till svenska insatser där. Jag skall inte blanda mig i grälet mellan socialdemokrater och kommunister, men jag anser det riktigt att vi fullföljer det vi har börjat med där ute i Etiopien. Och vad vill herr Jörn Svensson sätta i stället för Haile Selassie som han angrep? Haile Selassie har säkert många svagheter, han är i händerna på folk som han kanske inte borde ha att göra med. Men är en kommunistisk diktatur bättre? Skulle det vara någonting som vi borde önska att få i stället?

Jag har aldrig någonstans i de stater, där den ideologi som herr Jörn Svensson företräder har kommit till makten, sett att människor har blivit friare eller rikare. Jag påstår att det är osanning herr Svensson far med. Kanske invänder han nu: Det har jag inte sagt. Men indirekt är hela hans bevisföring och hela hans resonemang just ett typexempel på hur man talar i de länder där man påstår sig vara för friheten, för de fattiga folkens frigörelse, men i själva verket håller människorna inom sina egna gränser i tvång, ja, i oerhört hårda bojor, där man håller länder, som man har lagt under sig, i den hårdaste fångenskap. Vi kan tänka t. ex. på de baltiska randstaterna.

Herr SVENSSON i Malmö (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Tre korta punkter! För det första: Jag talar inte här i kammaren för att vinna förtroende hos herr Agnäs, det kan jag försäkra honom.

För det andra: Återigen ett ganska förbluffande yttrande! Här säger herr Agnäs att han inte kan bemöta mig, för han har inte läst de handlingar som rör Världsbanken. Hur vore det om han läste dem, innan han satte sig här och voterade och beslutade om hundratals miljoner? Då fick han reda på det här lånet till Sydafrika och andra vackra ting.

För det tredje skulle jag vilja säga att vi nu här ser ett typiskt exempel på en man som har så att säga överlevt från det kalla krigets atmosfär. Befrielseörelser, över vilka det kommunistiska partiet i detta land varken har vilja – och om det hade vilja inte förmåga – att utöva något tryck eller något inflytande, dessa befrielseörelser som spontant kommer att uppstå i de utsugna länderna är för herr Agnäs alltid liktydiga med kommunism av det enkla skälet att de hotar den samhällsordning som i decennier och århundraden har plundrat de här fattiga nationerna.

Herr NILSSON i Agnäs (m) kort genmäle:

Herr talman! Det var ju intressant och lärorikt att höra att herr Jörn Svensson inte talade för att inge herr Agnäs, som han kallar mig, förtroende. Det är alltså olika människor som herr Jörn Svensson vänder sig till. Somliga vill han inge förtroende hos, och då förmodar jag att det är de människor som kanske i huvudsak bara tar emot upplysningar och informationer från ett visst håll, medan han räknar med att hos oss, som försöker se saken från olika håll, är det omöjligt att inge förtroende.

Vidare säger han att jag har sagt att jag inte har läst dokumenten. Herr Svensson begärde att vi skulle läsa dem på samma sätt – om vi läste dem. Då sade jag att han förutsätter att vi skulle läsa på samma sätt som han. Vi läser dessa dokument med en annan tolkning, sade jag. Det är väl sant att jag som riksdagsman inte sätter mig ned och läser precis alla papper som angår de olika propositioner eller förslag som kommer; det är väl en helt omöjlig uppgift i sin omfattning, särskilt som jag inte hör till detta utskott. Men å andra sidan är jag inte helt okunnig om vad Världsbanken är och vad den gör osv. Jag måste framhålla att vi alltid kommer att tolka dem olika. Men av herr Jörn Svenssons anförande lät det som om sanningen låg bara på hans sida. Jag medgav ju att han kunde ha delar av sanningen, men han framställde den på ett sätt som inte ingav förtroende.

Sedan talade han om någon som hade överlevt det kalla kriget – om det var jag vet jag inte. Men jag är säker på att om de ideologier segrar som herr Svensson företräder, så har jag ingen chans att överleva.

Herr MÖLLER i Gävle (s):

Herr talman! Det är med glädje man konstaterar att vi i dag tillryggalägger en ny etapp på vägen mot enprocentsmålet enligt den fastlagda tidtabellen. Vi skall inte underskatta de statsfinansiella påfrestningar som kommer att uppstå när biståndet närmar sig 2 miljarder. Men vi bör nog inte i riksdagen överväga att rygga den utfästelse som Sverige har gett i Förenta nationerna och inför andra internationella fora till de fattiga folken.

Det viktigaste som har skett på senare tid i fråga om u-hjälpen är antagandet i höstas av FN-strategin för det andra utvecklingsårtiondet, som 1970-talet skall bli. Fru Thorsson har nyligen vältaligt erinrat därom.

Det är ett centralt dokument med riktlinjer, nya mål och förhoppningar. Man flyttar fram positionerna från 1960-talet, från det första utvecklingsårtiondet, som berett så många besvikelser men som ändå bidrog till att främja och aktivisera industriländernas insatser, säkert mer än som hade skett om inte detta utvecklingsårtionde hade proklamerats i FN.

Det bistra faktum kvarstår dock att klyftan mellan fattiga och rika länder har vidgats under 1960-talet, även om u-ländernas nivå mycket sakta har höjts. Denna klyfta kommer att bestå under överskådlig tid.

Uppnåendet av enprocentsmålet, även i det nya och kvalitativt förbättrade skick i vilket det uppställts i FN-strategin, betyder inte att denna klyfta skulle minska, inte heller utan vidare att nettoinflödet av bistånd till u-länderna skulle öka. Skuldräntor och amorteringar på de lån som u-länderna tagit upp i industriländerna växer hotfullt alltmer och tar nu cirka hälften av bruttoinflödet av bistånd.

Teoretiskt kan ett läge uppstå inom en relativt nära framtid där kapitalutflödet från u-länderna överstiger vad de får in i bistånd från i-länderna. Om detta skall kunna förhindras, vilket är tvingande angeläget för att inte u-ländernas handel och utveckling skall lamslås, är det väsentligt med en stor samlad aktion av industriländerna för att skriva ner u-ländernas skuldbörda. Sverige och likasinnade länder bör här ta lämpliga initiativ. Dess värre får man nu konstatera att u-hjälpen är i motvind i de stora industriländerna.

Låt mig framhålla att ett väsentligt drag i den nya FN-strategin är att den tillförts en ny dimension. Vid sidan av betoningen av den ekonomiska tillväxten och bruttonationalinkomsten, som tidigare har dominerat målsättningen, har nu sociala mål och syften förts in i strategin på förgrundspåsar. Inte minst från svensk sida har värdefulla initiativ här tagits och vunnit beaktande -- man kan nämna professor Gunnar Myrdal och riksdagsledamoten Inga Thorsson som spelat en betydande roll i att slå fram just de sociala värderingarna i FN-strategin. Det heter nu i strategin att utvecklingens yttersta syfte är att förbättra människans levnadsvillkor och därför bör en rättvis fördelning av inkomster och förnödenheter åstadkommas för att främja såväl social rättvisa som effektivitet i produktionen.

Man kan konstatera att den nya FN-strategin ligger väl i linje med svensk biståndspolitik, antingen det gäller att renodla målet för offentligt bistånd obundenhet i biståndet eller betoningen av de multilaterala organen.

Låt mig, med den arbetsfördelning vi har gjort i utrikesutskottet, beröra ett par reservationer.

I reservationen 3 av herrar Turesson och Virgin tolkas FN-strategin på ett särskilt sätt, och reservanterna drar slutsatsen att Sverige inte bör ge bistånd till Cuba. Motivet är att Sverige borde inrikta sig på att bistå de fattigaste länderna och att Cuba inte tillhör den kategorin på grund av det rikliga biståndet från öststaterna. Vårt bistånd till Cuba är nu några miljoner under ett år dels för ett s. k. multibi-projekt i UNESCO:s regi till en kostnad av 10 miljoner kronor under en femårsperiod, dels några projekt för mödra- och barnavård.

Det var inte korrekt när herr Virgin nyss sade att FN-strategin lägger

”huvudvikten” vid insatser i de allra fattigaste länderna. Där talas inte om någon huvudvikt utan om *särskilda* insatser, särskilda åtgärder, särskilda program. Men därav skall man icke dra slutsatsen att Sverige måste eller bör utforma sitt bistånd uteslutande med tillämpning av fattigdomskriteriet – det har redan erinrats om detta. De flesta länder som vi ger betydande bistånd kan utan vidare hänföras just till denna kategori av de allra fattigaste. Men annars finns för närvarande ingen definition av FN-strategins ländergrupp ”de minst utvecklade”, och att utforma en sådan definition är inte en uppgift för Sverige ensamt. FN:s generalförsamling antog emellertid i höstas en resolution som innebär en begäran till berörda organ att studera denna fråga för att få fram en identifiering, få kriterier på gruppen ”de allra fattigaste”. Den s. k. Tinbergenkommittén håller på att undersöka dessa frågor. Ekonomisk-sociala rådet, UNCTAD:s styrelse och andra internationella biståndsorgan har också anmodats att ge hög prioritet åt saken, så att generalsekreteraren i höst skall kunna rapportera till generalförsamlingen.

Det kan nog inte bli tal om att entydigt utpeka en särskild ländergrupp på säg 10–20 nationer och säga att just de är de allra fattigaste. Snarare kommer man att sätta upp vissa kriterier i samband med varje särskild biståndsinsats, med beaktande av att ett land kan vara allmänt sett mycket svagt utvecklat men mer avancerat i vissa särskilda avseenden. Man rör sig här naturligtvis på utomordentligt ömtåliga fält, men vi har skäl tro att denna debatt skall föras framåt i nära framtid och öka förutsättningarna för att inrikta biståndet där hjälpbehovet är störst. Men även därefter måste det vara klokt för oss att bibehålla rörelseutrymme och flexibilitet i vårt länderval.

När reservanterna herrar Turesson och Virgin pekar på öststaternas bistånd till Cuba och anser att detta skulle vara motiv för oss att avbryta en insats – klen som den är men dock en början – till Cuba, så har detta varken stöd i FN-strategin eller i den svenska riksdagens tidigare uttalanden i denna fråga. Tvärtom sade riksdagen i fjol att ett utvecklingssamarbete med Cuba kan bli möjligt och motiverat. Det finns alltså ingen anledning att tillmötesgå reservanterna.

Jag vill i det sammanhanget erinra om att herr Hermansson i Stockholm m. fl. har motionerat om ett biståndsanslag till Cuba på 20 miljoner kronor som ett första steg i en utbyggnad av sjuk- och hälsovård enligt ett program som uppges vara beräknat till 100 miljoner kronor och som skissartat skulle vara presenterat för SIDA. Utrikesutskottet har yrkat avslag på den motionen, och man kan väl utan vidare säga att projektet inte är så konkret utvecklat och moget att något svenskt anslag i dag skulle vara påkallat, även om vi med tiden kan bli intresserade av att stödja projektet.

Som framgår av Kungl. Maj:ts proposition prövar SIDA för närvarande förutsättningarna för vidgade insatser från svensk sida till Cuba. Ett par man befinner sig redan där, och i dagarna kommer en delegation från utrikesdepartementet och SIDA att resa ner till Cuba och studera lämpligheten och möjligheten av nya biståndsinsatser.

Medan ländervalet är på tal skall jag säga några ord om reservationen 4 av herr Dahlén m. fl. beträffande biståndsinsatser i Zambia och

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Botswana. Reservanterna yrkar att SIDA skall utarbeta en plan för att väsentligt öka biståndet till dessa båda länder. Reservationen är föga starkt motiverad, eftersom detsamma i själva verket sägs med andra ord av utrikesutskottets majoritet. Där pekar man på dels att riksdagen tidigare betonat skälen för att stödja länder som drabbats av apartheid-regimerna i södra Afrika, dels att bistånd lämnats i skilda former till länder som Zambia, Botswana, Lesotho, Swaziland och andra länder som har kännning av apartheidregimerna respektive sanktionerna mot Rhodesia. SIDA har byggt ut sitt biståndskontor i Zambia och därmed underlättas att väsentligt öka våra insatser, vilket avsikten är. Zambia – som genom sin kopparindustri har rikare naturresurser än de flesta andra länder i det s. k. svarta Afrika – har av Sverige främst begärt personal- och expertbistånd, men inte heller andra former för bistånd bör uteslutas. Jag anser därför att reservanternas önskemål redan är i sak tillgodosedda och att ingen ytterligare beställning av riksdagen är påkallad.

I den kommunistiska partimotionen 674 av herr Hermansson m. fl. kritiseras Världsbanksgruppens verksamhet, och herr Jörn Svensson i Malmö har nyligen varit inne på detta i ett passionerat anförande. I motionen yrkas avslag på Kungl. Maj:ts förslag om anslag på 175,9 miljoner kronor till Internationella utvecklingsfonden, IDA. Det är ett förslag av stor räckvidd, eftersom det berör ett av huvudorganen för svenskt multilateralt bistånd. Som vi hörde här mera utförligt beskrivet än i motionen går kritiken ut på att Världsbanken har till mål att främja kapitalistisk företagsamhet och imperialistiska intressen. Motionären ifrågasätter om det är förenligt med svenska folkets intressen och vår biståndspolitikens principer att medverka i en sådan långivning. Man begär utredning och granskning av Världsbanksgruppens verksamhet, och i väntan därpå bör svenskt kapital inte satsas.

Visst kan man rikta kritik mot Världsbanksgruppens arbete, mot dess prioritering och sätt att arbeta. Så skedde i en motion som herr Mats Hellström och jag lade fram i riksdagen förra året och som fick en mycket positiv behandling av statsutskottet. Där behandlade vi utförligt dessa frågor, bl. a. med förord för en förskjutning av vår insats från Världsbanksgruppen till de mera centrala FN-organen, UNDP och motsvarande. Men att dra slutsatsen att vi bör avbryta anslagsgivningen till IDA är som jag ser det helt orimligt.

Världsbanken började sin verksamhet efter kriget, främst för att stödja återuppbyggnaden av Västeuropa. Den har med tiden skiftat över verksamheten till utlåning till u-länder. Betoningen ligger främst på Latinamerika, som förra budgetåret fick över 40 procent av utlåningen, medan 26 procent gick till Asien och endast 17 procent till Afrika. Det är riktigt att Världsbankens verksamhet är inriktad på u-länder med relativt hög per capita-inkomst, att den har preferens för stöd till den privata sektorn och eftersätter kooperativa och statliga projekt. Detta är tendenser som förtjänar kritik. Att märka är dock att Världsbanken på senare tid under sin nye president, McNamara, börjat en omorientering; där ett vidare synsätt gör sig märkbart när det gäller utvecklingsproblemen.

Det är i denna diskussion också väsentligt att konstatera att Världsbanksgruppen med Världsbanken, IDA och Internationella finansieringsbolaget IFC med sin långivning på tolv miljarder kronor under senaste budgetåret är den ojämförligt största källan för obunden internationell kreditgivning till u-länderna. Det skulle vara ett svårt slag för dem om den källan sinade. Sveriges biståndsinsatser till Världsbanksgruppen kanaliseras uteslutande genom IDA frånsett de insatser i Världsbankens kapital som sker parallellt med en ökning av valutafonden vid vissa tillfällen.

Det är helt obegripligt att herr Hermansson och hans parti yrkar avslag på Sveriges anslag till IDA, som vid sidan av UNDP är ett av de bästa och billigaste organen för u-länderna när det gäller att låna upp medel för sin utveckling. Herr Svensson i Malmö kallar det utsugning. Jag konstaterar att IDA:s lån löper på 50 år, därav 10 amorteringsfria, att ingen ränta utgår utan bara en administrationsavgift på 3/4 procent. Liksom för Världsbanken gäller fri upphandling i de över 100 medlemsländerna. Man kan fortfarande ha invändningar mot åtskilliga inslag även i IDA:s verksamhet, men i stort sett är dess insats klart positiv och uppskattas också av u-länderna. De har i själva verket uttalat sig för att hela Världsbanksgruppens långivning skall ske på IDA-villkor. IDA prioriterar de fattigaste u-länderna, lägger alltmer ökad vikt vid projektens sociala standard, effekten på inkomstfördelning, sysselsättningseffekten, osv. Man kan vänta ökade insatser av IDA för familjeplanering och när det gäller urbaniseringsproblem och u-landsforskning.

Sverige har energiskt verkat för att IDA:s kapitaltillgångar skulle ökas och förnyas. Nyligen har den tredje påfyllnaden skett: industriländerna har enats om att betala in 2 400 miljoner dollar under treårsperioden 1971–1973, en fördubbling mot föregående treårsperiod.

Sverige har inom Världsbanksgruppen sökt främja u-ländernas intressen, bl. a. i fråga om röstfördelningen så att u-länderna skall få mer att säga till om. En viss uppjustering till deras förmån har skett, men enligt vår mening är den inte tillräcklig. Sverige har därför föreslagit en stadgeändring för att få en mer långsiktig ändring och öka u-ländernas inflytande, bl. a. genom ändrade röstregler. Överläggningar härom skall tas upp under denna vår.

Jag anser att herr Hermansson och hans parti är på vilsna vägar när de vill strypa Sveriges bidrag till IDA. Jag frågar: Om denna motion skulle bifallas av riksdagen i dag, skulle i så fall vårt totala bistånd minskas med de 176 miljonerna? Den totala ökning på 200 miljoner kronor som vi – hoppas jag – skall votera igenom inom kort skulle i så fall nästan helt elimineras genom att vi tog bort de 176 miljonerna. Något förslag om motsvarande ökning föreligger inte i dag. Ett bifall till den kommunistiska motionen skulle i stort sett innebära ett status quo på nuvarande biståndsnivå.

Denna kommunistiska motion är så mycket mer förbluffande som herr Hermansson och hans parti år 1967 motionerade om ett extra anslag, utöver vad finansministern begärde, på 100 miljoner kronor just till IDA. Nu vill man göra ett lappkast och minska vår insats till IDA med 175 miljoner kronor. IDA har inte blivit sämre på dessa fyra år – tvärtom bättre. Detta är ingen konsekvent politik. Denna motion kan inte tas upp

seriöst i Sveriges riksdag. Mot denna realitet studsar åtskilligt tillbaka av den kaskad vi nyss hörde från en företrädare för vpk.

Till slut vill jag säga några ord om reservationen 10 av herr Dahlén m. fl., vari reservanterna begär åtgärder för att öka svensk representation i internationella biståndsorgan, för att vi skall få bättre insyn och redovisning från biståndsorganen till riksdagen. Den motion som låg till grund för reservationen var ännu mer brysk i tonen. Motionärerna ville att denna insyn skulle ha till uppgift att se efter hur de svenska pengarna används i de internationella organen. Den tankegången var ohållbar och återkommer inte i reservationen. Vi har inte våra representanter i biståndsorganen för att de skall sitta och bevaka speciellt svenska intressen, se hur våra pengar används, utan för att de utifrån våra värderingar och mottagarländernas intressen och prioritering skall främja biståndsverksamheten.

Jag tycker att reservanterna underskattar våra möjligheter till insyn i de internationella biståndsorganen. Dels är Sverige väl företrätt i de flesta viktiga biståndsorgan, dels kommer därtill den insyn som sker genom den nordiska representationen där vi bedriver en nära samverkan. Vidare sker ständiga kontakter genom våra många utlandsmyndigheter. Den som under många år i Förenta nationerna sett hur systemet fungerar vet och har upplevt hur många och fruktbara former för insyn och påverkan som finns i biståndsarbetet. Dessa kontaktmöjligheter och insynsmöjligheter förbättras undan för undan, inte minst genom den nya utbyggnaden av utrikesdepartementets U-hjälpsbyrå och andra åtgärder. Några särskilda åtgärder från riksdagens sida i enlighet med reservanternas önskemål anser jag knappast påkallade i dag.

Däremot bör gärna en vidgad redovisning – i mer rationella och översiktliga former – ges av det internationella biståndsarbetet till riksdagen och till den opinion i vårt land som är intresserad av dessa frågor. Här finns redan stora mängder information, och svårigheten är i själva verket att tillgodogöra sig denna eller att få den i lättillgänglig form. Men vi räknar med att utrikesdepartementet, SIDA, FN-förbundet och andra berörda organ skall tillvarata möjligheterna att främja informationen och därmed bidra till att ge underlag för en aktivare biståndsdebatt, så att den stadigt växande svenska u-hjälpen kan förankras i en aktiv och väl upplyst opinion både i riksdagen och i det svenska folket.

Herr WIRMARK (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill i klarhetens intresse komma igen beträffande den reservation om Zambia och Botswana som herr Möller i Gävle berörde.

I majoritetens utlåtande på denna punkt hänvisar man till SIDA:s anslagsramar och till att av dem framgår att en väsentlig ökning av biståndet till Zambia planeras. Såvitt jag kommer rätt ihåg kommer dessa anslagsramar att för de närmaste fyra åren framöver tillåta ungefär 5,5 miljoner kronor per år i bilateralt bistånd till Zambia.

Vad vi begär i reservationen är att man skall gå utöver dessa anslagsramar och höja upp biståndet till Zambia och Botswana till en högre nivå än som här är planerat. Vi begär också att SIDA skall få i

uppdrag att göra en plan för att tillgodose dessa önskemål. Det råder alltså inte, såvitt jag kan se, fullständig samstämmighet mellan de båda skrivningarna. Jag blir emellertid hoppfull när jag hör majoritetens tolkning av sin egen skrivning. Om majoriteten själv knyter in vad vi har sagt i vår motion; desto bättre för dessa båda länder. Men jag måste säga att jag då inte riktigt förstår varför man har varit så mån om att avstyrka motionerna.

Herr TAKMAN (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag kunde inte på den korta stund som stod mig till buds få fram den motion från 1967 som herr Möller i Gävle berörde. Jag vill bara påpeka att den motion som nu föreligger och som han polemiserade mot begär en utredning och granskning av den verksamhet som bedrivs av Världsbanken, IDA och IFC. När denna utredning har framlagts bör en ny prövning ske av frågan om Sveriges medlemskap i dessa organisationer. Till dess en granskning har skett bör ytterligare kapitalinsatser i organisationerna från svensk sida inte ske.

Det är ju rätt mycket som har hänt sedan 1967. Jag vill påpeka att MacNamara utsågs av dåvarande presidenten Lyndon Johnson, som tydligen hade den avgörande makten när det gällde att utse ny president efter Woods, som fanns där förut och var en mera anonym figur. MacNamara var ju inte en helt okänd herre. Det måste ha varit en fruktansvärd chock för folken runt om i världen att just den person som bär huvudansvaret för förstörelsen i Vietnam från 1960 till 1968 och som har satt i scen ett större maskineri än någonsin tidigare i historien *mot* underutvecklade länder utsågs till posten såsom president för Världsbanken. Därigenom kom självfallet Världsbanken i rampljuset på ett helt annat sätt än förut; maktförhållandena syntes mycket tydligare.

Jag vill påpeka att MacNamara bar huvudansvaret inte bara för förstörelsen utan också för de strategiska byarna – Taylorplanen – som syftade till att rycka bönderna i Sydvietnam från deras byar och sammanfösa dem i taggtrådsinhägnade välbevakade byar. Planen sprack, men det var lantbefolkningens förtjänst.

Det är alltså mot den bakgrunden som man får se vårt yrkande om att Världsbankens och IDA:s verksamhet skall undersökas innan man ger ytterligare anslag.

Herr SVENSSON i Malmö (vpk) kort genmäle:

Herr Möller är så pass klok och försiktig att han inte förnekar fakta om Världsbanken. Men sedan kommer han till det som är kärnan i den socialdemokratiska argumentationen i dag, när han svingar sig upp till den småborgerliga idealismens högsta höjder och fäster sin förhoppning om Världsbankens framtida gynnsamma utveckling vid herr MacNamaras samvete och goda vilja.

Herr DAHLÉN (fp) kort genmäle:

Herr Möller i Gävle tyckte det var alldeles onödigt att vi i en reservation har krävt bättre information från de internationella organen och från FN-organen som sysslar med biståndsverksamhet. Han tyckte att

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

den svenska riksdagen får alldeles tillräckligt med information.

Som svar på den kritiken skall jag be att få läsa högt för herr Möller ur en intressant bok. Jag vet inte om herr Möller på så här långt håll kan se vem som är författaren. – Jaså, herr Möller har den. Då kan herr Möller följa med och kontrollera att jag läser rätt när jag i Ernst Michaneks bok "Vår insats för u-länderna" på sidan 149 läser in i protokollet följande:

"I SIDA:s styrelse sitter några riksdagsmän, i andra organ för våra förbindelser med FN-systemet sitter några – men totalt alltför få. USA har en särskild ambassadör för UNDP-frågor med ett stort kansli, som förser kongressens vederbörande utskott med material och argument om vad programmet använder de stora USA-bidragen till: det kräver nämligen den amerikanska riksdagen att få veta – och därmed påverkar den UNDP:s politik och FN-strategins tillämpning. Programmets största finansär näst efter USA, Sverige, bör inte avstå sitt inflytande åt andra på grund av underlåtenhet. Vi behöver en starkare representation vid FN, vid Världsbanken osv. och en förbindelselänk med våra anslagsbeviljande myndigheter genom en utbyggd parlamentarisk representation i permanenta organ, som fortlöpande följer verksamheten. Och vi behöver en offentlig rapportering från sådana organ. Intresset för utvecklingssamarbetet kan bli stort, om kunskapen om vad hundratals miljoner av svenska skattemedel används till genom de internationella programmen sprids genom politiska organ som är beredda att ta ett medansvar – och det behövs om de hundratals miljonerna skall kunna växa till till tusentals."

Herr MÖLLER i Gävle (s) kort genmäle:

Herr Dahlén måste ha suttit i distraktion. Jag sade inte alls att det var onödigt med en ökad insyn och information; jag sade tvärtom att det är önskvärt med en större redovisning i bättre, mera rationella och lättillgängliga former. Det var det avslutande avsnittet.

Jag gick däremot inte in på den fråga som herr Michanek har tagit upp i sin bok och herr Dahlén här just nämnde, nämligen om den parlamentariska representationen. Vi i riksdagen kan säga att det i och för sig skulle vara tacknämligt om det blev en fylligare representation för parlamentariker, men herr Dahlén har liksom jag, liksom den fungerande talmannen och flera andra här suttit i årtal i FN som Sveriges riksdags representanter i FN-arbetet. Det är en gammal tradition i svenskt FN-arbete att parlamentariska representanter följer det på nära håll. Vi har här i salen flera av dem som arbetat med FN:s biståndsarbete och vilka fungerat dagligen för att ge ökad information och insynsmöjligheter. Om herr Dahlén känner ett starkt behov av att riksdagen skall bli ytterligare representerad i detta arbete kan det tänkas vinna gehör. Men hur en svensk riksdagsman skall kombinera arbetet för att kunna som det heter sitta i de permanenta organen någon längre tid förstår jag inte.

Till herr Svensson i Malmö och till herr Takman vill jag säga att när jag talade om MacNamara gjorde jag inga funderingar vid hans samvete och jag nämnde det heller icke. Jag har bara konstaterat att sedan MacNamara, under de särskilda omständigheter som rådde, kom till Världsbanken har dennas resurser och långivningen ökat. Man har fått en begynnande omorientering vid långivningen. Det intressanta är att när

vänsterpartiet kommunisterna med herr Hermansson i spetsen yrkat avslag på de 176 miljonerna, gäller det anslaget till IDA. Ni talar hela tiden om Världsbanken. Jag talade om IDA, och det är till denna organisation vi ger våra biståndsanslag.

Till herr Takman vill jag säga att den kommunistiska motion vari för fyra år sedan föreslogs ett extra anslag utöver vad finansminister Sträng begärde, på 100 miljoner kronor har nr II: 272 år 1967.

Herr DAHLÉN (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Möller i Gävle försökte verkligen göra det mycket lätt för sig. Han säger i sitt anförande att han inte förstår innebörden eller nödvändigheten av den reservation som han kritiserat. När jag tar upp en av de punkter som finns i denna reservation, nämligen den som gäller den parlamentariska insynen, påstår herr Möller helt plötsligt att han inte har talat om den. Men då tycker jag att herr Möller skall ta upp alla de olika saker som finns i reservationen. Det som jag läste upp och det som herr Michanek argumenterat för står i den reservation som bär mitt namn.

Den motion som denna reservation bygger på begär att Kungl. Maj:t senast under nästa års riksdag lägger fram förslag ägnade att öka Sveriges insyn i de internationella biståndsorganen. Denna motion har herr Möller yrkat avslag på. Försök inte att smita undan så lätt!

Herr TAKMAN (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag har inte med mig någon hyllmeter om IDA och Världsbanken, men om jag inte är alldeles fel underrättad är McNamara president också för IDA.

Jag vill återigen påpeka vad som hände efter det att motionen framlades år 1967. McNamara blev president för Världsbanken och IDA år 1968. Det krävs en ofantlig mängd parfym, herr Möller i Gävle, för att dölja den doft av napalm som McNamara sprider.

Herr MÖLLER i Gävle (s) kort genmäle:

Herr talman! Väl kan man kritisera försvarsminister McNamaras förflutna, men jag anser icke att denna kritik har någonting i denna debatt att göra. Den hör hemma i en diskussion i annat sammanhang. I fråga om IDA gör hans insatser inte något negativt intryck. Det är om IDA debatten handlar, och det är till IDA vi anslår pengar. Villkoren är där så gynnsamma att de även av u-länderna själva betraktas som ytterst fördelaktiga. Så ansåg även det kommunistiska partiet våren 1967.

Herr MÖLLER i Göteborg (fp):

Herr talman, ärade kammarledamöter! Jag vill göra påståendet att Utvandrarerna – den film som nu börjar tränga ut över landet – är ett dokument om världen av i dag.

Man ser denna film, gjord efter Vilhelm Mobergs verk, och grips av Kristinas och Karl Oskars situation i Sverige för betydligt över hundra år sedan. Deras jordlott är alltför liten. Efter en missväxt går det bakåt, de kommer i skuld. Ett syskon måste tidigt ut och ta tjänst – under eländiga arbetsvillkor. En av de halvsvaltande småflickorna äter ihjäl sig på ofärdig

mat, som hon plötsligt letar upp och av hunger sätter i sig. Naturkatastrofen är alltid nära, t. ex. ängsstugan träffas av blixten. Man grips av dessa och andra människors situation. Sådant var livet i Sverige på Kristinas och Karl Oskars tid för de flesta, ja hela 1800-talet ut för många, många människor. Men det är historia, nu är läget annorlunda.

Men läget är inte annorlunda. För tänker vi efter handlar filmen såsom om världen av i dag. Där lever människorna i u-länderna med ont om jord, missväxter som drabbar, penningkulder man fastnar i. Barnen svälter, många dör. Och naturkatastrofernas makt stjälpas över ända de låga utkomstmöjligheter som därför stått till buds.

Det är därför jag hävdar: Utvandrarna är en film om vår värld här och nu. Den är gripande i sin historiska skildring. Låt oss på samma sätt gripas av världsnöden i nutiden.

Det är ju den vi kan göra något åt.

Att vi inte gör det som kan och borde ske, beror på bristande kunskap hos oss, eller bristande inlevelse – eller rädsla.

Riksdagsledamöterna borde äga *kunskapen*. Världsmisären är ett faktum om vilket vi alla sedan minst ett decennium fått enträgna, ständiga påminnelser. *Inlevelsen* är det nog värre med. För om vi verkligen upplevde de förhållanden som präglar livet för större delen av mänskligheten, skulle vi inte efter nio års satsning på u-hjälpen – ”ett av de viktigaste inslagen i 1960-talets politik” för att citera 1962 års proposition – vara uppe i endast 0,5 procent av nationalprodukten i u-hjälpen.

Beträffande inlevelsen erinrar jag mig en teckning, där TV-försäljaren, glad och stolt inför kunden, lutar sig fram över en ny modell och pekar på en liten skål som hänger fast framtill på TV:n. Han säger: Och i den här skålen trillar ett nervpiller ner efter nyheterna!

Herr talman, om vi verkligen levde oss fullständigt in i ohyggligheten, och omfattningen av ohyggligheten, i de nyhetsmeddelanden från u-länderna som strömmar fram, skulle sannerligen nervpiller behövas.

Och vi skulle handla på ett helt annat sätt. Men *rädslan* ligger också bakom som en spärr, rädslan att förlora röster. Och så handlar vi *som om* människovärdet vore geografiskt begränsat. Allt i Sverige först, sedan några promille för u-länderna.

Människorna i u-länderna är ungefär tre gånger så många som de i de industrialiserade länderna. Det betyder att om vi i Sverige – liksom i andra industrialiserade länder – toge vårt proportionella ansvar, så hade vi som är 8 miljoner på vår lott ungefär 25 miljoner invånare i u-länderna att hjälpa. Ibland drömmer jag att dessa 25 miljoner hade rösträtt här. Då skulle u-hjälpen i sanning se annorlunda ut!

Men är det inte politisk moral att i varje fall i viktiga frågor och på längre sikt handla oavsett röstutfallet?

Handlade vi som om människovärdet *inte* vore geografiskt begränsat, då vore de återhållande tonfall vi hört i dag på eftermiddagen något som skulle upplevas och eka som den ihåliga retorik de utgör.

Låt mig också säga att kritiken av demonstrationen i dag på Sergels torg varit så ensidig. Vad man än anser om att nu spika demonstranternas mål för 1980, borde det faktum att många ungdomar driver på i

u-landsfrågan, förmedlar kunskaper och engagerar både sig och andra, vara något som vi borde vara glada för och stolta över. *Det* borde sägas ut, särskilt som vi i riksdagen underlätit så mycket när det gäller att öka u-landsopinionen, och jag vill gärna ha det sagt här och nu.

När det gäller u-landsinställningen hos folk vill jag erinra om några undersökningar i Stig Lindholms bok, som tidigare nämnts i dag. Det är två av SIFO år 1968, Lindholms egen från samma år och en av SIFO och SIDA 1969. Alla dessa fyra undersökningar visar att över 80 procent av de tillfrågade ville att den svenska u-hjälpen skulle ökas eller att den skulle vara minst oförändrad. Mindre än 20 procent ville att den skulle minska eller var tveksamma eller hade ingen ståndpunkt.

Ser man mer i detalj är bilden mer mångfasetterad. Men det är viktigt att notera att det finns en dominerande positiv reflex hos folk i deras inställning till u-hjälpen, bara vi politiker och andra opinionsbildande krafter hjälper till.

Om enprocentsmålet har vår motion nr 472 i år och herr Dahléns från folkpartiet tidigare i debatten i dag utvecklat situationen: u-hjälpen behöver öka med ca 35 procent per år från och med budgetåret efter nästa för att riksdagens mål om en procent år 1974/75 skall uppnås med jämn stegringstakt. Utskottet — som dock inte säger delta rent ut — ger i sak bakläxa åt herr Sträng. Herr Sträng har ju i januari — som så många gånger under tidigare år — gjort sitt för att göra opinionen återhållsam mot u-hjälpen och funnit det kunna vara svårt att uppnå enprocentsmålet 1974/75. Ja, utan mycket stark och mycket god vilja är de flesta ting svåra. Vi för vår del bibehåller målet och anser det också nödvändigt med en jämnare stegringstakt. Även om skrivningen borde varit vida starkare från utskottets sida är dess text och innebörd en befogad reprimand åt herr Sträng.

Enprocentsmålet är bara ett etappmål. De som tror att vi efter 1974/75 skulle lugna oss litet med höjningar, eller rent av stanna till vid en procent under några år, har fel. Misären är så djup; kunskapen, inlevelsen och modet hos oss alla borde vara det också. Något stillastående får det inte bli tal om, vare sig räknat i pengar, realvärde eller procent av BNP.

Vi måste sätta nya etappmål. Som en riktpunkt för de allra närmaste åren efter 1974/75 anser jag personligen att vi borde ha åtminstone den procentuella årliga ökningstakt av anslagen som vi får under 1970-talets första hälft fram till enprocentsmålet 1974/75.

Några ord om familjeplaneringen och befolkningsfrågan. Familjeplaneringen har gjort sitt segertåg i FN-organen sedan mitten av 1960-talet. Men det är så litet procentuellt sett som görs i fråga om insatser på familjeplaneringens område jämfört med de insatser som syftar till att öka BNP. Där råder en fullständig disproportion i satsningarna.

Det bör också framhållas att familjeplanering är ett radikalt instrument i u-landssammanhang. Den vänder sig till och hjälper särskilt kvinnorna, barnen — och de fattigaste, som ju har flest barn. Den verkar alltså utjämnande och är som sådan en viktig ingrediens i en god biståndspolitik. Den betyder bättre hälsa inte minst för kvinnor och barn, vilket är humanitärt viktigt men också samhällsekonomiskt av stor

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

betydelse. Därför släpper man givetvis inte från svenskt håll alla de mycket effektiva projekt som vi har på detta område ute i världen.

Men familjeplanering behövs också av ett annat skäl, och det är arbetslösheten i u-länderna. Trots en i viss mån osäker statistik är ändå den slutsatsen entydig, att en rad u-länder visar upp samma fenomen: arbetslösheten och undersysselsättningen tilltar. De ohyggliga arbetslöshetsförhållanden som Sverige och andra industrialiserade länder drabbades av på 1930-talet drabbar nu u-land efter u-land. Och situationen är inte konjunkturmässigt betingad i u-länderna. Det råder en strukturell arbetslöshet med långvariga, svårartade orsaker. Inte minst beror den på stor brist på kapital, delvis också på att man har olämplig teknik, vilket Daniel Wiklund i sitt vägande inlägg betonade här tidigare i kväll. Men arbetslösheten beror också på att befolkningsökningen hela tiden stegrar svårigheterna. Det är ju på grund av den som allt fler människor föds och kommer upp i arbetsför ålder och konkurrerar om de alltför få arbetstillfällena.

Därför är ekonomisk u-hjälp, och inte minst insatser för familjeplanering, en hjälp åt u-ländernas folk av betydelse vida utöver vad som gäller den strikt ekonomiska tillväxten. För de insatserna kan också minska lidandet på ett av de mest väsentliga områdena i en människas liv och utveckling: rätten till arbete. Den rätten måste bli en realitet för alla, både i i-land och u-land.

Herr talman! Det är ett enastående arbete som frivilligorganisationerna utför. Inte minst missionen gör här insatser på det praktiska, utvecklingsbefrämjande fältet, som i fråga om kostnader och personalresurser utgör en verkligen billig och effektiv form av u-landshjälp. Herr Dahléén har tidigare berört dessa viktiga förhållanden. Utan att förlänga debatten ytterligare på denna punkt ber jag därför att få yrka bifall till reservationen 9 vid punkten 7 till förmån för tillfälliga igångsättningsbidrag under t. ex. fem år – med gradvis nedtrappning – för sådana nya projekt, som frivilligorganisationerna startar.

Till slut några ord om motion nr 176 av David Wirmark och mig. Den syftar till att SIDA skall få göra en intensivkampanj för och om u-hjälpen och u-länderna. Flera månaders insatser, förslagsvis under vinterhalvåret 1972 -1973, skulle ge stor effekt som upplysning och kunskapsgrundval för framtida u-hjälpsinsatser. Pådrag i massmedia, utställningar, konferenser och debatter på olika orter, och en broschyr till alla hushåll är exempel på sådana informationsinsatser. När vi nu närmar oss enprocentsmålet bör just en sådan information ges – som redovisning av vad som skett och som avstamp för mål efter 1974/75.

Utöver en serie bra TV-program anser jag, att i en sådan intensivkampanj särskilt broschyren till alla hushåll är värdefull. En slagkraftig sådan skulle nå ut över hela landet och bli en konkret påminnelse om u-landssituationen, en påminnelse som man kunde gå tillbaka till. Socialkatalogen som gick till alla hushåll kostade ungefär 1 1/2 miljoner kronor för tryckning och distribution. Med den omfattning vår u-hjälp får är belopp av den storleksordningen inget att väja för när det gäller upplysning till allmänheten.

Jag kan helt allmänt instämma i de principiella synpunkter som fru

Lewén-Eliasson framförde om betydelsen av kunskap och upplysning. Till detta skulle kampanjen vara ett viktigt bidrag i framtiden. Jag vill också betona vikten av att man i en sådan kampanj har ett samarbete med frivilligorganisationerna, inte minst då Svenska FN-förbundet, som bedriver ett energiskt upplysningsarbete om u-hjälp och u-länder.

Utskottet förordar, att motionen avslås. Men man gör det med skrivningen att en planering av informationsverksamheten pågår inom SIDA och tillägger: "Enligt vad utskottet erfarit kommer i detta sammanhang uppslag av den art som presenterats i motionen 1971:176 att diskuteras."

Enligt informationer är man inom SIDA positiv och tänker i motionens banor, vilket betyder att dess syfte i realiteten har uppnåtts. Jag behöver därför inte yrka bifall till motionen utan är optimistisk om att en sådan här kampanj kommer till stånd.

Den vore ett av de viktigaste bidragen till opinionsbildningen för en ordentligt tilltagen, gedigen och sakligt grundad u-hjälp i framtiden.

I detta anförande instämde herrar Jonsson i Alingsås, Taube och Olsson i Kil (samtliga fp).

Herr BJÖRK i Göteborg (s):

Herr talman! Det är gamla kända motsättningar mellan partierna som återspeglas i utrikesutskottets betänkande om biståndspolitik. Verkligt ny är väl en tanke som återkommer både hos utskottsmajoriteten och hos reservanterna, nämligen att det är tid för en översyn av Sveriges insatser på industrialiseringsbiståndets område. Man kan då knappast säga att någon av parterna gett en riktigt klar bild av inriktningen av denna önskade översyn. Snarare är det fråga om en fixeringsbild. Alltjämt kommer man att sväva i ovisshet om gränsdragningen mellan biståndspolitiskt motiverade insatser och kommersiella engagemang, och kanske är det oundvikligt. I varje fall tycks man inom utskottet vara överens om att det nuvarande systemet med investeringsgarantier är moget för översyn. Konstruktionen har väl inte varit så lyckad, eftersom den inte lockat några intressenter. Den lär inte bli bättre om man som de borgerliga önskat skulle tillämpa den i flera länder.

Eftersom jag har motionerat om en sådan översyn, får jag väl tacka och ta emot. Detsamma gäller förslaget om översyn av industrialiseringsbiståndet i dess helhet, där jag ställt ett beslätat men inte identiskt yrkande.

Beträffande biståndets länderinriktning fastslår utskottet att de principer som utvecklades i statsutskottets utlåtande förra året ger grund för fortsatt biståndssamarbete med nuvarande mottagarländer. Det är en generös tolkning av ett utlåtande som kostade statsutskottets första avdelning en del mödor.

Herr Turesson har tidigare här i dag gett en något märklig historik av vad som förekom i det sammanhanget. Eftersom han själv inte var med är det kanske förklarligt att historieskrivningen blev litet sned. Herr Turesson försöker nu göra troligt att utrikesministern på något sätt tvingats ändra åsikt i dessa frågor från det ena året till det andra.

Vad som verkligen hänt var följande: I förra årets proposition förekom vissa kortfattade uttalanden om länderval för u-landsbistånd, kortfattade som propositionsuttalanden nu för tiden ofta är. De blev i sin tur bakgrunden till vissa något bisarra och extravaganta uttolkningar i olika organ och en förfärlig massa gny i höger- och folkpartipress. Det utmynnade slutligen i några argisinta motioner från moderater och folkpartister.

I det läget framstod det som angeläget för statsutskottets socialdemokratiska majoritet att ställa sakerna på plats och ge en mera utförlig beskrivning av regeringens och riksdagsmajoritetens syn på dessa frågor. Det gjorde vi i ett utlåtande där vi till hundra procent anslöt oss till propositionens uttalande, men vi byggde ut det med hjälp av tidigare uttalanden som utrikesministern gjort i andra sammanhang och i samma ämne. Att det skulle ha krävts någon självövertinelse av utrikesministern att ansluta sig till sina egna tidigare uttalanden är en egendomlig tanke. Däremot har ju moderaterna bytt fot. De var nämligen förra året motståndare till varje försök att fastställa något slags kriterier om vilja till social utveckling vid val av nya mottagarländer. I år har de anslutit sig till kravet på sådana kriterier och till de uttalanden därom som gjordes redan i förra årets proposition.

Det är klart att det är glädjande att det nu blivit en sådan allmän samling kring principer som i första omgången blev så häftigt omstridda.

Som utrikesutskottet konstaterar föreligger inget förslag om avbrytande av biståndssamarbetet med något av de nuvarande mottagarländerna. Man kan väl ändå konstatera att samarbetet med Sudan nu närmar sig sin avslutning. Utanför riksdagen har det ju annars förekommit en rätt livlig diskussion om avbrytande av samarbetet med Etiopien. Men i år lika litet som tidigare har det förekommit något motionsyrkande i den riktningen, och det är därför begripligt att utskottet inte har funnit anledning att göra något speciellt uttalande om detta land. Man kan bara konstatera att det ingår i begreppet "nuvarande mottagarländer". Sedan kan man ha olika åsikter om omfattningen av biståndet till Etiopien och dess inriktning.

De farhågor för en extrem tillämpning av de av riksdagen fastlagda principerna för ländervalet, som kommer till uttryck i motioner från moderater och folkpartister, förefaller rätt svagt grundade. Biståndsandelen till Tunisien ökar enligt propositionen, samtidigt som landet har slagit in på en mera konservativ och försiktig politik än tidigare. Andelen till Indien minskar, när den officiella indiska politiken möjligen är på väg att radikaliseras. Uganda blir nytt mottagarland, samtidigt som landet har fått en militärregim med vissa västliga anknytningar. Kenya, Zambia, Botswana, Lesotho och Swaziland — idel länder utan någon påtagligt radikal inre politik — får en ökad del av det svenska biståndet. Vad gäller biståndet till Pakistan väntas det enligt propositionen minska strax efter det att partier med radikala förtecken vunnit valen i både Västpakistan och Östpakistan. Det blodiga och tragiska inbördeskrig som där har brutit ut lär väl framtvinga en ytterligare revision av planerna, föreställer jag mig, och det kan illustrera svårigheterna med planering av bilateralt bistånd, särskilt när det gäller länderfördelningen. Biståndet till Etiopien

vill som sagt varken utrikesministern eller utrikesutskottet avbryta.

Klokt folk är väl överens om att principerna för ländervalet – hur angelägna de än kan vara – inte får tolkas alltför dogmatiskt. Det är inte särskilt lätt att tillämpa dessa principer, när man ställs inför verklighetens snabba förändringar. Statsutskottet betonade förra året riskerna med att döma u-länderna efter dagslägets växlingar. Den socialdemokratiska partikongressen hade tidigare uttryckt samma visa mening. Den vägledning principerna kan ge är väl att man bör göra noggrannare studier av nya mottagarländer för att fastställa deras vilja och förmåga att nyttiggöra svenska biståndsinsatser, innan man bestämmer sig för större insatser. Om man hade gjort det vid tidigare tillfällen, hade vi kanske sluppit diskussionen om biståndet till Sudan. Det är väl också möjligt att man en gång för länge sedan hade avstått från att göra Etiopien till den första mottagaren av svensk u-hjälp. Sedan dess har ju mycket hänt som kan göra det mindre tillrädligt att avbryta det mångåriga samarbetet.

Vad moderaterna nu hänger upp sig på i ländervalsdebatten är att också Cuba skall få svenskt bistånd. Man kan misstänka att herr Bohmans parti här har blivit vilselett av en rubrikmakare på Aftonbladet som förde fram biståndet till Cuba som den stora nyheten i årets statsverksproposition. De redovisade biståndsinsatserna på Cuba för nästa budgetår tycks motsvara en tredjedels procent av den totala biståndsbudgeten. Det är ett ganska märkligt exempel på den svenska politiska debattens förmåga att koncentrera sig till futiliteter att detta blir en stor affär för moderata samlingspartiet. Cuba är ett litet land på gott och ont. Sannolikt kan det bättre nyttiggöra biståndsinsatser på hälso- och sjukvårdsområdet än exempelvis Etiopien. Där finns säkerligen alldeles tillräckligt många fattiga och lidande människor för att svenskt bistånd inte skall vara bortkastat. Visst är det sant att landet mottar en omfattande hjälp från Sovjetunionen, men det är också sant – som fru Lewén-Eliasson redan har påpekat – att det sedan ett decennium är utsatt för en amerikansk blockad, som har medfört allvarligt avbräck för dess ekonomiska utveckling. Nog får man lov att hålla någon balans i sin bedömning av olika länder här i världen. Märkvärdigare är alltså inte saken.

Men herr talman, moderaterna har ett intressant förflutet i den här frågan. För en del är sedan var man på konservativt håll här i landet angelägen om att det svenska bilaterala biståndet skulle utsträckas till Latinamerika. Moderaterna har också förr om ären varit positiva till svenska bidrag till Latinamerikanska utvecklingsbanken, vars medel ju har slussats ut till länder som ingalunda alltid hört till de fattigaste. Moderaterna har också ivrat för att investeringsgarantierna skall utsträckas till Latinamerika, trots att det som sagt inte är den fattigaste delen av världen. Så sent som förra året motionerade ett av moderaternas unga lejon om att Chile skulle bli mottagarland, ett land som inte heller, räknat per capita, hör till de fattigaste.

Varför har man haft denna linje? Jo, uppenbarligen därför att man varit intresserad av att få anknytningar till Latinamerika som i sin tur skulle kunna underlätta svenska företags investeringar. Nu har det blivit ett land i Latinamerika som får en släng av det svenska bilaterala biståndet, men det var tydligen fel land, och då kommer man med detta

hycklande argument att det bör uteslutas därför att det inte är tillräckligt fattigt.

Ibland låter det som om moderaterna vill avvisa varje politisk bedömning av mottagarländer, förutsatt naturligtvis att de inte har kommunistiska regimer. Men när det exempelvis gällde Sudan ville man just på grund av den sudanska regimens politik avstyrka svenskt bistånd. Det var väl inget orimligt argument, men någon konsekvens kan man ändå begära. I andra sammanhang återigen har framstående moderater uttalat sig för Tanzania och Algeriet som mottagarländer. Eftersom dessa länder med ett diskutabelt språkbruk brukar betecknas som socialistiska, kan man undra om moderata samlingspartiet har räkat ut för ett beklagligt fall av vänstervridning. Att partiets linje är litet vriden förefaller i varje fall alldeles klart.

Herr talman! Jag ber att på samtliga punkter få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr ANDERSSON i Nybro (c):

Herr talman! Det råder inget tvivel om att vårt tal om internationell solidaritet och jämlikhet står i bjärt kontrast till verkligheten. Aldrig förr har det funnits så många fattiga på vår jord och aldrig förr har rikedom varit så stor hos ett fåtal.

I vårt land har debatten rört sig om hur vi skall nå fram till ett stadium där vi av vårt samlade produktionsvärde ger en procent i syfte att ta ett steg mot en internationell jämlikhet. Några stora uppoffringar behöver vi inte göra för att nå det målet. Sedd mot situationen i världen är den insatsen liten. Vill vi försöka nå de mål, som vi uttrycker i orden internationell solidaritet och jämlikhet, är våra insatser dock alldeles för små för att vi skall kunna göra verklighet av de vackra orden, som vi så ofta uttalar.

Samtidigt är jag helt på det klara med att vi i vårt land inte ensamma kan rå på dessa stora problem. Men den relativt höga levnadsstandard som vi har ger oss anledning att söka bli ett föredöme när det gäller internationell solidaritetspolitik.

Det finns skäl att söka analysera orsakerna till att utjämningspolitiken internationellt inte har varit särskilt framgångsrik.

Det finns sannolikt många problem att ta fram i en sådan analys. Jag vill här endast ta upp ett par tre frågeställningar.

Även om de handelspolitiska frågorna behandlades i gårdagens debatt, kan jag inte komma förbi att u-ländernas svårigheter med att förbättra sin ekonomi och öka sina resurser i hög grad beror på att dessa länder är diskriminerade i världshandeln. Vi kan konstatera att efterkrigstidens liberalisering av handeln i första hand gällt industriländernas internhandel. De rika länderna har blivit rikare, de fattiga har blivit fattigare. Detta faktum – att den som redan är stark vinner över den svagare – är tyvärr ett resultat av en alltför liberal politik. Detta gäller i princip oavsett vilket område man avser.

Inte mindre än 30 procent av u-landsexporten av färdigvaror är underkastade kvantitativa restriktioner i i-länderna. Till detta bör läggas att tullsystemen utformats så att u-ländernas färdigvaruexport diskrimi-

neras. Tullskyddet mot denna export är dubbelt så högt som i-ländernas skydd i fråga om varor producerade i den egna länderkretsen. Det är alldeles klart att i-ländernas handelspolitik försvårar u-ländernas ansträngningar att skapa egna resurser.

Vid ett flertal internationella förhandlingstillfällen har man försökt komma till rätta med ojämlikheten i världshandeln. Några verkligt påtagliga resultat har man tyvärr inte uppnått, främst på grund av motstånd från de stora industriländerna. Inte ens ett försiktigt system med tullpreferenser åt u-landsexporten har, trots snart ett decennium av förhandlingar ännu genomförts.

Det har alltså varit utomordentligt svårt att undanröja de hinder som ligger i vägen för u-länderna när dessa söker att med egna exportansträngningar skapa de resurser som är förutsättningen för en rimligare ekonomisk och social utveckling. Dessa handelshinder har sannolikt lika stora negativa konsekvenser som biståndet har positiva verkningar för dessa fattiga länder.

Av dessa skäl är det utomordentligt angeläget att vårt land söker att efter vår förmåga påverka den internationella handelspolitiken till förmån för u-länderna. Det är särskilt angeläget att se till att vissa liberala krafter, som vill underskatta handelshindrens negativa betydelse för u-länderna, inte får gehör för sina uppfattningar när det gäller den framtida svenska handelspolitikens utformning.

Enligt min mening är alltså de internationella handelshindren för u-länderna en av de väsentligaste orsakerna till de växande klyftorna mellan rika och fattiga länder. Jag medger att vi har begränsade möjligheter att påverka denna handel i en för u-länderna positiv riktning. Men det måste naturligtvis vara vår skyldighet att anstränga oss hårt för att påverka världshandeln i rätt riktning.

När det gäller den svenska informationen och opinionsbildningen för större svenska biståndsinsatser vilar självfallet ansvaret mera direkt på svenska politiker, i första hand givetvis på regeringen.

Tyvärr har den något svala svenska opinionen — som man har talat om här tidigare i debatten — för ökat bistånd haft en negativ inverkan på vår ambitionsnivå. I varje fall har den mäktige herr Sträng vid något tillfälle krupit bakom denna opinion när det gällt att hitta argument mot en generösare u-landspolitik. Om den politiska viljan hade varit tillräckligt stark, borde regeringen mera helhjärtat ha satsat på en effektivare upplysning och opinionsbildning.

Av bl. a. docent Lindholms undersökningar framgår att vi inte lyckats ge vårt utbildningsväsende en internationell profil. Enligt denna undersökning är skolungdomar mycket dåligt informerade om u-länderna och u-landsproblemen.

I utrikesutskottets betänkande nr 2 anser utskottsmajoriteten att tillräckliga ansträngningar görs för att uppnå det jag och mina medmotionärer kräver i vår motion — en internationalisering av undervisningen. Utskottet knyter sina förhoppningar till de samordningsförsök som nu pågår inom detta område.

Jag har tyvärr inte kunnat bli helt övertygad om att utskottsmajoriteten har rätt på den här punkten. Var finns t. ex. resurserna? Har

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

skolöverstyrelsen de personella och ekonomiska förutsättningarna för en omfattande lärarutbildning?

En u-landsvänligare handelspolitik och en internationalisering av undervisningen har stor betydelse för att vi snabbare skall uppnå målet: en ökad internationell jämlikhet. Men även utvecklingsbiståndets utformning och inriktning har en väsentlig betydelse för denna målsättning. Våra biståndsinsatser måste få en sådan inriktning att de odelat kommer de fattiga bönderna och arbetarfamiljerna till godo. Detta innebär att våra biståndsinsatser måste förknippas med bestämda krav på politiska och sociala reformer i mottagarländerna. Detta gäller t. ex. jordreformer i många u-länder som ger de fattiga småbönderna trygghet i sin verksamhet, ger dem möjlighet att förbättra sin jordbruksdrift.

Det finns visserligen de som hävdar att vi inte skall göra några insatser alls i u-länder med s. k. reaktionära regimer. Detta skulle i princip innebära att en mycket stor andel av jordens fattiga människor skulle lämnas att klara sitt öde eller sin sociala revolution på egen hand. Ett sådant utelämnande av miljoner fattiga bönder och arbetare och deras familjer skulle enligt min mening inte stå i överensstämmelse med en internationell jämlikhetspolitik.

Man bör inte bortse ifrån att den upplysning och utbildning som ligger i de biståndsinsatser som är direkt riktade till de fattiga massorna på sikt kommer att leda till ett starkt ökat tryck och ökade krav på regimerna när det gäller sociala reformer. Vi bör också framgångsrikt kunna påverka demokratiseringsprocessen genom att i våra biståndsinsatser stimulera tillkomsten av fackliga, ideella och ekonomiska föreningsformer. De svenska biståndssatsningarna borde i detta avseende inriktas på att mera aktivt stödja de svenska konsument- och producentkooperationernas arbete i syfte att bygga upp en kooperativ rörelse i u-länderna. Dessa samarbetsformer bör vara en väsentlig plattform för att nå snabbare och effektivare resultat i biståndsarbetet på det lokala planet samtidigt som de leder till en ökad social och ekonomisk jämlikhet.

I vår motion har vi pekat på riskerna för att inriktningen av våra biståndsinsatser leder till att mottagarländerna blir kopior av de biståndsgivande länderna. Det är så lätt att direkt föra över våra erfarenheter till andra länder och tro att de erfarenheter vi har även gäller där.

Det finns anledning att kraftigt varna för biståndsinsatser som kortsiktigt leder till snabba, kanske lokala produktionsökningar men som samtidigt tar ifrån människorna arbetstillfällena. Genom att överföra svensk teknik av modell 1970 till ett måhända 1200-talsmässigt samhälle skapar man sannolikt endast nya problem. Man riskerar då genom tekniska insatser – traktorer och sinnrika bevattningsanläggningar – göra många landsortsbor överflödiga och tvinga dem att söka sig till de stora städerna med en hård tillvaro i slum och fattigdom. Riskerna för en sådan utveckling är stora så länge inte ekonomisk tillväxt och social utjämning kopplats samman.

I många byar i u-länderna finns ett väl utvecklat jämlikhets- och fördelningssystem mellan invånarna. Jorden är t. ex. på sina håll byns gemensamma egendom. De olika hushållen, oavsett om de består av en

hel familj eller av en familj som splittrats genom död eller andra omständigheter, har rätt till lika stor del av byns jord. Det är angeläget, enligt min mening, att inte u-landsexperter – i sin iver att uppnå ekonomisk tillväxt – bryter ned de radikala jämlikhetsprinciper som dessa människor själva har utvecklat. Dessa människor har till skillnad från västerländska experter varit tvingade att taga ställning till många komplicerade problem för sin jordbruksdrift, för en betydande tätbefolkning och andra svåra problem. De har i många fall prioriterat fördelningsfrågorna. Just därför får inte våra biståndsinsatser vara så ensidigt inriktade på ökad ekonomisk tillväxt att nya fördelnings- och sociala problem skapas.

Jag vill sammanfatta mitt anförande på följande sätt.

Enligt min uppfattning är den politiska viljan hos de rika folken i världen skrämmande låg, när det gäller att utjämna klyftorna mellan rika och fattiga folk. Detta gäller i allra högsta grad även vårt eget land. Det krävs framför allt intensiva insatser på tre områden – och låt mig gärna medge det även på andra områden.

För det första måste u-länderna ges möjligheter att aktivt delta i världshandeln. Detta är en nödvändig förutsättning för att de med egna ansträngningar skall kunna skapa resurser för en rimligare ekonomisk och social utveckling. Vårt land måste med all kraft motverka en sådan liberalisering av världshandeln som diskriminerar u-länderna och skapar nya och större klyftor mellan rika och fattiga folk.

För det andra måste vi utveckla informationen och opinionsbildningen kring u-landsproblemen. Framför allt bör undervisningen ges en internationell profil.

För det tredje måste vår biståndspolitik inriktas på att hjälpa de fattiga bönderna och arbetarna i u-länderna. Detta innebär att vi måste ställa krav på mottagarländerna. Villkoret för insatser måste vara politiska och sociala reformer, som ger utvecklingseffekter för de stora folkmassorna. Våra biståndsinsatser får inte vara så ensidigt inriktade på ekonomisk tillväxt att de dels bryter ned det fördelningssystem som bybefolkningen själv skapat, dels skapar nya sociala problem i form av slum och fattigdom i några få storstäder.

Jag har här försökt peka på några handlingslinjer för vår biståndspolitik. Jag hoppas och tror att dessa kan leda till att vårt land gör större insatser än hitintills för att uppnå en snabbare och ökad internationell solidaritets- och jämlikhetspolitik.

I detta anförande instämde herrar Bengtsson i Göteborg, Olof Johansson i Stockholm och Fransson (samtliga c).

Herr HELLSTRÖM (s):

Herr talman! Det har talats mycket om dogmatik i denna diskussion. Jag skall börja med att läsa upp ett kort avsnitt av ett tal som president Julius Nyerere i Tanzania har hållit för några år sedan. Han säger så här: "Pragmatikern i Afrika, dvs. en som är fullständigt obunden av den ena eller andra doktrinen och i stället påstår sig bara ta befattning med situationen som den är, kommer att finna att det verkliga valet är ett

annat. Vi kommer att upptäcka att valet står mellan privat och kollektivt ägande. Jag tror nämligen inte att det finns en enda fri stat i Afrika som har tillräckligt med lokalt kapital eller tillräckligt många lokala företagare för att en lokalt baserad kapitalism skall kunna dominera landet. Privata investeringar i Afrika innebär i allmänhet utländska privata investeringar. En kapitalistisk ekonomi medför att ekonomin domineras utifrån. Detta är fakta i Afrikas situation. Den enda väg på vilken man kan uppnå nationell kontroll över ekonomin är genom socialismens ekonomiska institutioner."

Nyerere fortsätter: "För Tanzania är detta oundvikliga val inte ovälkommet. Vi har bundit oss för ett klasslöst samhälle i vilket varje dugande individ bidrar till ekonomin genom arbete, och vi tror att detta bara kan uppnås när huvuddelen av produktionsapparaten är under offentlig kontroll och ägo. Faktum är att våra nyligen vidtagna åtgärder inte genomfördes av blind lydnad till en dogm, utan för vårt lands bästa."

Det har talats en del om industrialisering i den här debatten, och det är ett mycket viktigt område som behandlas tämligen utförligt i utskottets betänkande. Herr Dahlén var tidigare inne på de maktpolitiska aspekter som Nyerere berörde. Han sade ungefär så här: Visst finns det problem med privat industrialisering när stormakterna etablerar sig. Då finns maktproblemet där. Men annat är det med Sverige och svenska privata företag; de har inte det intresset. Nej, men problemet är inte bara just detta maktproblem. Det gäller också i hög grad *hur* den privata industrin investerar i underutvecklade länder, på vilket sätt de företags-ekonomiska lönsamhetskriterierna tillämpas och vilka utvecklingseffekter – eller bristande utvecklingseffekter och ibland hämmande effekter – detta kan få. En analys av det måste vara utgångspunkten för den översyn på industrialiseringsbiståndets område som utrikesutskottet har begärt.

Det är nu tämligen allmänt känt hur privat industri från industrivärlden under mycket lång tid har opererat i u-länderna, på råvarusidan. Jag skall på grund av den sena timmen inte ta upp det till närmare granskning; det är alltför väl känt att plantageekonomierna är isolerade och ger små effekter, liten spridning till andra sektorer. Det är känt att gruvspridningen på samma sätt bildar isolerade öar med små effekter. Jag skall i stället gå in på ett område som är väsentligt i den diskussion vi för i dag om det svenska industrialiseringsbiståndets utformning. Det gäller förädlingsindustrin.

Låt oss se på hur den privata industrin i de rika staterna har etablerat sig i u-länderna och fortfarande etablerar sig! Det är ett par punkter som är viktiga där.

För det första är de industrier som etableras i utomordentligt stor utsträckning mycket kapitalintensiva, och det betyder två saker, som delvis också har berörts i den debatt som förts här i dag. Den kapitalintensiva tekniken betyder att de privata utländska investeringarna ofta får låg sysselsättningseffekt. Det hade varit bättre om man hade haft tillgång till en arbetsintensiv teknik, som kunde producera samma varor med arbetsintensiva metoder. Forskning på det området har startats i vissa internationella organ. Men kvar står att sysselsättningseffekten blir låg av de kapitalintensiva industrierna, och det medverkar till att öka de

stora slumproblemen, arbetslöshetsproblemet, i u-ländernas storstäder. Denna sak har diskuterats en del, men den andra sidan av myntet är också väsentlig. I och med att man har så kapitalintensiva industrier används kapitalet, som är en utomordentligt knapp faktor i u-länderna, på ett orationellt sätt. Det vore bättre om detta knappa kapital kunde styras in på andra områden – för uppbyggnaden av u-ländernas industrier och infrastruktur – än till just dessa mycket kapitalintensiva industrier, där en annan teknik hade kunnat tillämpas.

För det andra är de utländska investeringarna i mycket hög grad starkt importberoende och det på ett speciellt sätt. Man har en mycket hög procent råvaruimport till de utländska företagen i u-länderna. Man har en hög procent halvfabrikatimport och komponentimport. Och varifrån? Jo, just från industriländerna och ofta från de företagsgrupper i industriländerna som dessa företag tillhör. Ett företag i ett u-land importerar alltså i mycket hög grad råvaror och halvfabrikat från sina egna grupperingar i industrivärlden. Det gör man av två skäl. Dels är detta ett sätt att sälja sina produkter på många områden, att få en marknad i u-länderna för att sälja också halvfabrikat och komponenter, dels är detta tyvärr ett effektivt sätt att överföra stora vinster till hemlandet. Det är vanligt att man sätter orimligt höga priser på dessa importerade halvfabrikat och komponenter. På det sättet betalar man alltså egentligen sig själv – man för ut stora vinster hem till industrivärlden. Det finns många konkreta exempel på att det sker en industrialisering på det sättet. Detta avser *importen*.

När det gäller *exporten* får man tyvärr konstatera att exportinriktningen är utomordentligt svag. Det är ytterligt sällsynt att de utländska företagen i u-länderna har en inriktning som innebär att de intresserar sig för att exportera produkterna från u-länderna och bidra till att förbättra sin mycket dåliga betalningsbalans, som i sin tur är en knapphetsfaktor som försämrar möjligheterna att genomföra andra mål. I de fall där utländska investeringar är exportinriktade har företagen av starka u-länder såsom Indien, som har haft möjlighet att lagstifta i dessa frågor, i viss mån tvingats till en viss exportinriktning. Detta kan exempelvis ske på det sättet att såsom villkor för ett företag att erhålla utländsk valuta uppsätts att företaget exporterar en del av sina produkter. Det är ofta genom tvång som man har kunnat åstadkomma en mycket blygsam exportinriktning. Detta gäller företagsamheten i stort – det gäller också svenska företags etableringar.

En annan punkt som det är väsentligt att ta upp är att företag, när de går in på konsumtionsvaruindustrier, mycket ofta investerar på det knappa lilla konsumtionsunderlag som finns och exploaterar det i stället för att successivt bygga upp en köpkraftig marknad i enlighet med u-ländernas prioriteringar. Det betyder t. ex. att man i Afrika och även i andra delar av världen har fått en orimligt hög utländsk etablering just på dryckesvarornas, bl. a. ölindustrins, område. Industrivärlden går alltså här in och etablerar sig på områden som gäller lätt exploaterbara behov.

Lika väsentliga som dessa punkter är några punkter som berör hur det utländska företaget så att säga passar in i u-landets egen planering – i den miljö där företaget kommer att finnas. Till att börja med kan allmänt

sågas att spridningseffekterna av utländska investeringar i förädlingsindustrin ofta är svaga. Företaget har sällan en väl utbyggd kedja med underleverantörer, som ger en spridning av sysselsättningen. Det förekommer – det finns alltså undantag -- men motsatsen kan sägas vara ett allmänt fenomen.

Man kan säga att dessa investeringar är dåligt integrerade och motverkar u-ländernas planering på ett annat område, nämligen kunskapsöverförandet – träningen av u-ländernas egen kapacitet att driva industrier. I starka u-länder åter, såsom Indien, finns en vilja att landet självt successivt övertar företagsledande funktioner. Man vill träna företagsledare och högre tjänstemän – indier alltså – som successivt skall kunna överta verksamheten, så att u-länderna själva kan få i gång sin industrialisering med tränade människor från det egna landet. Här har man infört en lagstiftning, som successivt skall trappa ned det utländska inflytandet. Det finns många exempel på hur de privata industrierna här på olika olagliga sätt, t. ex. genom korruption och utpressning, har motverkat genomförandet av en sådan lagstiftning. Det har också kommit till offentlig kännedom genom en SIDA-utredning för ett par år sedan att svenska företag genom olika slags aktiviteter har lyckats kringgå den indiska lagstiftning som alltså kräver en nedtrappning av det utländska personalinflytandet i företagen.

Det förhåller sig på samma sätt när det gäller delägarskapet. Indierna har ett intresse av att successivt minska den utländska ägarandelen och öka den indiska. Det finns bl. a. en 50-procentsregel. Också här kringgår utländska företag på olika sätt den regeln genom utnyttjande av bulvaner, som köper aktier och liknande. Man har kunnat påvisa att detta även gäller svenska företag. Det rör sig alltså om en bristande social integration i u-landets planering.

Mycket ofta – det gäller även svenska privata investeringar – får man säga att forskningsarbete, produktutveckling och liknande sker i industrivärlden. Det är i regel rena produktionsenheter som ligger utlagda i u-länderna, medan produktutveckling och forskning endast i ringa utsträckning får en spridningseffekt, som successivt förbättrar landets möjligheter att öka forskningskapaciteten. Så gott som undantagslöst sker produktutvecklingsarbetet i industrivärldens företagscentra och inte i u-länderna.

Självfallet måste en sådan här uppräkningskompletteras med påståendet att en sysselsättningseffekt och andra positiva effekter mycket väl kan uppkomma genom privata investeringar. Men det väsentligaste är ju vilka alternativen är. Det väsentligaste är inte att fråga, om vi skall ha privata investeringar som vi ger statligt stöd eller inga investeringar alls. Den fråga som bör belysas är: Finns det någon alternativ väg att skapa en industrialisering och kapitalutveckling i u-länderna?

Varför har det blivit på detta sätt? Varför visar de privata industrierna upp en så pass negativ bild? Jag skall endast nämna några punkter. Det är först och främst en följd av den företagsekonomiska lönsamhetsinriktning som företagen har. Den har just i underutvecklade länder tagit sig det uttrycket att man har velat komma över de höga handelshinder som har uppstått och sälja på en tidigare marknad. Industriinvesteringarna i

u-länderna har ofta motiverats av att man har velat få en försäljningsorganisation för moderbolagets produkter. Det är naturligtvis någonting som u-länderna primärt inte kan ha intresse av.

Möjligheten att genomföra en sådan här etablering på det sätt som man har gjort är naturligtvis beroende av den politiska styrka som företagen har haft i många länder. Indien var ett exempel där företagen har haft något så när stark motpart. I många afrikanska länder med svagare regeringar har man lyckats hålla den inhemska arbetskraften helt utanför arbetsledarutbildning och högre tjänster i företagen för att t. ex. undvika nationaliseringsrisker.

I Dagens Nyheter i söndags förekom en diskussion om de multinationella företagens roll, där Sven Fagerberg exemplifierade hur Ford kunde spela på de engelska och de västtyska regeringarna och utöva en viss utpressning på dem. Ford kunde hota att inte vidareutveckla sin produktion i England utan göra det i Västtyskland i stället. Detta är alltså hot som multinationella företag kan ställa i starka industriländer. Det är givet att de i svaga u-länder har en helt annan och större politisk betydelse.

De multinationella företagen – företag över huvud taget som har filialer i andra länder – utvecklas mycket snabbt. Man kan säga beträffande Förenta staterna att försäljningen på utlandsmarknader sker i viss utsträckning genom export från Förenta staterna men att två och en halv gånger så stor kvantitet försäljs i u-landet genom etablering utomlands – alltså en viss mängd via export till utlandet och två och en halv gånger så mycket via produktion utomlands. Ungefär en fjärdedel av världens totala industriproduktion härstammar i dag enligt vissa beräkningar från vad som kan kallas multinationella företag.

Svenska erfarenheter har vi framför allt från investeringsgarantisystemet, som också berörs i denna översyn. Investeringsgarantierna har gått till de länder vi har prioriterat. Men de länderna har inte prioriterats av de privata företagen, eftersom inga företag, såvitt jag känner till, har sökt investeringsgarantier, trots att den marknad som investeringsgarantisystemet avser rör sig om ungefär 750 miljoner människor. Jag skulle tro att det är ungefär hälften av hela u-världens befolkning. I propositionen sades det, när man tillskapade systemet, att skulle det saknas intresse för investeringar i dessa länder är detta ett bevis på att investeringsgarantier inte är ett effektivt biståndspolitiskt medel.

Marknaden har varit stor, och det har funnits privata företag som har etablerats i de länder där man har kunnat söka investeringsgarantier under den här tiden men som ändå inte sökt investeringsgarantier. Vi måste då ställa oss frågan – och den bör väl också beröras i en sådan översyn – om de inte har varit intresserade av att föra den form av hygglig arbetsplatspolitik som förutses i systemet, när det talas om tillfredsställande arbetsvillkor, tillfredsställande anställningsvillkor, en positiv inställning till fackföreningsrörelser osv. Den frågan måste göras mot bakgrunden av de etableringar som har skett i länder där man har kunnat utnyttja systemet, men inte sökt.

Förra året väcktes socialdemokratiska motioner om industrialiseringen av u-länderna. Ett av de allra väsentligaste problemen för u-världen är hur

den skall kunna utvecklas från en jordbruksbaserad produktion till en industriproduktion utan att genomgå alla de kvalfulla faser som vi har genomgått i vår del av världen. Och hur detta skall kunna ske så, att u-länderna själva kan överta ansvaret för industrialiseringen? Hur skall industrier kunna utvecklas som passar in i u-ländernas planering och inte, som i de exempel jag gav, går tvärtemot den planeringen?

Här gäller det, som det sades i motionerna förra året och som det sägs i utrikesutskottets betänkande i år, att förmedla olika tjänster i fråga om teknik, teknisk know-how och kunskap om företagsledning men förmedla dem på ett sådant sätt att de styrs av biståndsmyndigheten och så att de kan passas in i u-landets planering och inte blir en start för privata institutioner som spelar en självständig roll och som inte passar in i u-landsplaneringen.

Vad vi framför allt eftersträvar är att utveckla en arbetsintensiv teknik, där u-landet kan tillgodogöra sig de stora reserverna av människor som är arbetslösa, samtidigt som kapitalresurser kan frigöras för det som i denna fas av utvecklingen bäst tjänar u-landet.

Det är mot den bakgrunden man skall se utrikesutskottets majoritetsförslag, som tar sikte på frågan var gränsen går mellan å ena sidan biståndspolitiska effekter och hur biståndspolitiska motiv för verksamheten bör utvecklas och å andra sidan kommersiella motiv. Reservanterna tar för givet att den privata verksamheten i u-länderna har ett positivt syfte, som kan stödjas av en biståndsmyndighet. Detta är den väsentliga distinktionen mellan majoritetens och reservanternas förslag.

De mekanismer som verkar på den privata industrialiseringens område verkar också i andra sammanhang som rör biståndsverksamheten. Jag skall mycket kort nämna något om Världsbanken – eftersom den har varit uppe till diskussion tidigare kan jag inskränka mig till en del av vad jag har att säga om den.

Man bör fatta utrikesutskottets betänkande så, att det sker en successiv anpassning av Världsbanksgruppens och framför allt IDA:s verksamhet till mål som vi vill främja, men man bör ha klart för sig att det här är fråga om en långsam utveckling och att Världsbanksgruppen fortfarande i sitt praktiska agerande tillämpar de företagsekonomiska lönsamhetsbedömningar som på den privata industrisidan ledde till dåliga resultat från u-landets synpunkt.

Ett exempel kan belysa detta; det gäller bankgruppens inställning till att prioritera olika sektorer i utvecklingen. Bankgruppen vägrar fortfarande att finansiera projekt för landsbygdens vattenförsörjning. Man har även i länderrapporter uttalat tveksamhet när det gäller vad man kallar den ekonomiska nyttan av förbättrad vattenförsörjning på landsbygden – det gäller Tanzania. Det finns enligt bankens mening mycket liten anledning att anta att en förbättrad vattenförsörjning är en särskilt produktiv investering på landsbygden. Man ifrågasätter det kloka i att Tanzania använder en betydande del av utvecklingsbudgeten för det ändamålet.

Man vill alltså inte prioritera just den sektor – den successiva industrialiseringen på landsbygden med arbetsintensiv teknik – som inte minst utrikesutskottets betänkande handlar om. Man vill inte prioritera

de grupper av människor som är bland de fattigare i de fattiga länderna. Man har heller inte tillräcklig insikt om eller förståelse för de fördelningsmekanismer som verkar. Det har nyligen rått en stark politisk konflikt mellan Världsbanken och regeringen i Ceylon till följd av de höga vattenavgifter som satts i ett vattenförsörjningsprojekt i städerna. Regeringen i Ceylon menar att vatten bör vara en fri nyttighet, men det gör inte Världsbanken. Med den prissättning som sker blir det en vattenförsörjning för överklass- och medelklassgrupper i överklass- och medelklassområden. Det blir inte ett bistånd som kommer de fattigaste till godo. Den typen av fördelningsmekanism beaktar man ännu inte i Världsbanksgruppens verksamhet.

Hur skall då Sverige ställa sig till Världsbanksgruppen? Vi bör kontinuerligt kritisera de inslag i Världsbanksgruppens verksamhet, där man går på tvärs mot sociala målsättningar. Sverige framför en sådan kritik i Världsbankens olika organ.

Jag skall inte upprepa vad herr Möller i Gävle har sagt om IDA som det enda alternativet för dagen för ett omfattande kapitalbistånd. Sveriges möjligheter där är att söka påverka och hävda u-ländernas intressen. Detta är också u-ländernas eget önskemål. Deras önskemål är icke att Sverige skall utträda ur bankgruppen som kommunisterna föreslår. Vi har ännu inte av den kommunistiska gruppen fått svar på frågan om de egendomliga uttalanden som gjorts såväl i dess motion som i herr Jörn Svenssons inlägg, enligt vilka man helt avslår bidrag till Världsbanksgruppen efter det att man år 1967 lade fram förslag om ytterligare ett bidrag till samma bankgrupp. Enligt herr Svensson i Malmö förkroppsligar Världsbanksgruppen i dag utsugarintressen i alla världsdelar. Han säger att det är de verkliga reaktionärerna som vill ge pengar till Världsbanksgruppen. När kommunisterna år 1967 och andra år då ni röstat för Världsbanksgruppen och yrkat på högre anslag, var ni i det läget verkliga reaktionärer eller inte? Det går inte att som herr Takman försöka säga att det skett en utveckling i bankgruppen efter 1967 som lett till något slags hårdare hållning. Tvärtom borde såväl herr Takman som hela den kommunistiska gruppen som motionerade 1967 – det var en partimotion – känna till att Världsbankens verkligt flagranta politiska inblandning och stöd för Förenta staternas intressen ligger på 1950-talet. Det kan inte vara okänt år 1967. Det går inte att hävda att det skulle ha skett någon drastisk försämring av bankgruppens verksamhet. Det flagranta stödet till kapitalistiska intressen ligger före den perioden.

Slutsatsen blir att Sverige kritiskt måste granska länderval, fördelningsmekanismer och projekt. Sverige gör det, och Sverige kritiserar där bankgruppen, vilken har kvar sina företagsekonomiska bedömningar.

Reservation nr 5 har hittills inte diskuterats från utskottsmajoritetens sida. Den gäller mittenreservationen om befrielseörelser. Jag skall försöka fatta mig mycket kort om den.

Motionens syften är helt tillgodosedda i utskottets betänkande. Herr Wirmark säger i reservationen och motionen att det bör vara större bidrag. Vi säger i utskottets betänkande att man skall ägna stor uppmärksamhet och stöd åt sociala befrielseörelser. Man vill tillägga nya politiska kriterier på vilka rörelser som skall få bidrag. I den uppräknade

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

av kriterier som man gör finns såvitt jag kan se ingen precisering utöver den som gäller i dag. Man talar om att riksdagen skall föreläggas en plan för utbyggnaden av biståndet. Det måste vara en flerårig plan. Detta framgår klart av motionen. Hur är det möjligt att framlägga en flerårig plan för stöd till sociala befrielseörelser, när dessa utgöres av rörelser som för krig? Skall man göra något slags prognos på hur kriget kommer att gå tre fyra år framåt i tiden och efter det göra upp planen? Naturligtvis måste man ta ställning till varje särskilt fall, och det finns ingen anledning att hävda att utskottets skrivning här skulle innebära någon snålhet. Tvärtom är det så att de ansökningar som har kommit in svarar väl mot de bidrag som utgått. Man har inte på grund av medelsbrist hindrats att ge bidrag.

Herr Virgin har också berört de sociala befrielseörelserna i ett inlägg. Det var ett inlägg som kanske hade karaktären av en brasklapp. Han hamnade på bifall till utskottets utlåtande men ville ändå ge en rad kritiska kommentarer om deras sätt att arbeta. De kontrollerar, säger han, inte särskilt stora territorier. Men det väsentliga är väl att konstatera att rörelser som får stöd från utskottet och från riksdagen är t. ex. MPLA, som har omfattande stöd i delar av Angola och har en *civil administration* uppbyggd. Detsamma gäller FRELIMO och PAIGC. Det är inte bara små rörelser, som rör sig mellan olika gerillaområden, det är rörelser som bygger upp en civil verksamhet och administration, och det är den verksamheten som vi stöder.

De kan inte åstadkomma någonting, säger han, mot välorganiserade trupper från regeringssidan. Jag vet inte vad det uttalandet syftar till. Är det ett motiv att inte stödja en verksamhet att den, som herr Virgin sade, är en utsiktslös kamp? Det är givet att rörelserna arbetar under mycket hårda omständigheter, inte så mycket för att man har regeringstrupper mot sig som för att regeringstrupperna är stödda av NATO. I krigföringen från fiendesidan – från befrielseörelsernas synpunkt – har man tillgång till den mest moderna förstörelsetekniken, napalm osv. Därför försvåras deras arbete.

Herr Virgin säger också att OAU inte visat något intresse för rörelserna. Jag skall bara hänvisa till OAU:s befrielsekommitté, som bl. a. genom verksamhet där man tagit kontakt med den svenska biståndsmyndigheten har visat ett starkt intresse för befrielseörelserna. Det är också OAU-gruppen som i FN så att säga är spjutspetsen för ett ökat stöd till befrielseörelserna.

Slutligen säger herr Virgin att vi inte skall lösa konflikter med våld. Det kan jag hålla med om. Men det är inte befrielseörelserna som är orsaken till våldet i dessa länder. Det är kolonialistiska grupper, ofta med NATO-militär bakgrund, som för ett krig, och det intressanta är ju att trots det extrema våldet, trots att det förs ett häftigt krig, så utvecklar dessa befrielseörelser ett civilt arbete, bygger upp skolor med undervisning för barn, för gamla, bygger upp sjukvårdsstationer, ger hälsovårdskurser med t. ex. vuxenutbildning om elementär hygien osv.

Det är ju detta som så starkt är värt att stödja, att rörelser som utmanas hårt genom en fientlig övermakt ändå förmår prestera ett civilt utvecklingsarbete. Det är ett av de få hoppfulla tecknen i dagens värld.

Herr SVENSSON i Malmö (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Det är trots allt inte så, herr Hellström, att det bara är MacNamaras utnämning till ordförande i Världsbanken – ett i och för sig djupt komprometterande faktum - som dikterar det förhållandet att vpk har beslutat sig att gå till attack mot denna typ av s. k. bistånd. Det är också så att det har hänt saker och ting med långivningens struktur i Världsbanken. Sedan 1967–1968 har kommit den stora satsningen på det fascistiska Grekland, den nya stora satsningen på det fascistiska Indonesien, som inte fick någonting så länge landet inte var fascistiskt, det har kommit det stora lånet till Sydafrika 1969, en rad förhållanden som gör att det nu är vida mer befogat än tidigare att ge kritiken mot Världsbanken en ökad och principiell tyngd. Men felet med er är att ni inte bara tiger om detta, ni försvarar det. Ni försvarar Världsbankens handlande, och ni kommer framför allt att i dag, och förmodligen i fortsättningen, framhärda i att rösta för det.

Under detta anförande övertog fru andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr WIRMARK (fp) kort genmäle:

Fru talman! Det finns visst, herr Hellström, en skillnad mellan reservationen vid punkten 5 och majoritetens skrivning beträffande motståndsrörelserna, och det finns också en skillnad i sak. Helt kort bara: Stödet har hittills gått till ett fåtal rörelser. Det är många och även betydelsefulla rörelser, som hittills icke har fått något stöd eller bara blygsamt sådant. Det gäller Angola, Rhodesia, Sydvästafrika och Sydafrika.

Herr Hellström ironiserade också över att vi hade begärt en samlad bedömning eller en plan för biståndet. Det är helt naturligt att göra det. Eftersom biståndet inte har gått till mer än ett fåtal organisationer fordras en prövning av vilka behov de olika rörelserna har och var stödet bör sättas in.

Vad vi begär är alltså att SIDA skall göra en samlad bedömning och återkomma. Och då blir det inte bara fråga om nuvarande blygsamma belopp. Det är helt enkelt inte riktigt att det bara finns behov för det fåtal miljoner som för närvarande anslås för ändamålet.

Herr HELLSTRÖM (s) kort genmäle:

Fru talman! Till herr Wirmark vill jag bara säga att mittenreservationen inte föreslår ett öre mer i bidrag till nationella sociala befrielseörelser. Om det är som herr Wirmark säger, varför har i så fall inte herr Wirmark motionerat om vissa bestämda bidrag till sådana sociala befrielseörelser som regeringen och biståndsmyndigheten tydligen skulle vara snäva mot? Det är naturligtvis till de rörelser som har en stark kontroll, som har en civil administration som de stora pengarna i detta sammanhang går. Det finns sedan rörelser, som herr Wirmark också räknade upp, som är rena exilrörelser och som får administrationsbidrag och liknande, men självfallet av mindre storleksordning helt enkelt därför att det gäller exilrörelser som inte gör anspråk på att ha byggt upp en

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

civil administration i landet. De får i ökande utsträckning anslag för administration, och det finns ingenting i årets budget som förhindrar en expansion av den verksamheten, ingenting! Jag kan försäkra herr Wirmark att det inom budgetanslaget finns utrymme för expansion både av bidrag till exilrörelser, som har kontorsadministrativa behov och liknande, och till de rörelser som de facto har byggt upp en civil verksamhet i de befriade delarna av länderna.

Till herr Svensson i Malmö vill jag säga att den fina retoriken från det första anförandet kanske har fallit ihop en del. Då gällde det reaktionärer och progressiva. De reaktionära var de som stöttade upp Världsbanken, de progressiva var några andra. Nu har det hela blivit en rationell bedömning av bankgruppens beteende före och efter år 1967. Och herr Svensson har mage att påstå att Världsbanksgruppen skulle ha så att säga fascistiserats så kraftigt sedan 1967 att det var detta som motiverade kommunisternas ändrade hållning!

Han tar upp exemplet Indonesien och säger att vi där har tigit. Vi har inte tigit – i fallet Indonesien har man just från svensk sida riktat kritik mot Världsbanken. Men eftersom Jörn Svensson tog upp exemplet Indonesien, finns det skäl att påminna honom om de stora krediter som har givits till Sydafrika under tidigare perioder, före 1967. Jag skulle våga göra den bedömningen att Världsbankens tunga finansiering av reaktionära och fascistiska regimer legat före 1967 och inte efter 1967. Vi måste alltså konstatera att det inte längre är en fråga om att stödja imperialismen eller att bekämpa den – det är en fråga om att kommunisterna har gjort ett stort fiasko.

Fru DAHL (s):

Fru talman! Även om det kan förefalla elementärt och självklart, så kan det vara nyttigt att i den här diskussionen erinra om de centrala problem, som vi ständigt återkommer till i vårt arbete här hemma och ute i världen när det gäller att skapa goda och människovärdiga levnadsförhållanden för alla. Och de problemen är:

1. Hur skall vi kunna försäkra oss om att våra gemensamma tillgångar – naturtillgångarna, de mänskliga, tekniska och ekonomiska resurserna – utnyttjas så att de i största möjliga utsträckning främjar ekonomisk, social och kulturell utveckling?
2. Hur skall vi fördela dessa gemensamma tillgångar rättvist mellan nationer, grupper och individer?
3. Vem skall bestämma hur dessa gemensamma resurser utnyttjas och fördelas?

Den som ser på vårt eget samhälle i dag kan konstatera att de sannerligen inte hör till de frågor, där det råder någon enighet, eller att vi själva lyckats särskilt väl med att lösa dessa problem. Ändå är vårt samhälle i jämförelse med världen utanför en idyll. Den verklighet som omger oss är kaotisk och brutal. Förnuft, rättvisa och solidaritet spelar inte någon stor roll i världspolitiken eller i det ekonomiska livet i dag.

Det råder en fruktansvärd disproportion mellan vad som satsas på konstruktivt samhällsbyggande och vad som satsas på rustningar, krig och förstörelse, mellan långsiktig planering för ett förnuftigt utnyttjande av

resurserna och en hänsynslös plundring och förgiftning av vår livsmiljö. Och det har också lett till att sådana saker som mänsklig värdighet, medinflytande, rättssäkerhet, ja t. o. m. anständiga levnadsförhållanden, hälsa och kunskap är privilegier i många länder. Våldet och hotet om våld i förening med ekonomisk utpressning och utnyttjande har aldrig spelat större roll än i dag.

Låt oss aldrig glömma att världsfattigdomen inte är anonym utan ett resultat av och ett symptom på grundläggande sociala orättvisor.

Just därför att situationen är så mörk, är det viktigt att slåss för förnuft, rättvisa och solidaritet, att påminna om vad som kan och måste göras för att förbättra människors levnadsförhållanden. Och då kan vi inte komma förbi de grundläggande problem om utveckling och rättvis fördelning som jag erinrade om inledningsvis.

Mot denna bakgrund är det verkligen både glädjande och hoppingsvärdande att FN och andra internationella organ nu inför det andra utvecklingsåriondet så klart slagit fast att framåtskridandet inte bara är en fråga om ekonomisk utveckling mätt i bruttonationalprodukt utan i hög grad är en fråga om parallell utveckling av de sociala levnadsförhållandena och de ekonomiska tillgångarna, där fördelnings- och utnyttjandefrågorna står i centrum.

Här i Sverige har dessa principer och mål för biståndsarbetet varit självklara från början, men det hindrar inte att tillämpningen av dem kan vara besvärlig och självklart kontroversiell. Allteftersom vi vinner erfarenhet av deltagande i praktiskt utvecklingssamarbete och ökade kunskaper om förhållanden ute i världen har det blivit möjligt att förfina och förbättra våra arbetsmetoder, så att de på ett effektivare sätt främjar en utveckling som leder till rättvisare och bättre levnadsvillkor. Det var det som skedde bl. a. när riksdagen förra året fastställde de preciseringar vad gäller valet av arbetsområden, projekt- och samarbetspartners, som regeringen föreslog i 1970 års statsverksproposition. Jag har med tillfredsställelse konstaterat att dessa principer ytterligare utvecklats och befasts i samband med årets budgetbehandling av regering och riksdag. Detta förhållande har också med kraft slagits fast av utrikesministern och företrädarna för utskottsmajoriteten.

Jag vill i detta sammanhang säga att jag tror att det är av stort värde att vi nu, sedan familjeplaneringens betydelse insetts av allt flera, kan börja tillämpa samma integrations- och koncentrationsprinciper på arbetet inom familjeplaneringens område som på andra områden. Detta kommer – det är min övertygelse -- att underlätta arbetet och att bidra till en förbättring av arbetsresultaten.

Det är uppenbart att mycken möda behöver läggas ned när det gäller att söka sådana former för arbetet att familjeplaneringen verkligen når ut till de många människorna på landsbygden i u-länderna. Skall man lyckas med det, krävs, som utrikesministern anförde, en integration av familjeplaneringsverksamheten i en allmän hälso- och sjukvårdsorganisation, som når ut till alla, och ett samhälle som utvecklas i sådan riktning att människorna vågar hoppas på och planera för en bättre framtid. Det innebär självfallet också att vi för att uppnå goda resultat måste koncentrera dessa insatser till länder där utvecklingen går i sådan

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

riktning.

Fru talman! Trots denna betydande enighet om målen för vår biståndsverksamhet har det förekommit en mycket hetsig debatt om just metoderna och då i synnerhet i ländervalsfrågan. Flera talare har varit inne på den frågan, och jag håller med fru Lewén-Eliasson när hon säger, att det är lika bra att motsättningarna på de punkter där de finns öppet erkänns och diskuteras. Men det har dessvärre också förekommit många egendomliga missförstånd och feltolkningar vad gäller förra årets riksdagsbeslut. Jag vill därför göra några kommentarer.

Jag vill börja med att fråga om någon anser att vi mot bakgrunden av våra uppställda mål kan tänkas samarbeta med alla länder eller med vilka länder som helst. Det är alldeles uppenbart en orimlig tanke. Skall vi då inte välja sådana länder för våra insatser där vår hjälp verkligen kan få strategisk betydelse?

Det har sagts i debatten att vi från socialdemokratiskt håll skulle vilja göra ett politiskt betingat urval. Vad menar man då? Självklart är det politiskt. Det är alla våra målsättningar för biståndspolitikerna – som alla instämt i – från den utgångspunkten, att de innebär att vi gör mycket klara ställningstaganden när det gäller att tala om vad det är som skapar goda levnadsförhållanden. Att göra sådana politiska ställningstaganden är väl inget att skämmas för?

Men vad det inte är fråga om är att anlägga snävt partipolitiska synpunkter på ländervalet eller ägna sig åt någon dogmatisk teori. Man får nog gå till partier utanför kretsen av de demokratiska för att finna något sådant. Ty vi kännetecknas ju alla av att vi tror på det konstruktiva samhällsbyggandet.

Vi har ju också sagt att det grundläggande är inte vad ett lands regim kallar sig, utan vad som verkligen utträttas i ett land för att förbättra människornas levnadsförhållanden. Ingen har heller, som det påståtts, sagt att det skulle vara fråga om plötsliga förändringar. Ändå framförs dessa beskyllningar gång på gång i debatten. Jag frågar mig därför om det bara är missförstånd eller om det är medvetna försök att misstänkliggöra förra årets statsverksproposition och om detta också är bakgrunden till vad som har sagts om att riksdagen skulle ha frångått denna i sina beslut förra året och i år.

Vad riksdagen gjorde förra året var att man utförligare beskrev det som hade sagts i propositionen och ansträngde sig att ge en skrivning som skulle motverka denna typ av missförstånd. Det är också vad utrikesministern har sagt till herr Turesson i dag. Men det innebar självklart inte att man frångick de grundläggande principerna. Jag vill erinra om vad som står i årets utskottsbetänkande:

”Mot denna bakgrund kan man se frågan om de svenska utvecklingsinsatsernas inriktning på såväl ämnesområden som länder. För att pröva i vilken utsträckning våra insatser stimulerar mottagarländernas egna utvecklingsansträngningar och bidrar till ekonomisk och social utjämning fordras en bedömning av dessa länders utvecklingspolitik. Den precisering av principerna för ländervalet vid den bilaterala svenska biståndsverksamheten som gjordes i föregående års statsverksproposition och som vann anslutning i riksdagens beslut är således en konsekvens av våra allmänna

mål för utvecklingssamarbetet med de fattiga länderna.”

Detta kommer självfallet också, även om det tar tid, att leda till vissa resultat – det konstaterade redan förra årets riksdag.

Fru talman! Behovet av en långsiktig planering av våra biståndsin-satser framstår mot bakgrunden av både dessa förhållanden och behovet att planera för vad som skall hända efter 1974/75 som mycket angeläget. Jag vill verkligen understryka behovet av att UD och SIDA gemensamt kan arbeta fram en långtidsplan med länderprogram som kan föreläggas riksdagen, så att vi får bättre möjligheter än i dag att i realiteten styra utvecklingsprogrammet.

Jag vill i anslutning till detta gärna markera vad jag trodde skulle vara självklart, nämligen att det inte behövs några demonstrationer för att tala om att riksdagen står fast vid enprocentsmålet. Detta är inget riktmärke utan ett beslut om en minimimålsättning, och det kommer självfallet ingen att rygga.

Jag har i dag uppehållit mig ganska mycket vid att det som vi ser hända omkring oss ute i världen kan tydas som tecken på att vi lever i en ond och vansinnig tid och att mycket av det som händer inte är ett framåtskridande utan en tillbakagång. Och det gäller kanske alldeles särskilt när vi ser på utvecklingen i Indokina, som har kommit att symbolisera strävandena efter fred, självständighet och social rättvisa men också förtryck, meningslös förstörelse och övergrepp. Man behöver inte tala med många och stora ord om de lidanden som människorna där dagligen är ut och är in utsätts för och hur de angripande hela tiden begår övergrepp mot de civilisationens och humanitetens principer som vi alla bekänner oss till. Men det finns anledning att i dag också påminna sig, att vad vi ser är en situation och en krigföring, som är ett hån och en utmaning mot allt det konstruktiva arbete som görs i världen i dag för att förbättra människors levnadsförhållanden. Medan vi här tillsammans med andra arbetar för att skapa metoder för utveckling och avsätta resurser för utveckling, ägnar man sig där åt att förstöra allt det som Indokinas folk med hårt arbete och stora umbäranden har kunnat bygga upp.

Sedan förtjänar nog också någonting att understrykas, som kanske mer än något annat visar avsikterna och karaktären hos de krafter som möts. Medan de fattiga indokinesiska folken, överfallna av en stormakt, kämpar för att försvara sina liv, anser de det ändå viktigt att avsätta mycket arbete och stora resurser på att bygga upp en civil administration, ett fungerande dagligt liv, hälso- och sjukvård för människorna i landet. Samtidigt finner angriparna för gott att skära ned sina sociala program, trots att det råder fattigdom och social nöd i det egna hemlandet.

Krigföringen i dag är sådan att den ödelägger stora delar av Indokina och för lång tid framåt förstör människornas livsmiljö. Den har många inslag som vi betraktar som omänskliga och omöjliga att acceptera.

Jag vill gärna sluta mitt anförande med att betona två saker. Den ena är – och det är det väsentliga – att det är oerhört viktigt att vi ökar vårt bistånd till folken i Indokina. Det är fråga om att hjälpa dem att överleva i en ond och svår tid. De insatser vi har gjort hittills måste kraftigt förstärkas, och det gäller i synnerhet det bistånd som skall lämnas till FNL i Sydvietnam och det bistånd som jag hoppas att vi snart skall inleda

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

---

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

till befrielseörelserna i Laos och Cambodja. Jag hoppas att det skall vara möjligt för utrikesministern att inom en snar framtid redovisa att Sverige kommer att göra en insats riktad till de här tre befrielseörelserna.

Men jag vill också med anledning av vad som står i utrikesutskottets betänkande om bistånd som förmedlas till Sydvietnam och som skall, som det heter, kunna gå även till områden som kontrolleras av Sydvietnams regering säga följande: Det är utomordentligt viktigt att slå fast att detta bistånd inte får kanaliseras så, att det direkt eller indirekt kan komma att utnyttjas i program som på något sätt kontrolleras av Sydvietnams regering. I så fall kommer det i själva verket också att inordnas i dess säkerhetssystem. Skall vi hjälpa folken i Indokina, då skall vi göra det i sådana former att vi är säkra på att biståndet verkligen kommer folken till godo och så att det inte omöjliggör för oss att i en framtid bidra till återuppbyggnadsarbetet i ett fritt Vietnam.

I detta anförande instämde herr Bergqvist samt fru Lundblad och fru Theorin (samtliga s).

Herr LANGE (s):

Fru talman! Det skulle inte förvåna mig om åtskilliga som lyssnat till den här debatten känner sig litet konfunderade, för att inte säga något omtumlade. Jag tänker inte, fru talman, på den sena tidpunkten, men det är något som inte riktigt stämmer.

Herr Korpås ansåg sig kunna slå fast att några egentliga skiljaktigheter i uppfattning inte förelåg om de grundläggande riktlinjerna för u-hjälpsprogrammet, sådana de drogs upp 1962 och senast igen 1968. Inte heller oppositionen har ändrat grundåskådning, om man får tro herr Korpås, och det är bra det. Herr Korpås har fått erkännande för att han har sagt detta, och jag vill gärna ansluta mig till dem som tar fasta på hans uttalande.

Men i så fall är det likväl ganska märkvärdigt att den här enigheten tar sig uttryck i en talarlista, som ursprungligen upptog 28 namn, och ett utskottsbetänkande, till vilket de borgerliga fogat inte mindre än 14 reservationer.

Jag förstår väl om herr Korpås därför känner sig besvärad över den här bristande överensstämmelsen mellan å ena sidan viljan till bred uppslutning kring u-hjälpsprogrammet och å andra sidan de uttryck som denna goda vilja tagit sig i praktiken. De som gör sig mödan att läsa dessa 14 reservationer skall finna att innehållets tyngd — det måste jag säga, fru talman — och budskapets klarhet dess värre inte står i rimlig proportion till reservationernas antal och omfattning. Jag har inte kunnat finna att vare sig herr Dahlén, herr Wirmark eller andra företrädare för folkpartiet i den här debatten kunnat skingra oklarheten i fråga om syftet med folkpartiets många reservationer.

Vad är det egentligen reservanterna vill, frågar man sig onekligen. Vill de åstadkomma kraftiga anslagsökningar? Nej, visst inte. Sträcker sig deras ambitioner så långt att de i likhet med den lilla skaran folkpartistiska ungdomar här på Sergels torg vill ha en ny och många gånger högre riktning för de resurser som det svenska folkhushållet skall

avdela för hjälpinsatserna? Nej, det är det inte alls fråga om. I varje fall har debatten snarast givit intryck av motsatsen.

Av de 14 reservationerna utmynnar inte alla – det är jag medveten om – men de flesta i en hemställan om att riksdagen skall skriva till Kungl. Maj:t och ge till känna vad reservanternas anförda principerna för handläggningen av biståndsverksamheten. Det är inget ont i det. Ingen skall emellertid av den kritiska undertonen i dessa reservationer förledas att tro att det är några nya synpunkter och originella uppslag som förs fram. Det framgår redan av propositionen att de flesta önskemålen i det hänseendet redan är tillgodosedda, att departement och myndigheter i sitt arbete redan tillämpar de principer som reservanternas efterlyser. Under de föredragningar som utskottets ledamöter hade förmånen att lyssna till fick vi också klart belägg för att så var förhållandet. Jag upprepar därför frågan: Vad är syftet?

I morse, fru talman, fick jag i min hand ett flygblad, som jag nästan skulle vilja koppla ihop med ett försök att besvara den här frågan – vad ändamålet med folkpartiets motion är. Detta flygblad föreställer ett färgat barn, och det står som rubrik: "Nog med svek". Det som följer vill jag läsa in i protokollet, för det är rätt anmärkningsvärt: "Protestera 1 april, då riksdagen än en gång troligtvis fattar beslut om en orimligt snål u-hjälp." Flygbladet är undertecknat av folkpartiets ungdomsförbund i Storstockholm, och bland de medverkande anges tre av kammarens ledamöter, herrar Ahlmark, Romanus och Ullsten. Jag hörde inte det budskap som dessa herrar gav de fåtaligt församlade ungdomarna på Sergels torg. Sade de till dem att vi har deltagit i det här sveket som ni vänder er emot? Det skulle vara roligt att få höra om detta var det budskap som herr Ullsten, herr Ahlmark och herr Gabriel Romanus uppbyggde dem med.

När folkpartiets talesmän här i dag understryker att de i allt väsentligt är överens med utskottets majoritet om u-hjälpens mål, dess inriktning och omfattning så vill man samtidigt kunna hänvisa till reservationen. Vi har ett program, menar folkpartiet, som är ambitiösare – och det kanske var det som herrarna som medverkade i protestmötet framförde – och mycket mera framåtsyftande än det nuvarande. Ja, den klivenhet som kännetecknar folkpartipolitiken i så många stora frågor framträder här återigen. Men det är inte bara klivenhet – det är ett dubbelspel som jag inte tycker är värdigt ett parti som gör anspråk på att bli respekterat.

Slutligen skulle jag vilja ta upp en fråga där uppfattningarna faktiskt klart går isär; fru Dahl var inne på det, fru Lewén-Eliasson tog upp det. Det gäller frågan om länderfördelningen. Jag tror det är nödvändigt att det blir klart utsagt att på den punkten överensstämmer inte uppfattningarna. Ingen avser väl att avbryta pågående projekt – det är det inte fråga om. De skall fullföljas och kommer såvitt jag förstår att fullföljas. Men när anslagsramarna nu undan för undan vidgas, så är det rimligt att man skärper kriterierna då man engagerar sig i nya länder och i nya projekt, även om de projekten ligger i tidigare biståndsländer.

Jag hörde vad utskottets talesman sade: Naturligen kommer därför den proportionella andel som de äldre biståndsinsatserna i den nuvarande ländergruppen representerar att bli mindre. Och med stor tillfredsställelse

Torsdagen den
1 april 1971

*Det statliga ut-
vecklingsbiståndet*

hälsar jag utrikesministerns klargörande deklARATION, när han behandlade den här frågan i sitt anförande i dag.

Fattigdomen, som det talats så mycket om, får inte vara ensamt avgörande för de länder vi väljer; viljan att avskaffa fattigdomen och komma till rätta med nöden måste man samtidigt fästa avscende vid. Därför menar jag – och här tror jag mig kunna tala för utskottsmajoriteten – att en allt större del av det unilaterala svenska biståndet kommer att gå till länder, vilkas politik präglas av strävandena att nå ekonomisk tillväxt men också av en målmedveten vilja att rättvist fördela framstegens frukter.

I detta anförande instämde herrar Göransson, Hugosson, Jadestig, Marcusson och Henrikson (samtliga s).

Herr ULLSTEN (fp) kort genmäle:

Fru talman! Deltar man i en demonstration, där det på plakat framställs en del krav och man sedan låter bli att omedelbart stödja de kraven i riksdagen, då ägnar man sig enligt förre handelsministern herr Lange åt ett otillåtet politiskt dubbelspel. Jag skulle vilja fråga: Hur går det med alla förstamajdemonstrationer efter den recensjonen av deltagande i demonstrationer? Är det inte så att det även där ibland framförs krav som den socialdemokratiska riksdagsgruppen inte utan vidare och alldeles omedelbart är beredd att stödja?

Det är väl så med demonstrationer, vare sig de äger rum den 1 april eller den 1 maj, att de tar upp frågor som det tar tid att få igenom. Det var en gång – för övrigt inte alltför länge sedan -- som också kravet på 1 procent av bruttonationalprodukten i u-hjälp var ett krav som huvudsakligen återfanns på plakat, och inte minst på de plakat som bars av deltagare i möten och demonstrationer ordnade av folkpartiets ungdomsförbund och de andra ungdomsförbunden.

Jag tror också att det är en ganska orealistisk tanke att vi skall kunna satsa 5 procent av vår bruttonationalprodukt i u-hjälp under 1980-talet. Men jag tog inte fasta på det så mycket i denna demonstration, utan jag tog fasta på den idealism som styr FPU och andra ungdomsrörelser och som fick dem att ställa upp här i dag. När de bad mig delta, svarade jag också med glädje ja – och jag gjorde det utan att ställa några villkor om att få censurera i deras plakatflora.

Jag tycker att det vore klädsamt om även socialdemokrater – och för den delen också moderater – i denna kammare och i denna debatt tog fasta på det stöd som den idealismen innebär för det beslut som vi nu skall fatta, i stället för att använda det gamla knepet att spela ut ungdomsförbunden mot deras partier.

Herr DAHLÉN (fp) kort genmäle:

Fru talman! Herr Lange sade att det var sent, och det är det tydligen i varje fall för en del. Herr Lange talade om folkpartiets reservationer; han kunde tydligen vid denna tidpunkt inte upptäcka att folkpartiet inte står ensamt för någon reservation utan tillsammans med ett eller två andra partier.

Vidare sade herr Lange att han inte förstod vad det var för mening med sådana här reservationer. Nej, det har han inte förstått alla tidigare år heller, då vi har haft reservationer. Jag skall här bara ge ett exempel på hur herr Lange har uppträtt, när vi från folkpartiets sida med olika metoder har försökt få till stånd en snabbare höjning av biståndet till u-länderna. Vi föreslog direkta höjningar av anslagen till biståndsverksamheten. Då röstade herr Lange emot. Vi föreslog hur man med skatter skulle finansiera höjda anslag. Det röstade herr Lange emot. Vi föreslog under vårriksdagen att regeringen skulle få i uppdrag av riksdagen att till höstriksdagen det året lägga fram förslag om höjda anslag, och vi förklarade oss redo att gå in i en beredning och lägga fram förslag om hur dessa anslag skulle finansieras. Herr Lange röstade emot. Nu föreslår vi att riksdagen skall säga till regeringen att det är nödvändigt att få en jämnare stegring och därmed undvika den stora stegringen budgetåret 1974/75, och jag är säker på att herr Lange om några minuter kommer att rösta emot det förslaget. Vidare föreslår vi i en reservation att en beredning skall tillsättas, som bl. a. tar upp frågan om utvecklingen efter 1974/75, och jag är säker på att herr Lange om ett par minuter kommer att rösta emot även det förslaget.

Detta, herr Lange, är väl ett utmärkt exempel på att vill man inte vara med om någonting, så är det bara att rösta emot. Men säg inte att reservationerna är meningslösa!

Herr LANGE (s) kort genmäle:

Fru talman! Först vill jag säga till herr Dahlén, att jag har ingalunda sagt att reservationerna är meningslösa ur folkpartiets synpunkt. Jag har fullt klart för mig att ni har en viss nytta av att kunna åberopa dem, med det dubbelspel ni här bedriver.

Sedan är visserligen timmen sen, men jag har för mig att det är årets proposition vi diskuterar, inte vad folkpartiet yrkade för några år sedan i tidigare reservationer.

Till herr Ullsten vill jag säga att jag respekterar honom som en allvarlig, välmenande och i dessa frågor kunnig man. Jag kan också trösta honom med att det har förekommit förstamajparoller som jag har vänt mig emot, när jag har varit ute och talat på första maj. När parollerna inte har stämt med det budskap jag velat föra ut, har jag gjort det. Men här fanns det en enda huvudparoll och det var "svek mot u-hjälpen". Det fanns inte flera sådana paroller. Talade Ni om för dem, herr Ullsten, att Ert eget ställningstagande var ett annat än denna paroll som fanns på det mötet? Jag fick inget svar på den frågan.

Herr ULLSTEN (fp) kort genmäle:

Fru talman! Det bars många plakat och det fanns många paroller i demonstrationen på Sergels torg, och de hade alla ett syfte, även om de i sin konkreta utformning kanske gick litet längre än vi är beredda att göra i den votering som snart skall äga rum; de hade syftet att åtminstone se till att det löftet hölls som gavs av riksdagen 1968 om en procent 1975, men helst ville de unga att man på sikt skulle kunna öka den svenska u-hjälpen ännu mer. Det var en, skall vi säga, rörelseriktning i den

Torsdagen den
1 april 1971

*Planeringsramar,
anslagsutvecklingen
och vägen till
1 %-målet*

demonstrationen som jag helt och fullt kunde sluta upp bakom, även om jag inte kunde instämma i alla konkreta krav. För övrigt gäller väl för mig i den demonstrationen som för herr Lange i andra demonstrationer, att det enda som vi behöver skriva under helt och hållet är vad vi själva säger.

Herr ÅKERLIND (m):

Fru talman! I motionen nr 685 har jag yrkat att anslagen för utvecklingsbistånd skall höjas med 100 miljoner kronor mindre än vad som föreslås i statsverkspropositionen och att planeringsramen för budgetåren 1972/73 och 1973/74 skall utgå från oförändrat bistånd. Det är med djupt beklagande jag nu kan konstatera att utskottet avstyrker motionen.

Motionen avstyrks inte med motiveringen att motionsförslagen skulle vara på något sätt felaktiga utan med hänvisning till riksdagens beslut 1968 angående principerna för biståndets ökning. Dessa principer anser man sig alltså av prestigeskäl inte kunna rucka på under några förhållanden, inte ens om det visar sig fullständigt omöjligt att följa dem.

Som jag anfört i motionen är svenska folkets möjligheter att betala högre skatter snart uttömda. Trots detta leder en lång rad av beslutade utgifter till automatiska utgiftshöjningar som tycks gå mycket snabbare än ökningen av skatteintäkterna.

Med hänsyn till det rådande ekonomiska läget och med hänsyn till att vi kan befara att landets ekonomi kan bli ytterligare ansträngd bör vi inte ta på oss större åtaganden i andra länder än vad vi är fullt säkra på att kunna klara i framtiden. En familj som vill ha en sund ekonomi kan inte skriva under avbetalningskontrakt på större summor än man anser sig säkert kunna klara utan att behöva jaga efter extrainkomster. Staten bör handla på samma sätt. Svenska arbetare sliter i smuts och svett för att kunna klara sin ekonomi nödortfigt på vad som blir kvar efter skatt. De är inte beredda att jäkta ihjäl sig ännu tidigare för att kunna höja statens u-hjälp. Det är mot den bakgrunden jag har motionerat.

Däremot anser jag att flera procent av biståndet bör ges genom missionen och inte bara en procent av biståndet, som regeringen föreslår och utskottsmajoriteten biträder.

Fru talman! Utskottet har enhälligt avstyrkt min motion. Då är det väl hopplöst att få kammarens bifall till motionen, och bara därför avstår jag från att yrka bifall till motionen nr 685, trots att jag tror att en överväldigande majoritet av svenska folket skulle vara beredd att ställa sig bakom motionens krav.

Överläggningen, som omfattat samtliga punkter i utskottets betänkande, var härmed slutad.

Punkten 1

Planeringsramar, anslagsutvecklingen och vägen till 1 %-målet

Kungl. Maj:t hade i proposition nr 1, bilaga 5 (litt. C i utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 4 januari 1971) framlagt förslag angående det statliga utvecklingsbiståndet.

Av propositionen framgick, att målet för den svenska biståndsplanen var att budgetanslag m. m. för biståndsändamål skulle nå upp till 1 % av bruttonationalprodukten vid mitten av detta årtionde. Som ett led i förverkligandet av 1968 års biståndsplan hade de totala biståndsanslagen ökat med omkring 25 % per budgetår. För budgetåret 1971/72 förordades en total ökning av biståndsanslagen med cirka 200 miljoner kronor från drygt 800 miljoner kronor till 1 miljard kronor. Planeringen, främst avseende det direkta utvecklingsarbetet, krävde att vissa minimi-ramar fastlades. I enlighet med 1968 års riksdagsbeslut utformades planeringsramarna så att den fortsatta årliga anslagsökningen i absoluta tal skulle bli minst lika stor som under det löpande budgetåret.

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:472 av herrar Helén och Hedlund i vad avsåg hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att Kungl. Maj:t även i sin fortsatta planering av det svenska biståndet utgick från att det s. k. 1 %-målet skulle vara uppnått senast 1974/75 samt att anslagstilldelningen för vart och ett av budgetåren fram till denna tidpunkt skulle anpassas till den jämnare stegringstakt som förordades i motionen (punkt 1),

dels motionen 1971:685 av herr Åkerlind (m).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande frågan om en skrivelse till Kungl. Maj:t om tidpunkten för 1 %-målets uppnående skulle avslå motionen 1971:472, såvitt nu var i fråga,

2. att riksdagen beträffande stegringstakten i det svenska utvecklingsbiståndet fram till 1 %-målets uppnående 1974/75 med avslag på motionen 1971:472, såvitt nu var i fråga, som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,

3. att riksdagen beträffande planeringsramarna för utvecklingsbiståndet fram till 1973/74 skulle avslå motionen 1971:685.

Reservation hade avgivits

1. av herrar Dahln (fp), Bengtson i Jönköping (c), Tursson (m), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 1 och 2 bort hemställa,

1. att riksdagen beträffande tidpunkten för 1 %-målets uppnående i anledning av motionen 1971:472 såvitt nu var i fråga som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört,

2. att riksdagen beträffande stegringstakten i det svenska utvecklingsbiståndet fram till 1 %-målets uppnående 1974/75 i anledning av motionen 1971:472 såvitt nu var i fråga som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört.

Mom. 1 och 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Dahln m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahln

Torsdagen den
1 april 1971

*Biståndspolitikens
långsiktiga inrikt-
ning och utformning*

begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 1 mom. 1 och 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Dahlé n m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahlé n begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	—	160
Nej	—	152
Avstår	—	2

Mom. 3

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Biståndspolitikens långsiktiga inriktning och utformning

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:175 av herr Bohman m. fl. i vad avsåg hemställan att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att en parlamentarisk beredning tillsattes med uppdrag att utarbeta riktlinjer för den långsiktiga utvecklingen av det svenska biståndet på grundval av de erfarenheter som hittills vunnits (punkt 1),

dels motionen 1971:472 av herrar Helén och Hedlund i vad avsåg hemställan att en parlamentarisk beredning tillsattes med uppgift att göra en översyn av det svenska biståndsarbetets inriktning, varvid beaktades såväl utformningen av det tekniska och finansiella stödet som riktlinjerna för den svenska handelspolitiken visavi u-länderna och förutsättningarna för det svenska näringslivets och frivilligorganisationernas medverkan i svensk biståndspolitik (punkt 3),

dels motionen 1971:665 av herr Andersson i Nybro m. fl. i vad avsåg hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att parlamentarisk sammansatta kommittéer gavs i uppdrag att göra en översyn av det svenska biståndets mål och inriktning (punkt 1).

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionerna 1971:175, 1971:472 och 1971:665 i vad avsåg översyn av riktlinjerna för det svenska biståndsarbetet.

Reservation hade avgivits

2. av herrar Dahlé n (fp), Bengtson i Jönköping (c), Turesson (m), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna 1971:175, 1971:472 och 1971:665 som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna

anfört om en översyn av riktlinjerna för det svenska biståndsarbetet.

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Biståndets
länderinriktning*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Dahlé n m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahlé n begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Dahlé n m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahlé n begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 160
Nej - 153
Avstår - 1

Punkten 3

Biståndets länderinriktning

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:175 av herr Bohman m. fl. i vad avsåg hemställan att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att svenskt biståndsarbete framför allt borde inrikta sig på de särskilt fattiga u-länderna och att följaktligen ökat bistånd till Cuba icke borde komma i fråga (punkt 2) samt uttala att den föreslagna hjälpen till Vietnam skulle omfatta såväl Nord- som Sydvietnam (punkt 3),

dels motionen 1971:472 av herrar Helén och Hedlund i vad avsåg att vad som anförts i motionen beträffande ländervalet, bl. a. innebärande att Sverige inte borde avbryta biståndssamarbetet med de nuvarande mottagarländerna, gavs Kungl. Maj:t till känna (punkt 2) samt att SIDA fick i uppdrag att på sätt som angavs i motionen lägga fram förslag till ökade svenska biståndsinsatser i Zambia och Botswana (punkt 9),

dels motionen 1971:473 av herr Regnéll m. fl.,

dels motionen 1971:664 av herr Ahlmark m. fl., vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde att SIDA fick i uppdrag att göra upp en plan för väsentligt ökat bistånd till Zambia och Botswana, utöver de planeringsramar som angivits i SIDA:s petita,

dels motionen 1971:670 av herr Hellström m. fl.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande planeringen av biståndsinsatser i nya mottagarländer som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anförde,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472 i vad avsåg principerna för biståndets länderinriktning,

Torsdagen den
1 april 1971

*Biståndets
länderinriktning*

3. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:175 i vad avsåg biståndet till Vietnam,
4. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472, i vad avsåg biståndet till Zambia och Botswana, samt motionen 1971:664,
5. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:473,
6. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:670.

Reservation hade avgivits

3. beträffande *biståndet till Cuba* av herrar Turesson och Virgin (båda m), som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanternas angivna lydelse,

4. beträffande *biståndsinsatser i Zambia och Botswana* av herrar Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Antonsson (c), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 4 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna 1971:472, såvitt nu var i fråga och 1971:664 som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanternas anfört beträffande väsentligt ökade svenska biståndsinsatser i Zambia och Botswana.

H e m s t ä l l a n

Mom. 1-3

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Dahlén m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Sedan herr Dahlén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkanudet nr 2 punkten 3 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Dahlén m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahlén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	—	188
Nej	—	117
Avstår	—	9

Fru Frænkel (fp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Mom. 5 och 6

Utskottets hemställan bifölls.

Motiveringen

Propositioner gavs på godkännande av dels utskottets motivering, dels utskottets motivering med den ändring däri som föranleddes av bifall till reservationen nr 3 av herrar Turesson och Virgin, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Turesson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren godkänner utrikesutskottets motivering i betänkandet nr 2 punkten 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren godkänt utskottets motivering med den ändring däri som föranleddes av bifall till reservationen nr 3 av herrar Turesson och Virgin.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Turesson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	—	270
Nej	—	37
Avstår	—	8

Punkten 4

U-landsinvesteringar, u-ländernas industrialisering, kapitalbildning i u-länderna m. m.

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:41 av herr Björk i Göteborg, vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhänga om översyn av systemet med statliga investeringsgarantier för u-länder samt att riksdagen skulle uttala att statliga åtgärder syftande till att främja enskilda svenska företags intressen på u-landsmarknader borde övervägas endast inom ramen för av staten finansierade åtgärder för främjandet av svensk export,

dels motionen 1971:175 av herr Bohman m. fl. i vad avsåg hemställa att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga att riktlinjer utarbetades för hur samarbetet mellan näringslivet och de biståndsgivande myndigheterna skulle kunna utvecklas i enlighet med vad som anförts i motionen (punkt 8), att ett särskilt utvecklingsbolag för u-landsinvesteringar bildades enligt i motionen uppdragna riktlinjer (punkt 9), att investeringsgarantisystemet utsträcktes och tillämpades på sätt som i motionen anförts (punkt 10),

dels motionen 1971:472 av herrarna Helén och Hedlund i vad avsåg hemställa att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde

att reglerna för investeringsgarantierna borde ändras så att dessa i princip skulle kunna gälla för investeringar i alla länder som definitions- mässigt hänfördes till u-länder (punkt 4),

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*U-landsinvesteringar,
u-ländernas
industrialisering,
kapitalbildning i
u-länderna m. m.*

Torsdagen den
1 april 1971

*U-landsinvesteringar,
u-ländernas
industrialisering,
kapitalbildning i
u-länderna m. m.*

att en offentlig parlamentarisk utredning tillsattes med uppgift att på sätt som i motionen angavs utreda förutsättningarna för

- a) en särskild fond för för-investeringsstudier i u-länderna,
- b) ett statligt svenskt investeringsbolag för u-landsinvesteringar, och
- c) en fond att användas för att möta kreditkonkurrens från företag, vars hemlands regeringar lämnade räntesubventioner (punkt 5),

att vad som i övrigt anförts i motionen beträffande formerna för svenska privata u-landsinvesteringar m. m. skulle ges Kungl. Maj:t till känna (punkt 6),

att SIDA fick i uppdrag att på sätt som angavs i motionen undersöka möjligheterna till svenska insatser för att främja sparandet i u-länderna (punkt 8).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionerna 1971:41, 1971:175 och 1971:472 såvitt de avsåg det statliga garantisystemet för investeringar i u-länder,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:175 såvitt den avsåg bildandet av ett utvecklingsbolag för u-landsinvesteringar,

3. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472 såvitt den avsåg utredning av förutsättningarna för en särskild fond för förinvesteringsstudier, ett statligt svenskt utvecklingsbolag för u-landsinvesteringar och en fond för att möta kreditkonkurrens,

4. att riksdagen skulle avslå motionerna 1971:175 och 1971:472 i vad avsåg riktlinjer för samarbete mellan näringslivet och de biståndsgivande myndigheterna,

5. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472 i vad avsåg insatser för att främja sparandet i u-länderna,

6. att riksdagen som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande en översyn av åtgärder för att främja u-ländernas industrialisering.

Reservation hade avgivits

5. av herrar Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Turesson (m), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 1 – 3 bort hemställa,

1. att riksdagen som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört i anledning av motionerna 1971:41, 1971:175 och 1971:472 såvitt de avsåg det statliga garantisystemet för investeringar i u-länderna,

2. att riksdagen som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört i anledning av motionen 1971:175 såvitt den avsåg bildandet av ett utvecklingsbolag för u-landsinvesteringar,

3. att riksdagen som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört i anledning av motionen 1971:472 såvitt den avsåg utredning av förutsättningarna för en särskild fond, för förinvesteringsstudier, ett statligt svenskt utvecklingsbolag för u-landsinvesteringar och en fond för att möta kreditkonkurrens.

Mom. 1-3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av herr Dahlé n m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahlé n begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 4 mom. 1-3 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av herr Dahlé n m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahlé n begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	—	162
Nej	—	150
Avstår	—	2

Fru Fränkel (fp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Mom. 4-6

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 5

Humanitärt bistånd och utbildningsstöd till befrielse rörelser

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:93 av herr Björk i Göteborg,

dels motionen 1971:472 av herrar Helén och Hedlund i vad avsåg hemställan att vad som anförts i motionen beträffande dels bilateralt svenskt stöd till motståndsrörelserna i södra Afrika, dels svenska initiativ till förmån för FN-insatser i samma syfte gavs Kungl. Maj:t till känna (punkt 7),

dels motionen 1971:667 av fru Dahl m. fl., vari hemställts att Sverige borde lämna stöd i form av leveranser av varor, utrustning för skolor och sjukvård samt transportfordon till befrielse rörelsen MPLA i Angola,

dels motionen 1971:683 av herrar Wirmark och Ahlmark, vari hemställts att riksdagen skulle uttala sig för att ge ett vidgat stöd till motståndsrörelser i södra Afrika i enlighet med vad som i motionen angivits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde om att en plan för ett sådant vidgat stöd till motståndsrörelserna i södra Afrika framlades till nästa års riksdag samt att riksdagen skulle uttala sin anslutning till de i motionen angivna riktlinjerna för svenskt stöd till motståndsrörelser i den s. k. tredje världen.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:93,
2. att riksdagen beträffande stöd till motståndsrörelser i tredje världen

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Humanitärt bistånd
och utbildnings-
stöd till be-
frielse rörelser*

*Övriga frågor
rörande de
svenska bistånds-
insatsernas ämnes-
inriktning*

skulle avslå motionen 1971:472 såvitt nu var i fråga samt motionerna 1971:667 och 1971:683.

Reservation hade avgivits

6. av herrar Dahln (fp), Antonsson (c), Bengtson i Jönköping (c), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 2 bort hemställa,

att riksdagen beträffande stöd till motståndsrörelser i tredje världen i anledning av motionerna 1971:472 såvitt nu var i fråga, 1971:667 och 1971:683 som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört.

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av herr Dahln m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahln begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 5 mom. 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av herr Dahln m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahln begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	196
Nej	–	114
Avstår	–	5

Punkten 6

Övriga frågor rörande de svenska biståndsinsatsernas ämnesinriktning

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:175 av herr Bohman m. fl., såvitt nu var i fråga,

dels motionen 1971:472 av herrar Helén och Hedlund i vad avsåg hemställan att vad som i motionen anförts beträffande hänsynen till miljövaraspekter när det gällde utvecklingsarbete i u-länderna gavs Kungl. Maj:t till känna (punkt 10) samt att vad som i motionen anförts beträffande de framtida insatserna på familjeplaneringens område gavs Kungl. Maj:t till känna (punkt 11),

dels motionen 1971:666 av fröken Andersson i Stockholm,

dels motionen 1971:669 av herr Hedin m. fl.,

dels motionen 1971:677 av herr Lothigius m. fl.,

dels motionen 1971:681 av herrar Ullsten och Möller i Göteborg.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionerna 1971:175 i vad avsåg utredning om u-landsforskning,
2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472 i vad avsåg hänsynen till miljövårdsaspekter i utvecklingssamarbetet,
3. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472 i vad avsåg framtida insatser på familjeplaneringsområdet,
4. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:666,
5. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:669,
6. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:677,
7. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:681.

Reservation hade avgivits

7. beträffande *familjeplanering* av herrar Dahln (fp), Bengtson i Jönköping (c), Turesson (m), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 3 bort hemställa.

att riksdagen i anledning av motionen 1971:472, såvitt nu var i fråga, som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört angående biståndsinsatser på familjeplaneringens område.

Mom. 1 och 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 7 av herr Dahln m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahln begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 6 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 7 av herr Dahln m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahln begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	—	161
Nej	—	153
Avstår	—	1

Mom. 4–7

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 7

Bidrag till enskilda organisationers hjälpverksamhet

I denna punkt hade behandlats motionen 1971:175 av herr Bohman

Torsdagen den
1 april 1971

*Bidrag till
enskilda
organisationers
hjälpverksamhet*

m. fl. i vad avsåg hemställa att de av SIDA nu tillämpade reglerna för u-landsbistånd genom missionen och frivilliga organisationer skulle omarbetas så att sådant stöd väsentligt ökades (punkt 5), att inom ramen för beviljade anslag ett belopp om lägst 20 miljoner kronor skulle utgå till missionen och övrigt enskilt humanitärt hjälparbete (punkt 6) samt att anslaget till missionen och de övriga enskilda humanitära organisationernas hjälparbete skulle årligen öka med minst 25 % (punkt 7).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:175 i vad avsåg årlig ökning av anslagen till missionen och övrigt enskilt hjälparbete,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:175 i vad avsåg omarbetning av reglerna för u-landsbistånd genom missionen och frivilliga organisationer.

Reservation hade avgivits

8. beträffande *frågan om en minimiram för det statliga stödet till missionen och övrigt enskilt hjälparbete* av herrar Turesson och Virgin som ansett att utskottet under 1 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen 1971:175 i vad avsåg årlig ökning av anslagen till missionen och övrigt enskilt hjälparbete som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört,

9. beträffande *ökat stöd till missionen och övrigt enskilt humanitärt hjälparbete* av herrar Dahlé (fp), Bengtson i Jönköping (c), Turesson (m), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 2 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen 1971:175 i vad avsåg omarbetning av reglerna för u-landsbistånd genom missionen och andra frivilliga organisationer som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställa, dels reservationen nr 8 av herrar Turesson och Virgin, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Turesson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställa i betänkandet nr 2 punkten 7 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av herrar Turesson och Virgin.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Turesson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja — 266
Nej — 39
Avstår — 9

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

*Sveriges deltagande
i de internationella
biståndsorganisa-
tionernas verksam-
het*

Mom 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 9 av herr Dahln m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahln begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 7 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 9 av herr Dahln m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahln begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja — 161
Nej — 152
Avstår — 1

Punkten 8

Sveriges deltagande i de internationella biståndsorganisationernas verksamhet

I denna punkt hade behandlats

dels motionen 1971:674 av herr Hermansson i Stockholm m. fl., vari hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att Kungl. Maj:t senast under nästa års riksdag skulle lägga fram förslag ägnade att öka Sveriges insyn i de internationella biståndsorganen (punkt 12),

dels motionen 1971:674 av herr Hermansson i Stockholm m. fl. vari hemställdes att riksdagen av regeringen begärde utredning och granskning av den verksamhet som bedrevs av Världsbanken, IDA och IFC samt att riksdagen skulle avslå förslaget i prop. 1971:1 Bilaga 5 om bidrag till Internationella utvecklingsfonden IDA med 175.9 miljoner kronor.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:472 i vad avsåg Sveriges insyn i de internationella biståndsorganen,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:674 i vad avsåg utredning och granskning av Världsbanksgruppens verksamhet.

Reservation hade avgivits

10. beträffande *Sveriges insyn i de internationella biståndsorganen* herrar Dahln (fp), Bengtson i Jönköping (c), Turesson (m), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet under 1 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen 1971:472 som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anfört beträffande insyn i de internationella biståndsorganen.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 10 av herr Dahln m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahln begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 8 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 10 av herr Dahln m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahln begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	-	161
Nej	-	153
Avstår	--	1

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 674 i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Svensson i Malmö begärde votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 8 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 674 i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Svensson i Malmö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	-	299
Nej	-	15

Punkten 9

Information i Sverige om u-landsproblemen

I denna punkt hade behandlats
dels motionen 1971:176 av herr Möller i Göteborg m. fl.,
dels motionen 1971:665 av herr Andersson i Nybro m. fl. i vad avsåg hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att en

parlamentariskt sammansatt kommitté gavs i uppdrag att utreda vilka åtgärder som borde vidtas för att en internationalisering av undervisningen snabbt skulle kunna ske (punkt 3),

dels motionen 1971:678 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att SIDA skulle låta utföra forskning i enlighet med vad som i motionen anförts.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:176
2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:665 i vad avsåg åtgärder för internationalisering av undervisningen,
3. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:678.

Reservationer hade avgivits

11. beträffande *fortsatta ökade anslagstilldelningar till SIDA:s informationsverksamhet* av herrar Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Antonsson (c), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanterna angiven lydelse,

12. beträffande *åtgärder för internationalisering av undervisning* av herrar Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Antonsson (c), Wirmark (fp) och Korpås (c), som ansett att utskottet bort under 2 hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen 1971:665 som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anförde beträffande åtgärder för internationalisering av undervisningen.

H e m s t ä l l a n

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölles.

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 12 av herr Dahlén m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahlén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 9 mom. 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 12 av herr Dahlén m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahlén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 194
Nej - 117
Avstår - 4

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

---

*Information i
Sverige om
u-landsproblemen*

Torsdagen den
1 april 1971

*Handelspolitiska
förbindelser
med u-länderna*

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 678, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Gustafsson i Byske begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 9 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 678.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Motiveringen

Propositioner gavs på godkännande av dels utskottets motivering, dels utskottets motivering med den ändring däri som föranleddes av bifall till reservationen nr 11 av herr Dahlén m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Dahlén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren godkänner utrikesutskottets motivering i betänkandet nr 2 punkten 9 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren godkänt utskottets motivering med den ändring däri som föranleddes av bifall till reservationen nr 11 av herr Dahlén m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Dahlén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja — 197
Nej — 116
Avstår — 3

Punkten 10

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 11

Handelspolitiska förbindelser med u-länderna

I denna punkt hade behandlats motionen 1971:1186 av herr Hermanson i Stockholm m. fl., vari förslagits att riksdagen uttalade sig för att Sverige förändrade sin handelspolitik i enlighet med u-ländernas krav, sådana de uttryckts bl. a. i Alger-stadgan, och av regeringen begärde undersökning och förslag om konkreta åtgärder i detta syfte.

Utskottet hemställde, att riksdagen skulle avslå motionen 1971:1186.

Nr 57

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1186, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Torsdagen den
1 april 1971

---

*Bidrag till
internationella
biståndsprogram*

Punkten 12

Bidrag till internationella biståndsprogram

Kungl. Maj:t hade (punkt C 1. s. 23–31) föreslagit riksdagen att till Bidrag till internationella biståndsprogram för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 395 920 000 kronor, att medge att Kungl. Maj:t gjorde långtidsutfästelser för budgetåren 1972/73 och 1973/74 i enlighet med angivna riktlinjer samt att godkänna de i propositionen angivna riktlinjerna för multilateralt utvecklingssamarbete.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1971:674 av herr Hermansson i Stockholm m. fl. i vad avsåg hemställan att riksdagen skulle avslå förslaget i propositionen 1971:1, bil. 5, om bidrag till den internationella utvecklingsfonden IDA med 175,9 miljoner kronor.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen godkände de av Kungl. Maj:t föreslagna riktlinjerna för multilateralt utvecklingssamarbete,
2. att riksdagen medgav att Kungl. Maj:t i enlighet med angivna riktlinjer gjorde långtidsutfästelser för budgetåren 1972/73 och 1973/74,
3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1971:674, i vad avsåg medelsanvisning, till Bidrag till internationella biståndsprogram för budgetåret 1971/72 på driftbudgeten under tredje huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 395 920 000 kronor.

Mom. 1 och 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 674 i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Svensson i Malmö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 12 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 674 i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens

145

ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Svensson i Malmö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Den omröstning gav följande resultat:

Ja - 297

Nej - 17

Herr Börjesson i Glömminge (c) anmälde att han avsett att rösta ja men av misstag nedtryckt nej-knappen.

Punkten 13

Bilateralt utvecklingssamarbete

Kungl. Maj:t hade (punkt C 2. s. 31-45) föreslagit riksdagen att till bilateralt utvecklingssamarbete för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 572 222 000 kronor samt att godkänna de i propositionen angivna riktlinjerna för bilateralt utvecklingssamarbete.

I detta sammanhang hade behandlats

dels motionen 1971:124 av herr Hermansson i Stockholm m. fl., vari hemställts att riksdagen anvisade 10 miljoner kronor till PAIGC, 10 miljoner kronor till MPLA och 10 miljoner kronor till FRELIMO,

dels motionen 1971:175 av herr Bohman m. fl. i vad avsåg hemställa att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att svenskt biståndsarbete framför allt borde inrikta sig på de särskilt fattiga länderna och att följaktligen ökat bistånd till Cuba icke borde komma i fråga (punkt 2),

dels motionen 1971:175 av herr Bohman m. fl. i vad avsåg hemställa att inom ramen för beviljade anslag ett belopp om lägst 20 miljoner kronor skulle utgå till missionen och övrigt enskilt humanitärt hjälparbete (punkt 6),

dels motionen 1971:671 av herr Hermansson i Stockholm m. fl., vari hemställts att riksdagen anvisade 10 miljoner kronor till Laos' patriotiska front och 10 miljoner kronor till den nationella befrielseörelsen FUNK i Kambodja,

dels motionen 1971:672 av herr Hermansson i Stockholm m. fl., vari hemställts att riksdagen med bifall till förslaget i proposition nr 1 om anslag under tredje huvudtiteln (bilaga 5 s. 42) på sammanlagt 75 miljoner kronor för bidrag till Demokratiska republiken Vietnam skulle besluta att detta i sin helhet skulle kunna utgå under budgetåret 1971/72, att ingen ränta eller återbetalningsskyldighet skulle förekomma samt att riksdagen på samma villkor såsom förslagsanslag anvisade 75 miljoner kronor till Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering,

dels motionen 1971:675 av herr Hermansson i Stockholm m. fl., vari föreslagits att riksdagen såsom förslagsanslag anvisade sammanlagt 20 miljoner kronor till Cuba.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:175, i vad den avsåg beräkningen av medel för bistånd till Cuba,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1971:175, i vad den avsåg beräkning av medelsbehovet för missionen och övrigt enskilt hjälparbete,

3. att riksdagen godkände de av Kungl. Maj:ts föreslagna riktlinjerna för bilateralt utvecklingssamarbete,

4. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1971:124, 1971:671, 1971:672 och 1971:675 till Bilateralt utvecklingssamarbete för budgetåret 1971/72 på driftbudgeten under tredje huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 572 222 000 kronor.

Mom. 1–3 Utskottets hemställan bifölls.

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 4 såvitt avsåg stöd till PAIGC, MPLA och FRELIMO

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan i motsvarande del, dels motionen nr 124, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Takman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 13 mom. 4 såvitt avser stöd till PAIGC, MPLA och FRELIMO röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 124.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Takman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	295
Nej	–	15
Avstår	–	3

Mom. 4 såvitt avsåg stöd till Laos' patriotiska front och den nationella befrielseörelsen FUNK i Kambodja

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan i motsvarande del, dels motionen nr 671, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Takman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 13 mom. 4 såvitt avser stöd till Laos' patriotiska front och den nationella befrielseörelsen FUNK i Kambodja röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 671.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens

Torsdagen den
1 april 1971

*Bilateralt
utvecklings-
samarbete*

ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Takman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 300

Nej - 15

Mom. 4 såvitt avsåg utbetalning av bidraget till Demokratiska republiken Vietnam m. m.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan i motsvarande del, dels motionen nr 672, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Takman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 2 punkten 13 mom. 4 såvitt avser utbetalning av bidraget till Demokratiska republiken Vietnam m. m. röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 672.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Takman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 299

Nej - 15

Avstår - 2

Mom. 4 såvitt avsåg stöd till Cuba

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan i motsvarande del, dels motionen nr 675, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 4 i övrigt

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 14-16

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

På förslag av fru andre vice talmannen beslöt kammaren uppskjuta behandlingen av återstående ärenden på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

§ 2 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts proposition nr 85 angående nedskrivning av statens järnvägars statskapital, m. m.

§ 3 Meddelande ang. enkel fråga

Meddelades att följande enkla fråga denna dag framställdes, nämligen av

Nr 180 Herr *Nilsson* i Agnäs (m) till herr inrikesministern ang. lokaliseringen av fredsförband inom det s. k. stödområdet:

Anser herr statsrådet det principiellt riktigt att vid lokalisering av fredsförband företaga omflyttning från en ort till en annan inom det s. k. stödområdet?

Nr 57

Torsdagen den
1 april 1971

---

§ 4 Kammaren åtskildes kl. 1.16

In fidem

BENGT LAMBE

/Solveig Gemert